

VANARAAMATU KATALOOGIMISJUHEND (MARC21)

SISUKORD.....	1
SISSEJUHATUS.....	4
SIERRA PÜSIPIKKUSVÄLJAD	5
MARC21 PÜSIPIKKUSVÄLJAD	7
MARKER (LEADER)	7
006 (K)	8
007 (K)	9
008 (MK).....	10
KONTROLLNUMBRITE JA KOODIDE VÄLJAD	13
040 KATALOOGIMISKOHT (MK) SE	13
041 KEELEKOODID (K).....	14
042 NB! UUS! AUTENTIMISKOOD (MK)	15
044 KIRJASTAJA VÕI TRÜKKIJA MAA KOOD (MK).....	15
046 UUS! TÄIENDAVALD KOODID ILMUMISAASTA MÄRKIMISEKS (K)..	15
072 ÜLDINE UDK INDEKS (MK).....	16
080 UDK INDEKS - registriindeks(K).....	16
ANDMEVÄLJAD	16
100 ISIKUNIMI PEALDISENA (MK)	17
110 KOLLEKTIIVAUTOR PEALDISENA (MK).....	20
111 AJUTINE KOLLEKTIIVAUTOR PEALDISENA (MK)	20
130 NB! UUS ANONÜÜMSE (AUTORITA) TEOSE EELISPEALKIRI (MK) .	20
240 UUS! EELISPEALKIRI TEOSELE (MK) TE	22
245 PEALKIRJA- JA VASTUTUSANDMED (MK)	23
246 TEISENDPEALKIRJAD (K).....	34
250 EDITSIOONIANDMED (MK)	36
260 ILMUMISANDMED (K)	38
264 NB! UUS! ILMUMISANDMED (K) TE	38
300 FÜÜSILINE KIRJELDUS (K)	54
336 UUS! VÄLJAANDE SISU (K) TE	64
334 UUS! MEEDIUM (K) TE/ER.....	64
338 UUS! KANDJA (K) TE	65
SEERIAVÄLJAD.....	66

440 SEERIAANDMED (K)	66
490 SEERIAANDMED (K)	66
MÄRKUSEVÄLJAD	70
500 ÜLDMÄRKUSED (K)	70
501 MÄRKUS "VÄLJA ANTUD KOOS" KOHTA (K)	73
502 VÄITEKIRJA MÄRKUS (K)	74
504 BIBLIOGRAAFIA JA REGISTRITE MÄRKUS (K)	77
505 SISU MÄRKUS (K)	77
510 VIIDETE MÄRKUS (K)	79
520 KOKKUVÕTTE, ANNOTATSIOONI MÄRKUS (K)	81
525 KAASANDE VÕI LISA MÄRKUS (K)	81
530 TÄIENDAVA KANDJA MÄRKUS (K)	82
533 ELEKTROONILISE REPRODUKTSIOONI MÄRKUS (K)	82
534 ALGUPÄRANDI MÄRKUS (K)	83
542 VÄLJAANDE AUTORIÕIGUSEGA SEOTUD INFO(K)	84
545 BIBLIOGRAAFILISTE VÕI AJALOOLISTE ANDMETE MÄRKUS (K) ..	85
546 KEELEMÄRKUS (K)	86
547 LEIDUMUSE MÄRKUS (K)	86
561 PROVENIENTSI MÄRKUS (K)	87
562 EKSEMPLARI JA VERSIOONIGA SEOTUD MÄRKUS (K)	87
581 TRÜKIST KÄSITLEVATE PUBLIKATSIOONIDE MÄRKUS (K)	88
588 KIRJELDATAVA ÜKSUSE MÄRKUS (K)	89
590 RARITEETSE VANATRÜKISE LEIDUMUSE MÄRKUS (K) (K)	89
600 MÄRKSÕNA – ISIKUNIMI (tema kohta) (K)	90
610 MÄRKSÕNA – KOLLEKTIIVI NIMI (selle kohta) (K)	91
611 MÄRKSÕNA – Ajutise kollektiivi nimi (selle kohta) (K)	92
630 MÄRKSÕNA – ANONÜÜMSE (AUTORITA) TEOSE ÜHTLUSPELAKIRI (selle kohta) (K)	93
TEISED 6XX VÄLJAD (K)	93
TÄIENDKIRJE VÄLJAD	93
700 TÄIENDKIRJE – ISIKUNIMI (K)	93
710 TÄIENDKIRJE – KOLLEKTIIVI NIMI (K)	95
711 TÄIENDKIRJE – AJUTISE KOLLEKTIIVI NIMI (K)	97
730 TÄIENDKIRJE - ANONÜÜMSE (AUTORITA) TEOSE ÜHTLUSPEALKIRI (K)	97

740 TÄIENDKIRJE – PEALKIRI (K)	98
752 TÄIENDKIRJE – HIERARHILINE KOHANIMI (K)	99
LINGIVÄLJAD	100
770 LINK – PÕHIVÄLJAANDE LISALE (K)	100
772 LINK – LISALT PÕHIVÄLJAANDELE (K)	101
774 LINK – TERVIKULT OSALE (SISALDAB) (K)	101
775 LINK – TEISELE EDITSIOONILE (K)	102
776 LINK – TÄIENDAVALLE KANDJALE (K)	104
800 SEERIA TÄIENDKIRJE – ISIKUNIMI (K)	105
830 SEERIA TÄIENDKIRJE – ÜHTLUSEPEALKIRI (K)	106
856 ELEKTROONILINE ASUKOHT JA JUURDEPÄÄS (K)	106
907 MÄRKUS DIGITEERIMISE KOHTA (K)	107
996 INFO DIGIKOOPIA TELLIMISE KOHTA (K)	108
9XX INFO KIRJELDAJA KOHTA (K)	108
LISAD	109
LISA 1. VÄLJA 006 TÄITMINE: TRÜKITUD RAAMAT LISAGA	109
LISA 2. Raamatu seos kaarditeavikuga	110
LISA 3 Vanas kirjaviisis venekeelse raamatu kataloogimine	111
LISA 4. SIGNATUURID, FORMAAT	117
LISA 5. Autogrammid, templijäljendid, omanikumärgid ja	124
märkused köite kohta	124
LISA 6. Valik teatmeteoseid eesti ja baltisaksa kultuuriloo uurimiseks	126

SISSEJUHATUS**Sisukord**

Käesolev juhendmaterjal on mõeldud vanaraamatu (monograafiad, võõrkeelsed ilm. kuni 1830 *incl.*, eestikeelsed ilm. kuni 1860 *incl.*) *de visu* kirjeldamiseks ELNET konsortsiumi liikmesraamatukogudes.

Juhendi koostamise aluseks on:

- Rahvusvaheline kataloogimisstandard RDA <https://www.rdatoolkit.org/>
- <https://bsc.rbms.info/DCRMR/preface/>
- [DCRMR: Descriptive Cataloging of Rare Materials \(RDA Edition\)](#)
- Kirjemärgid ja -elementide järjestus (ISBD rahvusvahelised [bibliograafilise kirjeldamise reeglid](#))
- bibliokirje vorming MARC21, millele on lisatud täpsustavaid märkusi, selgitusi, juhiseid ja näiteid, mis tuginevad Eesti kataloogimispraktikale
- ELNET konsortsiumi kataloogimise ja nimenormandmete töörühma otsused.

Vajadusel ja/või kokkuleppel võib käesolevat juhendit kasutada ka hiljem kui 1830 ilmunud trükiste kirjeldamisel (nt. käsitsi trükitud raamatud, bibliofiilsed trükised, erikogud jne).

Üksikjuhtudel, kui kõiki vajaminevaid andmeid ei saa allpool toodud väljadele märkida, tuleb kasutada ka teisi MARC21 välju ja teisi juhendeid. Täieliku MARC21 originaalversiooni leiab aadressilt

<http://www.loc.gov/marc/bibliographic/ecbdhome.html>

Lühendid ja tähistused:

K	korratav väli või alamväli
MK	mittekorratav väli või alamväli
TE	tuumikelement
TE/ER	tuumikelement ELNETi rk.des
RB	rahvusbibliograafia
#	tähistab tühikut, kirjesse seda tähist mitte sisestada!

NB! Sierras ei sisestata kirjesse alamvälja **|a** tähist, kui väli algab selle alamväljaga. Juhendis toodud alamvälja **|a** tähised on illustratiivse tähendusega. Kui alamväli **|a** on kirjes muul kui esimesel kohal, siis sisestatakse vastav tähis ka kirjesse.

SIERRA PÜSIPIKKUSVÄLJAD (SP)**Sisukord**

KEEL LANG	Teaviku põhikeele kood	KAT PÄEV CAT DATE	Kataloogimi se aeg	KIRJE LIIK BCODE3	Kirje staatus e- kataloogis
SKIP	0-9 Mittearves- tatavate sümbolite arv	BIB TASAND BIB LVL	Kirje tasand	RIIK COUNTRY	Teaviku ilmumis- maa kood
ASUKOHT LOCATION	Asukoha kood	LAAD MAT TYPE	Teaviku laad		

KEEL teaviku põhikeele kood

Sama kood 008/Language ja vajadusel 041 alamväli |a

Allikaks [MARC Code List for Languages](#).

KAT PÄEV kataloogimise kuupäev täiskirje tegemisel

Sama kood 008/Date ent

t tänane kuupäev

c avab kalendri

b puhastab välja

KIRJE LIIK kirje staatus elektronkataloogis

- varjamata kirje

c varjatud / nähtamatu tellimiskirje

d kustutatud kirje

k kiirkirje

n varjatud kirje / nähtamatu kirje

- võib olla töö käigus varjatud mitmetel põhjustel

r RB kirje (kasutusel alates 2021 ; varasemalt = leidumusesta kirje)

t RB üliõpilastööd (UUS! kasutusel alates 2021)

y üliõpilastööd

SKIP järjestamisel mittearvestatavate sümbolite arv.

- Järjestamisel ja otsingul mittearvestatavad sümbolid on kõik artiklid (nt. the, an, a, die, der, das), ka kirjavahemärgid.

- SKIP peab vastama välja 240 või 245 II indikaatori väärtusele

- **NB!** Kuna Sierra muudab SKIPi väärtust automaatselt, tuleb enne kirje sulgemist alati kontrollida, et Sierra SKIP ja [245](#) II indikaator oleksid vastavuses

- **NB!** Kopeerkataloogimisel kontrollida alati SKIPi väärtust

Vt. ka [Artiklite skippimine](#)

BIB TASE kirje tasand (= Marker / BIB LEVL m)

k URL monograafia võrgujuurdepääsuga kirjetel (kood pannakse ainult siis, kui võrgu kaudu on juurdepääs tervele või osalisele täistekstile)

m monograafia

NB! Kui vaid irdlial on juurdepääs võrgus (ka digiteerimise tulemusel), ei loeta seda osaliseks täistekstiks - BIB TASE-t ei muudeta → jääb `m`.

LAAD

a raamat (*trükitud raamat, e-raamat*) (= Marker / REC TYPE a)

h käsikiri (*käsitähtkirjaline raamat*) (= Marker / REC TYPE t)

g pisi- ja väikekirjandus

RIIK teaviku ilmumismaa kahe või kolmetäheline kood.

Sama kood 008/Country ja vajadusel 044 esimesel alamväljal **la** (RB tasand).

Allikaks [MARC Code List for Countries](#).

NB! Teaviku ilmumismaa kood riikide **praeguse** territoriaalse jaotuse järgi.

ASUKOHT nimetust omava raamatukogu kood (nt. rr, mm, yy, oo jt)

Sisestatakse uu bibliokirje loomisel.

Kui bibliokirje on teise raamatukogu poolt juba loodud, siis seda koodi ei muudeta. Olemasoleva koodi muudab ära vastav programm süsteemis (kood *multi*).

Leidumusetäht kirjete puhul:

xx ESTERis ei leidu

MARC21 PÜSIPIKKUSVÄLJAD**Sisukord****MARKER (LEADER)****Sisukord**

24-positsiooniline kontrollväli, millest osa genereerib süsteem

Avab CTRL+R

REC LENGTH		REC STAT	Kirje staatus	REC TYPE	Kirje tüüp
BIB LEVL	Bibliogr. tasand	ARC CTRL	Kontrolli tüüp	CHAR ENC	Märgi-kodeering
IND CNT		SFLD CNT		BASE ADDRESS	
ENC LEVL	Katal. tasand	CAT FORM	Katal. standard	MULTI PART	Mitmeosalise väljaande kirje tasand
LEN FIELD		LEN START		LEN IMPL	
UNDEFINE					

Kataloogija poolt täidetavad positsioonid

REC STAT kirje staatus (Leader/05)

n uus kirje

NB! Ühe raamatukogu piires parandusi tehes kirje staatust ei muudeta.

REC TYPE kirje tüüp (Leader/06)

a tekstteavik (SP LAAD = a või f)

t käsikirjaline tekstteavik (SP LAAD = h)

BIB LEVL bibliograafiline tasand (SP BIB TASE = kas m või k) (Leader/07)

m monograafia (ühe- või mitmeosaline teos)

ARC CTRL kontrolli tüüp (Leader/08)

ilma erilise kontrollita

a arhiivikontroll

CHAR ENC märgikodeering (Leader/09)

a UCS/Unicode

ENC LEVL kataloogimistasand (Leader/17)

- # **täielik kirje, de visu (RDA ; RB kirjetel)**
- 1 täielik kirje, mitte de visu (retrokonversioon)
- 2 mitte päris täielik kirje, mitte de visu (retrokonversioon, pealdisi ei ole ajakohastatud)
- 4 **tuumiktase (rahvusbibliograafiasse mittekuuluva teaviku kataloogimisel)**
- 7 lühikirje (näit. laenutuses tehtud kirjed)
- 8 eelkirje (Kirjastajaportaali ; CIP-kirje)

CAT FORM kataloogimisstandard (Leader/18)

I ISBD

MULTIPART RESOURCE RECORD LEVEL mitmeosalise väljaande kirje tasand (Leader/19)

ei määratleta või mitterakendatav

- a komplekt
- b iseseisva pealkirjaga osa
- c sõltuvpealkirjaga osa

006 (K)

Sisukord

Avab CTRL+R

VÕRGUJUURDEPÄÄSUGA RAAMAT

Lisatakse alati:

006 m | d | (sõltuvalt sisust võib muutuda faili tüübi kood-d)

Kasutatakse koos Sierra püsipikkusvälja BIB TASE koodiga „K#“ (võrgujuurdepääsuga kirjed). See tähendab, trükitud raamatu kirjesse on lisatud väli 856, mille kaudu on juurdepääs täielikule või osalisele täistekstile.

Type code	m	Undefine		Audience	
Undefine		File Type	d	Undefine	
Govt Pub		Undefine			

Type code teaviku vorm (006/00)

m arvutifail/elektroniline teavik

Undefine määratlemata positsioon (006/01-04) **jääb tühjaks**

Audience sihtkasutajaskond (006/03) **tähistada püstkriipsuga |**
(NB! Kopeeritud kirjetes võib olla tähistatud tühikuga - muuta pole vaja)

Undefine määratlemata positsioon (006/06-08) **jääb tühjaks**

File type arvutifaili tüüp (006/09)

c kujutislikud andmed

illustratsioon teavikus on olulise informatiivse väärtusega, sisaldades jooniseid, pilte, fotosid jne. Nt. fotoalbum, värvimise raamat, koomiks

d **dokument** (valdavalt tekstilised andmed)

e bibliograafilised andmed

z muu

Undefine määratlemata positsioon (006/10) **jääb tühjaks**

Govt pub ametlik väljaanne (006/11) **tähistada püstkriipsuga |**

Undefine määratlemata positsioon (006/12) **jääb tühjaks**

TRÜKITUD RAAMAT

Trükitud raamatute kataloogimisel täidetakse väli 006 eri teavikulaade hõlmavate komplektide puhul (nt. raamat + kaart). On seotud väljaga [300](#)e. Väli 006 täidetakse vastavalt irdlisa laadile.

Vt. ka [Lisa 1. Välja 006 täitmine trükitud raamatule lisaga](#)

007 (K)

Sisukord

Avab CTRL+R

NB! Selleks, et tekiksid teaviku vormile vastavad lahtrid, tuleb kõigepealt määrata Mat Catg, seejärel väli sulgeda ja uuesti CTRL+R-i abil avada

VÕRGUJUURDEPÄÄSUGA RAAMAT

Lisatakse alati:

cr |n| | | | | | | |

Mat Catg	c	Spec Mat	r	Undefine	
Color		Dimens	n	Sound	
Image Bit		File Fmt		QA Targt	
Ant/srce		Lvl Comp		RfmtQual	

Mat Catg materjali kategooria (007/00)
c arvutifail/elektroniline teavik

Spec Mat teaviku laadi erimäärang (007/01)
r kaugpöördus (võrguressursid)

Undefine määratlemata positsioon (007/02) **jääb tühjaks**
Color värving (007/03) **tähistada püstkriipsuga |**
mens mõõtmed (007/04)
n mitterakendatav

Sound heli (007/05) **tähistada püstkriipsuga |**
Image Bit (007/06-08) **tähistada püstkriipsudega |||**
File Fmt (007/09) **tähistada püstkriipsuga |**
QA Targt (007/10) **tähistada püstkriipsuga |**
Ant/srce (007/11) **tähistada püstkriipsuga |**
Lvl Comp (007/12) **tähistada püstkriipsuga |**
RfmtQual (007/13) **tähistada püstkriipsuga |**

008 (MK)

Sisukord

40-positsiooniline kontrollväli:

- Positsioonid 00-17 ja 35-39 on ühesugused kõigile teavikulaadidele
- Positsioonid 18-34 määratletud vastavalt teavikulaadile (trükitud raamat, e-raamat)
- Osa positsioone võib jääda täitmata ja tähistatakse püstkriipsuga (|).

Avab CTRL+R

Date Ent		Dat Type		Date One	
Date Two		Country		Illustr1	
Illustr2		Illustr3		Illustr4	
Audience		FormItem	...	Content1	
Content2		Content3		Content4	
Govt Pub		Conf Pub		Festsch	
Index		Undefine		Lit Form	...
Biog		Language		Modified	
Cat Srce					

Date ent kataloogimise kuupäev (008/00-05) **Alati täita!**

Kuupäev sisestatakse kujul *aakkpp* – 250501 = 1. mai 2025

Seda kuupäeva hiljem enam ei muudeta (ka kopeerkataloogimisel mitte).

Date Type ilmumisaasta tüüp väljadel Date One ja Date Two (008/06)

Date One esimene ilmumisaasta (008/07-10). *Seotud väljaga 264*

Date Two teine ilmumisaasta (008/11-14). *Seotud väljaga 264*

Üks aastaarv:

s **üks teatud või tõenäoline ilmumisaasta:** DateOne on täidetud ja DateTwo on tühi

e täpsustatud kuupäev: DateOne on aastaarv ja DateTwo on kuupäev kujul *kkpp*

NÄITED

008/07-10 1818

008/11-14 0920

264 |c20. september 1818

Kaks aastaarvu:

m mitmeköitelise teose algus- (DateOne) ja lõppaasta (DateTwo)

n aastaarvud teadmata: nii Date One kui ka Date Two kujul uuuu

008/06 n

008/07-10 uuuu

008/11-14 uuuu

264#1 |c[ilumisaeg teadmata]

q küsitav ilmumisaasta

008/06 q

008/07-10 1711

008/11-14 1712

264 #1 ... |c[1711 või 1712]

NÄITED

008/06 s

008/07-10 1711

008/11-14 #####

264#1 |c[1711?]

008/06 q

008/07-10 1830

008/11-14 #####

264#1 |c[mitte enne 1830]

008/06 q

008/07-10 1800

008/11-14 1825

264#1 |c[vahemikus 1800 kuni 1825?]

Country ilmumismaa (008/15-17) **Alati täita!**

Esimesel kohal oleva ilmumismaa kahe- või kolmetäheline kood riikide **praeguse** territoriaalse jaotuse järgi. Teadaolevalt vale ilmumiskoha puhul märgitakse ilmumismaa koodiks tegeliku ilmumismaa kood.

Sama kood Sierra püsipikkusväljal ja 044 esimesel alamväljal |a.

Allikaks [MARC Code List for Countries](#).

USA, Kanada ja UK puhul osariike ei märgi

xxu USA

xxc Kanada

xxk UK

gw Saksamaa

ru Venemaa

xx ilmumiskoht teadmata

Illustr illustratsioonid (008/18-21 Books)

illustratsioonid puuduvad

| ei määratleta

NB! Kopeeritud kirjetes võib esineda ka muid MARC21 koode – neid muuta pole vaja

Audience sihtlugeja (008/22 Books)

pole teada

| ei määratleta

Form Itm teaviku vorm (008/23 Books)

Määratleb raamatu füüsilise vormi, kui see ei ole tavatrükis

mitte ükski järgnevaist – kasutada trükitud raamatu puhul

a mikrofilm

b mikrofišš (diamikrokaart)

c epimikrokaart

f Braille'i kirjas raamatud

r tavatrükise reproduktsioon (nt fotokoopia, valguskoopia)

s elektrooniline – kasutada e-raamatu puhul

Contents1-4 sisu (008/24-27 Books)

pole teada

| ei määratleta

NB! Kopeeritud kirjetes võib esineda ka tühikuid – neid muuta pole vaja

Govt pub valitsusasutuse väljaanne (008/28)

tähistada püstkriipsuga |

Conf Pub konverentsiväljaanne (008/29)
Festsch pühendusteos (008/30)
Index register (008/31)
Undefined määratlemata positsioon (008/32)

tähistada püstkriipsuga |
tähistada püstkriipsuga |
tähistada püstkriipsuga |
jääb tühjaks

Lit Form kirjandusžanr (008/33 Books)

0 ei ole ilukirjandus
 1 ilukirjandus

Biog biograafiline info (008/34 Books)

tähistada püstkriipsuga |

Language teose põhikeel (008/35-37)

Sama kood Sierra püsipikkusväljal ja vajadusel [041](#) alamväljal **|a**.

Allikaks [MARC Code List for Languages](#).

Kui rohkem kui kuus keelt, pannakse **mul** (*multiple*)

Modified kirje tähestiku teisendamine (008/38)

tähestikku ei ole teisendatud
 o latiniseeritud

Cat Srce kirje loonud asutuse tüüp (008/39) **Alati täita!**

Näitab originaalkirje loonud asutuse tüüpi. Seotud väljaga [040](#)

riiklik (üleriigiline) bibliograafiaasutus (nt rahvusraamatukogu)
 c teised ELNETi raamatukogud
 u kirje allikas teadmata

KONTROLLNUMBRITE JA KOODIDE VÄLJAD

Sisukord

040 KATALOOGIMISKOHT (MK) SE

Sisukord

Indikaatorid määratlemata

Alamväljad

|a originaalkataloogija - see, kes esimesena kataloogib (MK)
|b kataloogimiskeel - alati eesti keel (est) (MK)
|c arvutiloetava kirje koostaja (MK)
|d kirjet muutnud asutus (ka kopeerkataloogimisel) (K)
|e kirjeldamise reeglid (kasutatakse ainult RDA kirjetes)

ELNET raamatukogude koode vt. [siit](#).

NÄITED

040 ## |aErRR|best|erda|cErRR|dErTLUAR|dErTUR

041 KEELEKOODID (K)**Sisukord**

Seotud keelekoodiga Sierra püsipikkusväljal ja väljal 008. Mitme keele puhul esimene keelekood on sama, mis Sierra püsipikkusväljal ja väljal 008.

Keelemärkus väljal 546.

Iga keelekood kirjutatakse eraldi alamväljale korrates püstkriipsu ja alamvälja tähist.

Keelekoode kasutatakse, kui

- raamatu tekst on rohkem kui ühes keeles
- tõlketeoste puhul
- kokkuvõtte, lisad, eessõna jne. on teises keeles

Kui teoses on üle 6 keele, kasutatakse koodi **mul**, millele eelneb esimene põhitekstikeele kood. Kui üks neist on eesti keel, siis kasutada **est|amul** (008 = est).

Keeleõpikute kataloogimisel kasutada põhikeelena vahendusteksti keelt.

I indikaator

- 0 originaalteos, ei sisalda tõlget (*sh. ka kui kokkuvõtte, sisukord, irdlisa on teises keeles*)
- 1 tõlketeos või sisaldab tõlget (*nt. rööptekstiga teos*)

II indikaator

MARC keelekood

Alamväljad

- a** põhiteksti keel (kuni 6 keelt) (K)
- b** kokkuvõtte keel (**I indikaator 0**) (K)
- f** sisukorra keel (**I indikaator 0**) (K)
- g** kaasneva teksti (eessõna, kommentaaride, märkuste, juhiste, irdlisa keel (**I indikaator 0**)) (K)
- h** originaali ja/või vahendusteksti keel (**I indikaator 1**) (K)
- k** teos on tõlgitud teise keelde kolmanda „vahepealse” keele kaudu (**I indikaator 1**) (K)

NÄITED

041 0#	a est a eng b ger	tekst eesti ja inglise keeles, kokkuvõtte saksa keeles
041 0#	a ger a mul	tekst saksa keeles, teoses veel üle kuue keele
041 1#	a est b ger h und	teaviku tekst eesti keeles, kokkuvõtte saksa keeles, teadaolevalt on tõlketeos, kuid info originaalkeele kohta puudub
041 0#	a est g fre	eestikeelsel teavikul on prantsuskeelne lisa

041 0 #	 a est a swe	rootsi keele õpik eesti keele baasil (MP/keel ja 008/Language = est)
041 1 #	 a est k ger h jpn	eestikeelne teavik, mis on tõlgitud jaapani keelest saksa keele vahendusel

042 NB! UUS! AUTENTIMISKOOD (MK)**Sisukord**

Kasutatakse RB kirjetes. Kood näitab, et kirje kuulub rahvusbibliograafiasse.

Väli 042 on kataloogiva asutuse määratud andmeelement.

Indikaatorid määratlemata

|a autentimiskood (K)

|anbr

NB! Koodi mitte sisestada! See lisatakse automaatselt või käsitsi RR volitatud isikute poolt

044 KIRJASTAJA VÕI TRÜKKIJA MAA KOOD (MK)**Sisukord**

NB! Kasutatakse ainult **RB** kirjete puhul.

Kui raamat ilmub korraga rohkem kui ühes riigis, siis Sierra püsipikkusväljale ja väljale 008 läheb 1. riigi kood, kõik koodid lähevad väljale 044. Ära tuuakse kuni 6 koodi. Kasutatakse MARC kooditabelit [MARC Code List for Countries](#).

Indikaatorid määratlemata

Alamväljad

|a kirjastaja või trükkija maa kood (K)

NÄITED

044 ## **|a**er**|a**lv ilmunud üheaegselt Eestis ja Lätis

046 NB! UUS! TÄIENDAVID KOODID ILMUMISAASTA MÄRKIMISEKS (K)**Sisukord**

Info selliste ilmumisega seotud aastate kohta, mida ei saa näidata väljal 008.

I indikaator

pole informatsiooni

- 1 teos
- 2 väljendus
- 3 kehastus

II indikaator

määratlemata

Alamväljad

a ilmumisaasta tüüp (MK)
x vale ilmumisaasta
c ilmumisaasta (MK)

Nt. väljaandes on vigane ilmumisaasta 1517, p.o. 1571.
008 s 1571

046 ## **a**x**c**1517

264 #1 **c**1517

500 ## **a**Õige ilmumisaasta 1571

072 ÜLDINE UDK INDEKS (MK)

Sisukord

Vanaraamatu kirjes vaba kasutusega väli.

Vaata ka:

[Liigitamine ja märksõnastamine ESTERis](#)
[UDK RB liigitustabel välja 072 jaoks](#)

NÄITED

072 #7 **a**78**2**udkrb

080 UDK INDEKS - registriindeks(K)

Sisukord

Vt. [Liigitamine ja märksõnastamine ESTERis](#)

ANDMEVÄLJAD

Sisukord

100 ISIKUNIMI PEALDISENA (MK)**Sisukord**

Tuumikelement - isik, kes vastutab teose sisu loomise eest

NB! UUS!!! Väljale 100 märgitakse alati **esimene autor** (olenemata autorite arvust teavikus)

Alati kontrollida nimepealdisi registrist (CTRL+G). Kasutada normitud nimekuju!

Kui isikunimel pole kataloogis normikirjet, siis luuakse nimevorm juhendi:

[Isikunimede normpealdised](#) järgi

Teavikul puudub põhipealkiri kui see sisaldab kaht või enamat üksikteost ning neil ei ole koondpealkirja. Koondpealkirjata väljaannetel välja 100 ei täideta.
Vt. [Le dernier abbé](#) / **|c**par P. de Musset. Toinette / par W. Tenint)

I indikaator

- 0 pealdise esimeseks elemendiks eesnimi
- 1 pealdise esimeseks elemendiks perekonnanimi

II indikaator määratlemata**Alamväljad**

- |a** isikunimi (MK) **TE**
- |b** numeratsioon (MK)
- |c** nimega seotud tiitlid, muud sõnad (K)
- |d** nimega seotud daatumid (MK)
- |e** **isiku roll** (kirjeldab isiku suhet teosega) Rollid RDA Toolkit Appendices I
- |0** normikirje number (süsteem genereerib)

NÄITED

- 100 1#** **|a**Harsdörfer, Georg Philipp, **|d**1607-1658, **|e**autor
- 100 0#** **|a**Dionysios **|c**Halikarnassosest, **|d**1. saj. eKr., **|e**autor
- 100 1#** **|a**Melanchthon, Philipp, **|d**1497-1560, **|e**autor
- 100 0#** **|a**Benedictus **|b**XIV, **|c**paavst, **|d**1675-1758, **|e**autor
- 100 0#** **|a**Voltaire, **|d**1694-1778, **|e**autor
- 100 0#** **|a**Calenzio, Eliseo, **|d**umbes 1430-umbes 1503, **|e**autor
- 100 0#** **|a**Plinius, **|c**noorem, **|d**61(62)-umbes 113, **|e**autor

NB! UUS!! RDAs lisandub otsitunnusele alati isiku suhet näitav roll

Dissertatsioonid ja disputatsioonid kirjeldatakse juhendaja/eesistuja nime all, isikule, kes **kaitses, tehakse väljale 700 rollinimega täiendkirje**
Loe lisaks: [Varauusaegsete disputatsioonide läbiviimisest](#),

ülesehitusest ja teemadest (Friedenthal, 2021)

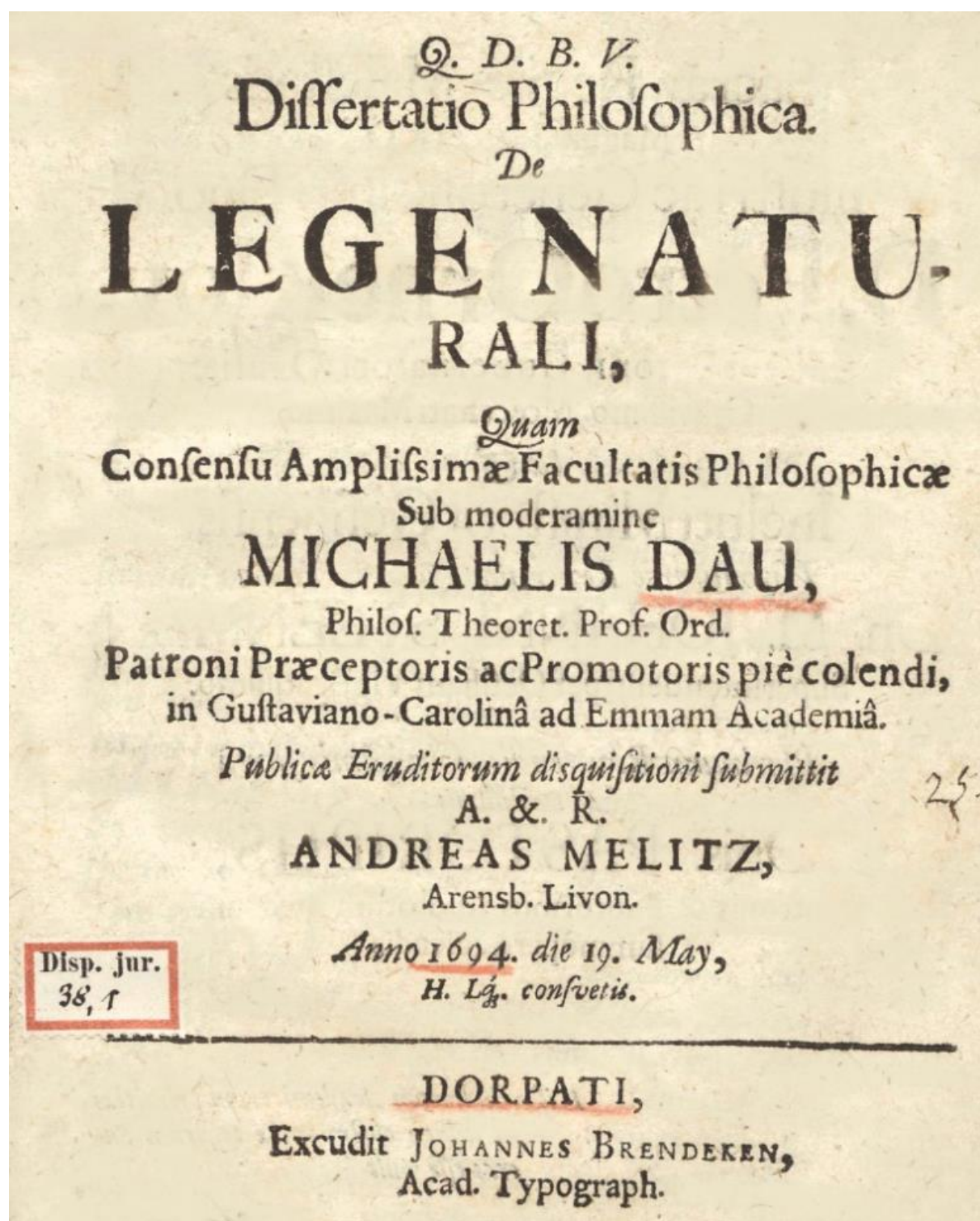
Autorsus

Kui tänapäeval on nõue, et üliõpilane ise on oma väitekirja autor, siis keskajal ja varauusajal polnud see sugugi üheselt nii. Kuna disputatsioon kasutati nii eksamineerimise kui ka õpetamise eesmärgil, siis eeldati, et professorid kirjutasid ise valmis harjutusdisputatsioonid (*disputatio pro exercitio*). Üliõpilasele oli samal ajal suur au disputatsiooni kaitsta tuntud ja kuulsa professori eesistumise all. (Friedenthal, 2021)

Tiitellehe struktuur:

- 1) Päises on toodud palve või invokatsioon, mis võis olla ladina, kreeka või isegi heebrea keeles. Sageli on see esitatud varauusajale iseloomulikult krüptilise initialsmina (ehk suurtähtlühendina), näiteks Q. F. F. J. D. T. O. M., mis lahti seletatuna tähendab *Quod Felix Faustumque [esse] Jubeat Deus Ter Optimus Maximus* ('las kolmvägev heatahtlik Jumal juhib, et ettevõtmine oleks õnnelik ja kordaläinud'). Esineb ka lühend Q. D. B. V., mis tähendab *Quod Deus Bene Vertat* ('las Jumal laseb sel hästi minna'). Invokatsiooniks võib olla hüüdlause „Jumala juhtimisel” või „koos Jumalaga”, variante on palju. Esineb ka ilma invokatsioonita tiitellehti.
- 2) Järgmiseks on enamasti näha määratlust, millega üldse tegemist on: selleks võib olla disputatsioon (lad *disputatio*), aga sisuliselt on sellega sünonüümsed dissertatsioon (*dissertatio*), diatriib (*diatribe*), harjutus (*exercitio*), arutelu (kr συζήτης) vms. Nende sisuline samasus tuleb välja tekstide teistes elementides, mis eristavad disputatsioone teistest varauusaegsetest akadeemilistest trükistest, nagu monograafiad, oratsioonid või *programma*'d.
- 3) Teose žanrile järgneb tiitellehel määratlus, millisest perspektiivist vaadates järgnev tekst on kirjutatud.
- 4) Seejärel tuleb tiitellehel suuremas kirjas pealkiri, mis on sageli mitmeosaline, tuues esiteks mõne sõnaga välja põhiteema ning seejärel seletades seda alapealkirjas täpsemalt lahti. Varauusaja tüüpiline pealkiri toimus kogu disputatsiooni omalaadse kokkuvõttena.
- 5) Pealkirja all on reeglina väiksemas kirjas kinnitus, et tegemist on ametlikult heaks kiidetud tekstiga, ning sinna juurde lisatakse ülikooli nimetus, kus tekst esitamisele tuleb.
- 6) Järgmiseks tuleb suures kirjas eesistuja nimi ja ametinimetus. Ajastule tüüpiliselt on loetletud eesistuja kõik olulisemad positsioonid nii ülikoolis kui ka väljaspool seda.
- 7) Professori nimele järgneb üldjuhul väiksemas kirjas kaitsja nimi, millele on lisatud tema päritolu (liivimaalane, gotlandlane, riialane jne). Tihti on siinkohal kirjas ka see, mille puhul on disputatsioon esitatud: kas (ja millise) kraadi saamiseks või ametikoha taotlemiseks.
- 8) Tiitellehe allserva on trükitud koht, kus disputatsiooni on plaanis pidada, ning mõnikord ka kuupäev ja kellaaeg. Rohkesti leidub disputatsioone, kus kuupäev on lahtiseks jäetud ning pärast käsitsi juurde kirjutatud.

9) Tiitellehe lõpetab linn, kus disputatsioon on trükitud, ja trükkali nimi.

110 KOLLEKTIIVAUTOR PEALDISENA (MK)**Sisukord**

Kasutatakse ainult **RB** kirjetes tüüppealkirjaga väljaannete puhul. Välisteavikute kataloogimisel märgitakse kollektiivautor(id) väljale [710](#).

Vt. ka [Kollektiivide pealdised](#)

I indikaator

- 1 pealdise esimeseks elemendiks võimupiirkonna nimi
- 2 pealdise esimeseks elemendiks nimi pärijärjestuses

II indikaator

määratlemata

Alamväljad

- |a** kollektiivi nimi või võimupiirkonna nimi (MK)
- |b** allüksuse või asutuse konverentsi nimi(K)
- |n** asutuse konverentsi järjenumbr (K)
- |d** asutuse konverentsi toimumise aeg (K)
- |c** asutuse konverentsi toimumise koht (MK)

NÄIDE

110 2# **|a**Estländischer Landwirtschaftlicher Verein. **|b**Sitzung **|n**(2 : **|d**1856)
245 10 **|a**Zweite Sitzung des Ehstländischen Landwirthschaftlichen Vereins im Jahre 1856, am 28. Juni.

111 AJUTINE KOLLEKTIIVAUTOR PEALDISENA (MK)**Sisukord**

ELNETi raamatukogud seda välja ei kasuta!
 Ajutine kollektiivautor märkida väljale [711](#).

130 NB! UUS ANONÜÜMSE (AUTORITA) TEOSE EELISPEALKIRI (MK)**Sisukord**

Eelispalkiri või pealkirja enamtuntud osa on tuumikelement (kui see on teada või kindlakstehtav)
 Väljenduse keel on tuumikelement
 Kehastuse suhe teose ja väljendusega

I indikaator

0-9 järjestamisel mitteamvestatavate sümbolite arv

II indikaator

määratlemata

Alamväljad

- |a** eelispealkiri (MK)
- |n** osa number (K)
- |p** osa pealkiri (K)
- |g** erinev lisainformatsioon, mida teistele alamväljadele sisestada ei saa (K)
- |d** lepingu allakirjutamise aasta (K)
- |k** vorm (käsikiri, protokoll, valimik jne.) (K)
- |l** teose keel (MK)
- |o** normikirje number (K) (süsteem genereerib)

Alamväljade järjekord: **|a, |n, |p, |k, |l**

Eelispealkiri märgitakse 130 väljale siis, kui kirjes **ei ole näidatud põhivastutusega isik, kollektiivautor või ajutine kollektiivautor** väljal 100, 110 (710 meil) või 111 (711 meil). Vajadusel läheb täiendkirje väljale 730. Kui kirjes on näidatud põhivastutusega isik, kollektiivautor või ajutine kollektiivautor, läheb eelispealkiri väljale 240.

Kui teavik on originaalkeeles ja selle eelispealkiri oleks sama, mis on väljale 245 märgitav kehastuse põhipealkiri, siis eelispealkirja väljale 130/240 ei märgita.

245 00 **|a**Nachtrag zu Lief- und Esthlands Ehrenrettung oder die Todten Lieflands stehen gegen Herrn Merkel auf / **|c**Herausgegeben von Herrmann Friedrich Tiebe, Löserschen Kirchspielprediger

Pealkirja täiendandmeid üldjuhul siia väljale ei märgita. Samanimeliste teoste eristamiseks lisatakse pealkirja järele sulgudesse vajalik täpsustus (aasta, vormitermin jne).

*Kui pealkirja täiendandmed on identifitseerimiseks siiski vajalikud, pannakse need alamväljale **|a** eelispealkirja järele ja eraldajaks on koolon.*

NÄITED

130 0# **|a**Kurtze und wahrhaftige Relation Von der glücklichen und tapffern Action des Hn. Baron und Obrist-Lieutnant Jochim Friedrich von Liwen. **|l**Rootsi keeles

245 10 **|a**Kort och Sann Berättelse, Om Den Tappre och lycklige Träffningen som Herr Baron och Öfwerst-Lieutnanten Jochim Fredrich von Liven, haft den 28 Junii 1705 med ett starkt partie Ryssar af 1000 Hästar uti Estland, hwilken är begynter en Fierdings Mijhl ifrån Noistfer men ändader på andre sidan om Ubbakall, som är fulla Fyra och en half Mijhl

130 0# **|a**Kalevala. **|l**Eesti keeles

245 10 **|a**Kalevala : **|b**soome rahva eepos / **|c**koostanud Elias Lönnrot ; tõlkinud ja järelsõna: August Annist ; illustreerinud A. Gallén-Kallela, illustratsioone kohaldanud E. Kollom

130 0# |aPiibel. |IHollandi keeles

245 10 |aBiblia: Dat is, De gantsche H. Schrifture, vervattende alle de Canonijcke Boecken des Ouden en des Nieuwen Testaments

130 0# |aPiibel. |pUus Testament. |IEesti keeles

245 10 |aMeie Issanda Jeesuse Kristuse Uus Testament, ehk, Uue Seaduse Raamat

240 UUS! EELISPEALKIRI TEOSELE (MK) TE

Sisukord

Kehastuse suhe teose ning väljendusega

- Eelispalkiri või pealkirja enamtuntud osa on tuumikelement (kui see on teada või kindlakstehtav)
- Väljenduse keel on tuumikelement

I indikaator

0 Ei ole trükitud ega kuvatud

1 Trükitud või kuvatud

II indikaator

0-9 järjestamisel mittearvestatavate sümbolite arv

- Järjestamisel ja otsingul mittearvestatavad sümbolid on kõik artiklid (nt. the, an, a, die, der, das), kirje- ja kirjavahemärgid.

NB! Kui skip'i on vaja kasutada nii väljal 240 kui ka 245 ja nad on erinevad, siis märkida mittearvestatavate sümbolite arv kummalgi väljal vastavalt pealkirjale:

SP SKIP = 3

240 14 |aThe Graduate Center...

245 03 |aDe Center for Studies....

NB! Kuna ingliskeelsete artiklite puhul Sierra muudab SP SKIP väärtust automaatselt kas välja 240 või 245 järgi, siis enne kirje sulgemist tuleb kontrollida, et SP SKIP vastaks välja 245 II indikaatori skip'i väärtusele.

Alamväljad

|a eelispalkiri (MK)

|g erinev lisainformatsioon (K)

|k vorm (K) (N: käsikiri, protokoll, valimik jne.)

|l teose keel (MK)

|n osa number (K)

|p osa pealkiri (K)

|s versioon (väljaande erinevaid versioone eristav teave eelispalkirjas) (K)

Alamväljade järjekord: |a, |n, |p, |k, |l

Eeliskealkiri märgitakse 240 väljale siis, kui kirjes on näidatud põhivastutusega isik, kollektiivautor või ajutine kollektiivautor väljal 100, 110 (710 ELNETi rk.des) või 111 (711 ELNETi rk.des).

Kui kirjes ei ole põhivastutusega isikut või kollektiivi, läheb eeliskealkiri väljale 130.

Kui teavik on originaalkeeles ja selle eeliskealkiri oleks sama, mis on väljale 245 märgitav kehtastuse põhikealkiri, siis ei pea eeliskealkirja väljal 240/130 näitama.

100 1# |aGoethe, Johann Wolfgang von, |d1749-1832, |eautor
245 10 |aFaust : |bEine Tragödie / |cvon Goethe

Kui väljaandes pole originaalpealkirja märgitud ja pealkirja normi pole tehtud, siis andmeid väljastpoolt andmeallikat juurde otsima ei pea.

NÄITED

100 0# |aSaadi, |d1213(1219)-1292, |eautor
240 10 |aGulistān. |lLadina keeles
245 10 |aMvsladini Sadi Rosarivm Politicvm, Sive Amoenvm Sortis Hvmanæ Theatrvm / |cDe Persico in Latinum versum, necessariisque Notis illustratum A Georgio Gentio

100 0# |aPope, Alexander, |d1688-1744, |eautor
240 13 |aAn essay on man. |lPrantsuse keeles
245 10 |aEssai Sur L'Homme / |cPar Alexandre Pope ; Traduit de l'Anglois en François

245 PEALKIRJA- JA VASTUTUSANDMED (MK)

Sisukord

Tuumikelement: põhikealkiri ja sellega seotud vastutusandmed

Põhikealkiri kirjutatakse ümber sõna-sõnalt, nagu see teavikus esineb ning võetakse ühest järgmistest allikatest (eelistuse järjekorras):

- trükitiitelleht. Tiitelleheta varatrükiste puhul: teksti algus (*incipit*-andmed).

Tiitellehe puudumisel on andmeallikate järjekord järgmine:

- eesmik (eessõna ja pühendus) või kolofoon
- trükis tervikuna
- muud allikad (teabeallikas näidatakse märkuste väljal 588)

Ebatäiuslik väljaanne

Kui kirjeldatakse ebatäiuslikku eksemplari (nt puuduvad lehed), kuid andmeid on võimalik kindlaks teha mõne teise, täiuslikuma eksemplari põhjal, siis lähtutakse kirjelduses sellest täiuslikumast eksemplarist. Teavet, mis on olemas täiuslikus eksemplaris, kuid puudub ebatäiuslikust, **ei panda nurksulgudesse**. Täiuslikuma eksemplari andmeid saab kindlaks teha digikooptime alusel või muude usaldusväärsete teabeallikate põhjal.

Kui andmed on puudulikud ja usaldusväärseid andmeid ei õnnestu saada, kirjeldatakse ebatäiuslikku teavikut sellisena, nagu see on. Vajadusel kasutada väljajätumärki [...] või märkida oletatavad andmed nurksulgudes.

NB! Väljastpoolt teavikut võetud andmete kohta tuleb alati täita märkuse väli! Alati tuleb lisada märkus, et kirjeldus põhineb mittetäielikul eksemplaril.

Näide

245 00 |aCarta de [...] sitio de Puebla

588## |aKirjeldus põhineb ebatäiuslikul eksemplaril; tiitellehe ülaserv hävinud

Kui põhipealkirja andmeallikas on **muu kui tiitelleht**, esitatakse allikas märkusena väljal 588

I indikaator

0 kirje pealkirja järgi (väli 1XX puudub)

1 kirjel on pealdis, täidetud on väli 1XX

II indikaator

0-9 järjestamisel mittearvestatavate sümbolite arv (= SKIP Sierra püsipikkusväljal). Järjestamisel ja otsingul mittearvestatavad sümbolid on kõik artiklid (nt. the, an, a, die, der, das), kirje- ja kirjavahemärgid.

- 245 II indikaator = Sierra püsipikkuvälja SKIP
- **NB!** Kuna Sierra muudab SKIPi väärtust automaatselt, tuleb alati kontrollida, et Sierra SKIP ja 245 2. indikaator oleksid vastavuses
- **NB!** Kuna ingliskeelsete artiklite puhul Sierra muudab SP SKIP väärtust automaatselt kas välja 240 või 245 järgi, siis enne kirje sulgemist tuleb kontrollida, et SP SKIP vastaks välja **245 II indikaatori skip'i** väärtusele
- **NB!** Käänet näitavaid artikleid ei skipita!
- **Vt. ka** [Artiklite skippimine](#)

Alamväljad

|a põhipealkiri (MK) **TE**

|b täiendandmed (MK)

|c vastutusandmed (MK) **TE**

|n raamatu osa/köite number (K) (*mitmeosaline raamat*)

|p raamatu osa/köite pealkiri (K) (*mitmeosalise raamatu sõltuv- e. individuaalpealkiri*)

Alamväljade järjekord : abc ; anpbc ; abnpc

b võib olla ka **enne** alamvälju **n** ja **p** (ISBD järgi täiendandmed märgitakse selle pealkirja järgi, mille juurde nad keeleliselt kuuluvad).

Kirjesse väljale 245 märgitakse kõik rööppealkirjad ja sellises järjestuses, nagu nad tiitellehel esinevad.

NB! ERRB puhul on esikohale asetatud eestikeelne pealkiri olenemata pealkirjade järjestusest tiitellehel.

Kui kirjet uuendatakse RDA reeglite järgi võib pealkirjade järjekorda muuta.

Põhipealkiri kirjutatakse tiitellehelt ümber sõna-sõnalt, säilitades pealkirja ortograafia, grammatika, tühikud ja trükivead. Nende järele võib märkida nurksulgudes „[sic]”. Nurksulgudele eelneb ja järgneb tühik. Erandid on suur- ja väiketähtede ning kirjavahemärkide kasutamisel. Väga pikka põhipealkirja võib lühendada keskelt või lõpust nii, et ei muutuks pealkirja tähendus, ei kaoks oluline informatsioon ega tekiks grammatilisi vigu. Väljajätud tähistatakse kolme punktiga „...” (nurksulge pole). Välja võib jätta pealkirjale eelnevad deviisid ja religioossed sententsid. Näit. : Q.D.B.V. (Quod Deus Bene Vertat) **Jehova Gratiâ Adspirante!**

Ära võib jätta ka epiteedid ja tiitlid; esitada siis, kui on grammatiliselt vajalikud, vajalikud isiku identifitseerimiseks või tema tegevusala selgitamiseks. **Välja ei tohi jätta pealkirja 5, artikliga algava pealkirja puhul 6 esimest sõna.** Teksti jäetud lünka käsikirjaliste märkuste jaoks (nt. dissertatsiooni kaitsmise kuupäev) tähistatakse nurksulgudega [] ilma tühikuta sulgude vahel. Lüngale viidatakse märkuses.

Allikas:	Kirjes:
ad diem Junii ...	... ad diem [] Junii ...

Märkus: „ad diem” ja „Junii” vahele on jäetud lünk.

Bibliograafiline kirjeldamine:

- Suur- ja väiketäht kirjutatakse nii nagu tekstis (nt. liitsõna „HaußEhre”).
- **Läbinisti suurtähtedega teksti puhul kirjutatakse suurelt ainult kõikide sõnade esimene täht. Kronogrammis jäetakse suured tähed (rooma numbrite tähenduses) muutmata kujul (nt. *ChrIstVs DuX ergo trIVMphVs*).**
- Tüpopograafilised eripärad, „u/U” asemel „v/V”, „j/J” asemel „i/I” ja vastupidi, säilitatakse. Pealkirjaväljal 245 esitatakse nii nagu tiitellehel, teisendpealkirjaväljal 246 korratakse pealkirja või pealkirja esimest fraasi kaasaegses kirjaviisis.

- **Suurtähtede I, J, U, V, VV** muutmisel väikesteks soovitatakse:
I või **J** = i (kuid **IJ** sõna lõpus – ij; **I** sõna lõpus jääb muutmata)
U ja **V** = u (kuid sõna alguses **U** või **V** = v)
VV – uu (kuid sõna alguses vv)
J ja **U** = **I** ja **V**
- **Ligatuurid** „ch“, „ck“, „ff“, „st“, „tz“ eraldatakse ja kirjutatakse lahti. Erandid on „æ/Æ“ ja „œ/Œ“. Saksa täht „ß“ („Eszett“) kirjutatakse „ss“. Väike „e“-täht „a/A“, „o/O“, „u/U“ kohal asendatakse tähestikus olemasolevate täpitähtede „ä/Ä“, „ö/Ö“, „ü/Ü“-ga; väike „o“-täht „a/A“ kohal asendatakse vastava tähega „å/Å“.
- Lühendid võib edasi anda sellisel kujul, nagu nad trükises esinevad. Võimalusel need avatakse, s.t. kirjutatakse lahti. Täiendus pannakse nurksulgudesse (nt. „vñ“ = vn[d], Dñs = D[omi]n[u]s). Kui lühend on mitmetähenduslik, märgitakse lõpunikirjutus küsimärgiga „?“ (amico[rum?]). Kui lühendit avada ei ole võimalik, pannakse iga lühendi juures küsimärk nurksulgudesse (amico[?]).
Vt. ka Cappelli, Adriano. *Lexicon abbreviaturarum : dizionario di abbreviature latine ed italiane ...* . Milano, 1901
<http://www.hist.msu.ru/Departments/Medieval/Cappelli/>
Vt. ka Cappelli, Adriano. *Lexicon abbreviaturarum - Wörterbuch lateinischer und italienischer Abkürzungen, wie sie in Urkunden und Handschriften besonders des Mittelalters gebräuchlich sind, dargestellt in über 14000 Holzschnittzeichen.* Leipzig, 1928.
https://digital.ub.uni-koeln.de/view/retro_991002025629706476_021367?p=1
- Tähtede lühendused (sirge või laineline kriips tähe kohal topelttähe tähenduses, nt. ñ, m~) avatakse. Topelttähe lahtikirjutamisel kasutatakse nurksulge.
- Ampersand antakse edasi ampersandina, st. & = &
- Diakriitilised märgid antakse edasi nii nagu allikas. Rõhumärke ja muid diakriitilisi märke juurde ei lisata.
- Virgula ehk gooti kirjastiilis kasutatav kaldkriips / (mitte segi ajada tänapäevase kaldkriipsuga) asendatakse komaga või olenevalt kontekstist jäetakse üldse ära. Vajadusel lisa selgitav märkus.
- **Tähevormid ja sümbolid**

Source	Modern form	Example	Transcribed example	Notes
ḏ	d	ḏay	day	
ḏ		fed	sed	
CIḐ	M	clḐ.	CIḐ IḐ XCII	Inverted C used to form roman numeral M or D is called an apostrophus
IḐ		clḐ. IḐ. xx ix.	MDXCII M.D.XXIX.	
IḐ	D	IḐ		
IḐ		IḐ		
ij	ij	<i>filij</i>	filij	Ligatured italic ij looks like ÿ
ij		vitij	vitij	
ij		patrij	patrij	

ꝛ		corporis	corporis	
ꝛ	r	orders	orders	
ſ		Jesus ^[a]		
ſ		false	Iesus	Long s (an f has a crossbar on the stem; the bar on a long s, if present, extends from one side only)
ſ	s	fuisse	false	
ſ		safe	fuisse	
ſ		safe	safe	
ß		esse		
ß	ss	auss		
ß		Kiess		
ß		überflusz	überflusz	Long s and z are spaced normally, no ligature

≠	-	Ale-houses	ale-houses	
°	°	müß	müss	
e	..	Glück	Glück	Superscript e functioning as an umlaut

<https://bsc.rbms.info/DCRMR/general-rules/Transcription/#0415-early-letterforms-and-symbols>

Kui on kasutatud lühendmärke (käsikirjades ja varatrükistes kasutatavaid erimärke), siis tuleb vastavad sõnad kirjutada välja täielikus vormis ning lisatud tähed panna nurksulgudesse. Paljude lühendite tähendus sõltub kontekstist, kuid siin on toodud kõige tavapärasemad tähendused.

Brevigraphs

Source	Transcription	Example	Transcription of example	Notes
-	[missing letter(s)]	cōlūmmatū dñs	co[n]summatu[m] D[omi]n[u]s	Over a vowel, usually n or m ; over a consonant, often replaces several letters
ƒ	[ae]	hƒc	h[ae]c	

ꝠꝢꝤ	[Christus]			A contraction using both Greek and Latin letters
Ꝣ	[con]	Ꝣcor ^a	[con]cor[di]a	
Ꝣ Ꝣ	[es] [ius][m] [us]	statut ^s roff ³ cuꝝ impressuꝝ eiꝝ	statut[es] Ross[es] cu[ius] impressu[m] ei[us]	A highly versatile symbol; see also, for example, "[habet]," "[que]," "[scilicet]," and "[sed]" below
ꝢꝢ	[habet]			
Ꝣ	[hoc]			
Ꝣ	[per] [par]	ꝢꝢ ꝢꝢꝢꝢꝢꝢ ⁹	su[per] [par]ticulari[bus]	
Ꝣ	[pro]	ꝢꝢꝢꝢꝢ	[pro]pter	
Ꝣ	[pri]	ꝢꝢꝢꝢ	[pri]ma	
Ꝣ	[quam]	ꝢꝢꝢꝢ	vn[quam]	
Ꝣ	[quan]	ꝢꝢꝢꝢꝢꝢ	[quan]tum	
Ꝣ Ꝣ Ꝣ Ꝣ	[que]	ꝢꝢꝢꝢꝢ ꝢꝢꝢꝢꝢꝢꝢꝢꝢꝢꝢꝢ ꝢꝢꝢꝢꝢꝢ	quo[que] Herculeae[que] quos[que]	
Ꝣ	[qui]	ꝢꝢꝢ ⁹	[qui]b[us]	
Ꝣ	[quia]			
Ꝣ	[quo]			
ꝢꝢ ꝢꝢ	[quod]			
ꝢꝢ.	[recta]			
Ꝣ Ꝣ	[rum]	ꝢꝢꝢꝢꝢꝢꝢꝢꝢ	quo[rum] libro[rum]	
ꝢꝢ	[scilicet]			
Ꝣ	[sed]			
Ꝣ	[th]	Ꝣ Ꝣ	[the] [that]	When y is used to represent the Old English / Icelandic character þ [thorn], enclose th plus

Venekeelsete trükiste puhul esitatakse väljal [245](#) originaalilähedane pealkiri:
vananenud tähed (Ꝣ, i, ĩ, Ꝣ, v) küll asendatakse, „Ꝣ” sõna lõpus jäetakse ära,

kuid sõnalõpud ja 3-ga liited esitatakse samasugusel kujul kui raamatus. Väljal 246 esitatakse pealkiri tänapäevases kirjaviisis.

Vt. Lisa: [Petina, Larissa. Vanas kirjaviisis venekeelse raamatu kataloogimine](#)

Patendid ja publikaadid kirjeldatakse kas üksiktrükistena või nagu jadaväljaanne. Ukaasid, mis on koondatud aastate või teatud ajavahemike kaupa köidetesse või mappidesse, kirjeldatakse samuti nagu jadaväljaanne või nagu pisitrükiste kogumid rühmakirjega. Pealkirjaväljal 245 või pealkirja täiendkirje väljal 740 esitatakse ühtlustatud pealkiri:

Livländische Gouvernements-Patente
Estländische Gouvernements-Publicata
Senats-Ukase [Указы Правительствующего Сената]

NÄITED

Разныя истори и нравоученія, выбранныя въ пользу обучающагося юношества российскому языку

245 00 |aРазныя истории и нравоучения, выбранныя в пользу обучающагося юношества российскому языку

246 13 |aРазные истории и нравоучения, выбранные в пользу обучающагося юношества российскому языку

DIFFERENTIAE INTER POLITICEN GENVINAM AC DIABOLICAM. Cum nonnullis ACTIS PUBLICIS Et articulis Pacis inter ambas coronas initæ: Ex Gallico in latinum translatae, à Joachimo Pastorio D.

245 00 |aDifferentiae Inter Politicen Genvinam Ac Diabolicam: |bCum nonnullis Actis Publicis Et articulis Pacis inter ambas coronas initæ/ |cEx Gallico in latinum translatae, à Joachimo Pastorio D.

246 13 |aDifferentiae inter politicen genuinam ac diabolicam ...

100 1# |aMagistry, Guilelmus, |eautor

245 10 |aIsagoge Therapevtica, De Pestis saeuitia, eiusq[ue] curatione, & praeuentione / |cGvilielmo Magistry Medico Insulensi, Autore

246 13 |aIsagoge therapeutica, de pestis saevitia, eiusque curatione, & praeuentione

QVOD DEVS BENE VERTAT.

DE SCRIPTVRARVM RECOGNITIONE ET COMPARATIONE DISSERTATIO JVRIDICA INAVGVRALIS, QVAM AVCTORITATE ET DECRETO MAGNIFICI ET AMPLISSIMI, IVRISCONSVLTORVM ORDINIS IN ILLVSTRI IVLIA SVB PRÆSIDIO CONSVLTISSIMI ET EXCELLENTISSIMI VIRI DN. HENRICI Hahn/ Icti, PROFESSORIS PANDECTARVM ORDINARII, DICASTERII GVLEPHERBYTANI ASSESSORIS, HOC TEMPORE DECANI, PRÆCEPTORIS ÆTATEM VENERANDI, PRO SVMMIS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS ET PRIVILEGIIS DOCTORALIBVS CONSEQVENDIS PVBLICO EXAMINI SVBIICIT JOACHIMVS MARTINVS HENNINGI IN IULEO MAIORI HORIS ANTE ET POMERIDIANIS Ad Diem Sept. M D C XLVII

- 100 1# |aHahn, Heinrich, |d1605-1668, |eautor
 245 10 |aDe Scripturarvm Recognitione Et Comparatione : |bDissertatio
 Iuridica Inavgvralis / |cQvam ... Svb Præsidio ... Dn. Henrico Hahn, ...
 Pvblico Examini Svbiicit Joachimvs Martinvs Henningi ...
 246 13 |aDe scripturarum recognitione et comparatione : |bdissertatio iuridica
 inauguralis ...
 500 ## |aPealkirja ees: Qvod Devs Bene Vertat
 700 1# |aHenning, Joachim Martin, |d1616-1654, |eautor
- 100 1# |aBuddeus, Johann Franz, |d1667-1729, |eautor
 245 10 |aDissertatio Politico-Moralis de Officio Imperantivm Circa
 Conscribendvm Militem / |cquam ... Praeside Io. Francisco Bvddeo, P.P.
 Pro Svmmis In Philosophia Honoribvs Conseqvendis ad diem [] Aprilis
 A. M.DCC. Ervditorvm Examini Svbmittit Iohannes Conradvs Schwartz,
 Cobvrg. Franc.
 246 13 |aDissertatio politico-moralis de officio imperantium circa
 conscribendum militem ...
 700 1# |aSchwartz, Johann Conrad, |d1677-1747, |eautor
- 100 1# |aStrubius, Johann, |d1600-1638, |eautor
 245 10 |aDes Alt- und Neuen bekandten Welt-Cräyses Abbild- und
 Beschreibung / |cNach Anleitung Der von Hn. Johann Strubio
 Verfertiger Und von Johann Bunone Erleiterter Zwo Welt-Tafeln, Itzo
 Zu erst in Teutscher Sprache mit nöthigen Zusatz Der fürnehmsten
 Denckwürdigkeiten heutiger Welt Ans Licht gegeben durch Johann
 Diederich von Gülich
- 100 1# |aWette, Wilhelm Martin Leberecht de, |d1780-1849, |eautor
 245 10 |aChristliche Sittenlehre. |nTh. 1, |pDie allgemeine Sittenlehre / |c von
 Wilhelm Martin Leberecht de Wette
- 245 00 |aСобрание слов французских [sic], российских и немецких
 = |bRecueil de mots Francois, Russes & Allemands = Französisch-
 Russisch- und Deutsches Wörter-Buch
 246 13 |aСобрание слов французских, российских и немецких
 246 13 |aСобрание слов французских, российских и немецких

Kui autori nimi on grammatilise teksti osa, korratakse seda pealkirjas.

- 100 1# |aAnton, Paul, |d1661-1730, |eautor
 245 10 |aD. Pavli Antonii, Weiland Königlichen Preuß. Consistorial-Raths
 Collegivm Anti-Theticvm Vniversale Fvndamentale ...
 246 10 |aCollegivm anti-theticvm vniversale fvndamentale ...
 246 13 |aD. Pauli Antonii, Weiland Königlichen Preuß. Consistorial-Raths
 Collegium anti-theticum universale fundamentale ...
 246 13 |aCollegium anti-theticum universale fundamentale ...

Kui mõni esimesest viiest põhipealkirja sõnast (artikliga algava pealkirja puhul esimesest kuuest sõnast) sisaldab ladinakeelset sõna, mis lõpeb käändelõppu tähistava suurtähega „I“ (=ii), mis on transkriptsioonis alles jäetud, esitatakse teisendpealkirjana lahtikirjutatud variant

ERICI PUTEANI BAMELRODI CIVILIS DOCTRINÆ LINEÆ, QVIBUS ARISTOTELIS POLITICORUM LIBRI TRES PRIMI, Ad perpetuos reducti APHORISMOS, Latinè, breviter, ac dilucidè repraesentantur

100 1# |aPuteanus, Erycius, |d1574-1646, |eautor

245 10 |aEricI Puteani BamelrodI Civilis Doctrinæ Lineæ, Qvibus Aristotelis Politicorum Libri Tres Primi, Ad perpetuos reducti Aphorismos, Latinè, breviter, ac dilucidè repraesentantur

246 13 |aEricii Puteani Bamelrodii Civilis Doctrinæ Lineæ, Qvibus Aristotelis Politicorum Libri Tres Primi, Ad perpetuos reducti Aphorismos, Latinè, breviter, ac dilucidè repraesentantur

246 10 |aCivilis doctrinæ lineæ, qvibus Aristotelis Politicorum libri tres primi, ad perpetuos reducti aphorismos, Latinè, breviter, ac dilucide repraesentantur

246 13 |aCivilis doctrinae lineae, quibus Aristotelis Politicorum libri tres primi, ad perpetuos reducti aphorismos, Latinè, breviter, ac dilucide repraesentantur

100 1# |aMontesquieu, Charles de, |d1689-1755, |eautor

245 10 |aDes Herrn von Montesquiou Persianische Briefe

246 10 |aPersianische Briefe

Mitmekõitelise teaviku koondkirjes, mis sisaldab kõite numbrit põhipealkirjas, esitatakse nurksulgudes ka viimase kõite number. Sama tehakse ka ühekõitelise teaviku puhul, mis sisaldab mitut osa.

100 1# |aFroissart, Jean, |dumbes 1337-umbes 1410, |eautor

245 13 |aLe premier-[quatrième] Volvme De L'Histoire Et Cronique de Messire Iehan Froissart

100 1# |aHoratius Flaccus, Quintus, |d65-8 e.Kr., |eautor

245 10 |aQuintii Horatii Flacci epistolarum liber primus [-secundus]

Pealkirja algusest mitteladina tähestikus teksti väljajätu tähistatakse kolme punktiga (ilma nurksulgudeta). Üldmärkuse väljale 500 tehakse vastavasisuline märkus.

NÄIDE

245 14 |a... Historia Christi Persice Conscripta, simulque multis modis contaminata

500 ## |aPealkirja esimene osa pärsia keeles, translitereerimata

245 14 |a... seu brevis quaedam historia propitiatorii ...

500 ## |aPealkiri algab heebreakeelse tekstiga

245 14 |a... De Septuaginta hebdomadibus Danielis Cap.IX.v.24. Dissertatio theologica ...

500 ## |aPealkiri algab 2 heebreakeelse sõnaga

246 TEISENDPEALKIRJAD (K)

Sisukord

Väljale 246 märgitakse

- rööppealkirjad
- alternatiivpealkiri (ehk-pealkiri)
- ees- ja graveertiitel, kui erineb trükitiitellehel olevast
- valikuliselt lehekülje- e. jooksev tiitel
- pealkirja tuntuim osa
- mitmeosalise/köitelise teose osa / köite pealkiri
- põhipealkirja teisendid (numbrite või arvsõnaga algavad, akronüümid jms)
 - rooma numbritega algavate pealkirjade puhul esitatakse teisendpealkirjana araabia numbritega algavad variandid
 - araabia numbritega algavatest pealkirjadest teisendatakse sõnadega algavateks need, mida eeldatavalt sõnadega otsitakse
 - vana kirjaviisiga pealkirjadele esitatakse teisendpealkiri uues kirjaviisis
 - W -> V – eestikeelse raamatu puhul, kui pealkiri algab W-ga või sisaldab W-d, siis esitatakse teisendpealkiri V-ga.

NB! Teisendpealkirja ei tehta aastaarvuga algavatele pealkirjadele, samuti konverentsi järjenumbriga algavatele pealkirjadele.

Välja 246 järjestatakse vastavalt 2. indikaatori kasvavale väärtusele.

NB! Väljal 246 puudub skip ehk järjestamisel mitteamvestatavate sümbolite ärajätmiseks vajalik indikaator. Skippi vajavatele pealkirjadele teha täiendkirje väljal [740](#). **Vt. ka** [Artiklite skippimine](#)

I indikaator – märkuse ja täiendkirje olemasolu

1 tehakse märkus ja täiendkirje

II indikaator – pealkirja tüüp

andmed puuduvad, pole ükski järgnevaist (*vajab alamvälja |i|*)
 0 osa / köite pealkiri (245 |p|)
 alternatiivpealkiri (245 |a|)

- pealkirja enamtuntud osa (245 |a, ka |b)
- ehk/või pealkiri (245 |a)
- 1 rööppealkiri (245 =|b)
- 3 muu pealkiri (numbriga algavad, uues kirjaviisis pealkirjad jms)
- 4 kaanepealkiri
- 5 lisatiitellehe pealkiri (added title page title)
- 6 päistiitel
- 7 leheküljетиitel (*running title*)
- 8 seljapealkiri
- 9 originaali pealkiri (2025. a alates märgitakse väljale 130, 240)

Alamväljad

- |a põhipealkiri (MK)
- |h laadi üldmäärang (MK)
- |b täiendandmed (MK) (*kindlasti lisada juhul, kui ainult alamvälja |a kasutamisel tekib pealkirjade registrisse mitu sarnast pealkirja*)
- |n osa number (K)
- |p osa pealkiri (K)
- |i kuvatav tekst (MK) (*kasutada siis, kui ei ole tegemist ühegi II indikaatoriga määratletava pealkirjatüübiga; alamvälja |i kasutamise korral pole vaja korrata vastavat märkust väljal 500*)
- |g erinev lisainformatsioon, originaalpealkirja puhul trükise keel (MK)

NÄITED

- 245 10 |aEllamisse-Juhhataja /|cMa rahwale heaks üllespantud Sest Öppetajast Fr. Wilh. Von Willmann =|bChristliches Sitten-Büchlein, als Lesebuch in den Schulen, dem Ehstnischen Landvolke gewidmet ...
- 246 11 |aChristliches Sitten-Büchlein, als Lesebuch in den Schulen, dem Ehstnischen Landvolke gewidmet ...
- 246 13 |aElamisse-Juhataja
- 245 10 |aWanna rahwa moistusse kõnned ja targad sannad
- 246 13 |aVanarahva mõistukõned ja targad sõnad
- 245 10 |aAnatomia uteri humani gravid tabulis illustrata =|bThe anatomy of the human gravid uterus exhibited in figures /|cby William Hunter
- 246 11 |aThe anatomy of the human gravid uterus exhibited in figures
- 740 4# |aThe anatomy of the human gravid uterus exhibited in figures

Alternatiivpealkiri (ehk-pealkiri). Pealkirju ühendavale sõnale „ehk” või „või” eelneb ja järgneb koma ning alternatiivpealkiri algab suure algustähega.

- 245 10 |aIdea Fidei Fratrum, oder, Kurzer Begriff der Christlichen Lehre in den evangelischen Brüdergemeinen
- 246 10 |aKurzer Begriff der Christlichen Lehre in den evangelischen Brüdergemeinen

- 245 10 |aA Rjch Storehovse, or, Treasvrie For The Diseased
 246 10 |aTreasurie for the diseased
- 245 10 |aHandbuch der Naturgeschichte, oder, Vorstellung der Allmacht, Weisheit und Güte Gottes in den Werken der Natur. |nErster Band, |pwelcher den Menschen und vierfüssigen Thiere enthält
 246 10 |aVorstellung der Allmacht, Weisheit und Güte Gottes in den Werken der Natur
 246 13 |aDie Menschen und die vierfüssigen Thiere. |nAbth. 1-2
 740 4# |aDie Menschen und die vierfüssigen Thiere
- 245 10 |aTheodori Kerckringii Doctoris Medici Commentariivs In Currvm Trivmphalem Antimonii Basilii Valentini, à se latinitate donatum
 246 1# |iGraveertiitel: |aCvrrvs Trivmphalis Antimonii
 246 10 |aCommentariivs in Currvm Trivmphalem antimonii Basilii Valentini, à se latinitate donatum
 246 13 |aCommentarius in Currum Triumphalem antimonii Basilii Valentini, à se latinitate donatum
 246 13 |aCurrus Triumphalis Antimonii
- 100 0# |aFriedrich |bII, |cPreisi kuningas, |d1712-1786, |eautor
 245 10 |aExamen du Prince de Machiavel : |bavec des notes historiques & politiques / |c[Frédéric le Grand Roi de Prusse]
 246 1# |iEestiitel: |aL'Anti-Machiavel ou Examen du Prince de Machiavel
 740 2# |aL'Anti-Machiavel ou Examen du Prince de Machiavel

250 EDITSIOONIANDMED (MK) TE

Sisukord

TUUMIKELEMENT

Kordustrukandmete kehtestatud andmeallikad (eelistuse järjekorras):

- tiitelleht
- eesmik - tiitellehele (või selle vastele) eelnevad leheküljed ja kõik tiitellehed (või nende vasted) koos pöördega
- kolofoon

Kordustrukandmeid ei võeta väljastpoolt andmeallikaid. Mujalt kui tiitellehelt võetud andmete kohta teha märkus väljal 500

Näide: **500 ##** |aKordustrukandmed võetud eestiitellehelt.

Kui kordustrukandmete paigutus erineb tavapärasest, tuleb alati lisada selle kohta vastav märkus

Näide: **500 ##** |aKordustrukandmed märgitud tiitellehe ülaservas.

Indikaatorid määratlemata**Alamväljad****|a** kordustrukandmed (MK) TE**|b** kordustrukiga seotud rööp- ja vastutusandmed (MK)

Kordustrukandmed tuleb esitada täpselt sellisel kujul ja järjekorras, nagu need on märgitud eelistatud teabeallikas, kaasa arvatud selgitavad fraasid

250 ## |a Cooke's edition, embellished with superb engravings

Kui kordustrukandmed on pealkirja grammatiliselt lahutamatu osa, esitatakse need väljal 245 pealkirja osana ja väljal 250 ei korrata.

NÄIDE

245 10 |aBlunt's edition of the Nautical almanac and astronomical ephemeris for the year 1815

245 10 |aDn. Gvidonis De Cavliaco, In Arte Medica Exercitissimi Chirurgia, **nunc iterum non mediocri studio, atq[ue] diligentia à pluribus mendis purgata:** Cum duplici dictionum & verum Indice per se plurimum significantium per ordinem Alphabeticum digesto.

NB! UUS! Ka esimene trükk märgitakse kirjesse, kui see on teavikus ära toodud.

NB! Mitte segi ajada märkusega, mis viitab varasemale esmatrukile ja ei ole kordustrukandmed (nt. „erstlich gedruckt“ jne.)

NÄIDE

264 #1 **|a**[Ilumiskoht teadmata] : **|b**[kirjastaja teadmata], **|c**[1666]

500 ## **|a**Raamatus ilumisandmete kohal: Erstlich gedruckt zu Dreßden

NÄITED

250 ## |aEditio altera

250 ## |a5., durchaus vermehrte und verbesserte Ausgabe

250 ## |aSuivant la copie d'Amsterdam

250 ## |aSuivant la copie de Vienne & de Prague 1757

250 ## |aEditio Novissima, Ab innumeris Vitiis, Erratis & Defectibus purgata, correcta, suppleta, & praeter priores, Autorum scil. Dictorum S. Scripturae; Haeresium, Rerum & Verborum, Novo Locor. Theologic. Indice exhibita

250 ## |aNunc primum in Germania iunctim, cum Indicibus locorum Scripturae, rerumque ac verborum necessariis editae / **|be** Museo Jo. Benedicti CarpzovI

250 ## |aIuxta exemplar Amsterodami

250 ## |aDenuo recusa

250 ## |aKordustrükk

260 ILMUMISANDMED (K)**Sisukord**

Alates **17.06.2025** ilmumisandmete välja **260**

teavikute kataloogimisel mitte **kasutada!**

Kasutusel on ainult väli 264!

Vanemates kirjetes andmeid väljal **260 ei muudeta**

264 NB! UUS! ILMUMISANDMED (K) TE**Sisukord**

RDA-s käsitatakse trükikodasid ja raamatukaupmehi vanade trükiste puhul kirjastajatena. Kirjastajate, trükkalite ja raamatukaupmeeste rollid ei olnud käsitrüki perioodil selgelt piiritletud. Varatrükiel on sageli esile tõstetud levitamise või tootmisega seotud andmed, mis näitab, et raamatukaupmehed või trükikojad tegutsesid laiemalt kui ainult levitajate või tootjatena. Raamatukaubanduse spetsialiseerumisega aja jooksul muutus kirjastaja roll järk-järgult domineerivaks, samal ajal kui tootja ja levitaja tähtsus järk-järgult vähenes.

Kirjastajate, trükkalite/trükikodade ja raamatukaupmeeste nimed esitatakse nii nagu trükises, täpses ortograafias ja grammatilises vormis koos sissejuhatavate fraaside, nagu „impensis” või „in Verlegung” jne. ning muu kirjastustegevusele viitava teabega. Aadressid jäetakse tavaliselt välja. Kui aadress on oluline trükise identifitseerimiseks või dateerimiseks, esitatakse see märkuses.

Kui allikas on ainult märges trükkali kohta või ainult levitaja kohta, tuleb reeglina järeldada, et nad tegutsesid ka kirjastaja rollis ning käsitleda seda kirjastamisena.

Kui allikas on nii kirjastamise, levitamise kui ka trükkimisega seotud avaldused, siis tuleb kindlaks teha, kas need on grammatiliselt seotud või eraldatavad. Kui seotud, siis käsitleda kui kirjastajaid. Kui eraldatavad, siis eraldi kui levitajad ja trükkalid.

Kui ilmumisandmed sisaldavad grammatiliselt lahutamatuid elemente nii allika kirjastamise, levitamise või trükkimise kohta (kas ühte neist või kõiki), kui ka selle intellektuaalsele või kunstilisele sisule kaasa aidanud tegijate kohta, tuleb otsustada, kas need tuleb üle kanda kirjastamise andmetena (või vastavalt, levitamise või tootmise andmetena), või põhipealkirjaga seotud vastutusandmetena. Suunisena järgida tiitellehel olevat järjestust ja kujundust.

Muudest allikatest võetud ilmumisandmed tuuakse kirjes nurksulgudes, andmete allikas näidatakse märkustes.

Rooma numbritega antud ilmumis- ja/või trükkimisaasta esitatakse nii, nagu see on teavikus, jättes välja tühikud ja **lisades** aastaarv **nurksulgudes araabia numbritega**. Nt.: |cMDCXCI. [1691]

Kristliku ajaarvamise aastaarv ja kronogrammist kokkuloetud aastaarv esitatakse araabia numbrites. Kuupäevad esitatakse araabia numbrites, kuu nimetus kas numbrites või sõnana, nii nagu see ilmumisandmetes esineb. Kirjesse märgitakse ka ilmumis- või trükkimisaastaga seotud fraasid nagu „Gedruckt im Jahr ... nach Geburt Christi“, „Anno Domini“, „printed in the year“ jne.. Ilmumisaastad mittekristliku ajaarvamise järgi esitatakse sellisel kujul, nagu need trükises esinevad. Nurksulgudes lisatakse aastaarv ilmumisaegse kaasaegse ajaarvamise järgi. Nt.: an VII [1798 või 1799], Prid. Kal. Dec. 1488 [30. Nov. 1488], 7144 [1636]

TUUMIKELEMENT

Ilmumiskoht, kirjastaja ja ilmumisaasta on tuumikelemendid

Ilmumiskoht (kohustuslik märkida vaid esimene)

Kirjastaja (kohustuslik märkida vaid esimene)

Avaldatud kehastused.

Avaldatud on väljaanded, mille on teostanud kirjastaja või valmistaja või mille on teinud kättesaadavaks levitaja. Veebis avaldatud väljaandeid loetakse avaldatud materjaliks.

Tuumikelemendid on: esimene ilmumiskoht, esimene kirjastaja ja ilmumisaasta.

Ilmumisandmete andmeallikad on järgmised:

Ilmumiskoht:

- a) samast allikast **kui kirjastaja** nimi
- b) ülejäänud andmeallikatest kogu teaviku ulatuses
- c) väljastpoolt andmeallikaid saadud info

Rööpilmumiskoht:

- a) samast allikast **kui ilmumiskoht**
- b) ülejäänud andmeallikatest kogu teaviku ulatuses
- c) väljastpoolt andmeallikaid saadud info

Kirjastaja nimi:

- a) samast allikast **kui põhipealkiri**
- b) ülejäänud andmeallikatest kogu teaviku ulatuses
- c) väljastpoolt andmeallikaid saadud info

Kirjastaja rööpandmed:

- a) samast allikast **kui kirjastaja nimi**
- b) ülejäänud andmeallikatest kogu teaviku ulatuses
- c) väljastpoolt andmeallikaid saadud info

Ilmumisaeg:

- a) samast allikast **kui põhipealkiri**
- b) ülejäänud andmeallikatest kogu teaviku ulatuses
- c) väljastpoolt andmeallikaid saadud info

I Indikaator määratlemata**II indikaator**

0 - Valmistaja andmed (käsikirjaline/avaldamata teavik)

1 - Kirjastaja andmed

2 - Levitaja andmed

3 - Trükikoja/tootja andmed

4 - Autoriõiguse aasta

Alamväljad

- |a** ilmumis- või levitamiskoht (K)
- |b** kirjastaja, levitaja (K)
- |c** ilmumis-, levitamis-, tootmis- või autoriõiguse aasta

Ilmumis-, levitamis- või tootmiskoht.

Väljale 264 märgitakse ilmumiskoht väljaandes esinevas õigekirjas ja grammatilises vormis, kaasa arvatud eessõnad ja kohaga seotud sõnad.

264#1 **|a**In Reval : **|b**Köhler, **|c**1758

264#1 **|a**A Lyon

Normitud nimekuju esitatakse väljal [752](#).

Kui seda peetakse oluliseks, siis kohanime tänapäevase vormi võib vajadusel märkida nurksulgudes kataloogiva asutuse keeles ehk eesti keeles.

NÄIDE:

264#1 **|a**Monachii [München]

264#1 **|a**Mocuntiae [Mainz]

[Ladinakeelsed kohanimed](#)

Latin Place Names Found in the Imprints of Books Printed Before 1801 and their Vernacular Equivalents in RDA (Resource Description and Access)

Mitu ilmumiskohta

Kui on esitatud rohkem kui üks ilmumiskoht, märgitakse ilma väljajätutähistusega „...” vähemalt 3 ilmumiskohta, ülejäänud võib ära jätta, kasutades lühendit [ja veel ...] ning näidates väljajäetud kohtade arv. Näiteks: London ; Reading ; Bath [ja veel kuus].

ELNETi kokkulepe: RB kirjetes märgitakse kõik ilmumiskohad.

Ilmumiskohad märgitakse sellises järjekorras nagu need väljaandes on esitatud.

264 #1 |aLipsiae : |bapud Thomam Fritschium ; |aFrancofurti : |bapud Joh. Philippum Andream

Kui ilmumiskoht on paralleelselt mitmes keeles, märkida põhipealkirjaga samas keeles olev koht. Kui see ei ole võimalik, märkida väljaandes olev esimene.

Teine (teised) ilmumiskoht (ilmumiskohad) märkida rööpilmumiskohana (rööpilmumiskohtadena).

Tehakse märkus väljale 500 allika algse asukoha kohta

Näide:

264 #1 |aLondon = |aLondra

500 ## |aRööpilmumiskoht Londra võetud ingliskeelse tiitellehe itaaliakeelselt vastaktiitellehelt.

Ilmumiskoht koos suurema haldusüksusega

Kui ilmumiskoht ja selle täpsustaja (maakond, osariik, riik vm.) on teavikus märgitud, lisada kogu info.

264#1 |aCommonwealth of Massachusetts, Boston

Kohanimed, mis on grammatiliselt lahutamatud osad teistest elementidest

Kui ilmumiskoht esineb ainult mõne teise elemendi grammatiliselt lahutamatu osana (näiteks omadussõnalisel vormis kirjastaja nime juures), märgitakse ilmumiskoht nurksulgudes kataloogimiskeeles ehk eesti keeles normitud kujul nimetavas käändes.

Näide

Impensis Georgii Lichtenstegeri, Chalcographi Norimbergensis ...

264 #1 |a[Nürnberg] : |bImpensis Georgii Lichtenstegeri, Chalcographi Norimbergensis

In Verlegung Hieronimi Rodlers fürstlichen Secretarien zů Siemern

264 #1 |a[Simmern] : |bIn Verlegung Hieronimi Rodlers fürstlichen Secretarien zů Siemern

Fiktiivne või vale ilmumiskoht.

Fiktiivse või teadaolevalt vale ilmumiskoha puhul kirjutatakse 264 väljale nii nagu teoses, selle järel nurksulgudes kataloogimiskeeles ehk eesti keeles õige ilmumiskoht, millele eelneb selgitus „peab olema”. Väljale 500 tehakse märkus õige ilmumiskoha kohta.

Näited

- 264 #1 |aPhiladelphia [peab olema Frankfurt]
500 ## |aIlmumiskoht Philadelphia vale, Welleri järgi õige ilmumiskoht:
Frankfurt (Weller, Emil. Die falschen und fingierten Druckorte)
264 #1 |aGedruckt zu Christlingen [peab olema Strasbourg] : |bbey Ursino
Gutwino [peab olema Bernhard Jobini pärijad], |c1608
500 ## |aIlmumiskoht ja trükkal fiktiivsed, Benzingi järgi trükitud
Strasbourg'is Bernhard Jobini pärijate juures (Benzing, Josef. Die
Buchdrucker des 16. und 17. Jahrhunderts im deutschen Sprachgebiet)

NB! Püsipikkusväljadel märgitakse ilmumismaa koodiks tegeliku ilmumismaa kood

Kui ilmumiskoht on teavikus märkimata:

- a) ilmumiskoht on **teada** (kirjutada teiste selle välja alamväljadega samas keeles).
Nt. [Tartu]
[Kirjastaja „Ilmamaa”]
- b) ilmumiskoht on **oletatav** (kirjutada teiste selle välja alamväljadega samas keeles).
Nt. [København?]
[Kirjastaja „Gyldendal Hovedkontor”]
- c) **teada on** vaid **riik**, osariik, maakond jne. (kirjutada kataloogimiskeeles ehk eesti keeles)
[Eesti] [Kanada]
- d) **oletatav on** vaid riik osariik, maakond jne. (kirj. kataloogimiskeeles ehk eesti keeles)
[Eesti?] [Kanada?]

Ilmumiskoht on teada või on oletatav (näiteks kirjastaja/levitaja/trükkali tegutsemiskoha või kirjastuse/raamatukaupluse/trükikoja aadressi alusel) (kirjutada teiste selle välja alamväljadega samas keeles).
Andmeid selgitav märkus lisatakse väljale 500.

NÄITED:

- 264 #1 |a[Mitau]: |bGeorge Radetzki, |c1713
500 ## |aTrükkal Georg Christian Radetzki tegutses Miitaus.
752 ## |dJelgava
- 264 #1 |a[Dorpat]: |bGedruckt bey Michael Gerhard Grenzius,
Universitätsbuchdrucker, |c1803
500 ## |aMichael Gerhard Grenzius oli 1802–18 Tartu Ülikooli trükkal.

264 #1 |a[Salisburgi] : |bSumptibus Joannis Baptistae Mayr, aulico. acad.
typogr. & bibliopolae

500## |aCERL-i Thesauruse andmetel tegutses Johann Baptist Mayr aastatel
1656-1708 Salzburgis.

264 #1 |a[London] : |bPubd in Ryders Court and to be had at the sign of the
Pannel Painter in Cheapside, or at the bust of Impudence alias the
Brazen Head in Leicester Square

500## |aRyders Court, Cheapside ja Leicester Square asuvad Londonis

Kui ilmuniskohta nimi on aja jooksul muutunud, siis märkida väljaandmise ajale vastav kohanimi, kui see on teada (nt Leningrad, mitte Peterburi, nende väljaannete puhul, mis ilmusid selles linnas aastatel 1924–1991). Kui peetakse oluliseks, võib lisaks märkida ka tänapäevase kohanime ja suurema haldusüksuse nime, eelnevalt sõnadega „see on“, kataloogimiskeeles.

NÄIDE:

264 #1 |a[Christiania, see on Oslo]

264 #1 |a[Leona Vicario, see on Saltillo, Coahuila, Mexico]

Kui väljaandmiskoht ei ole kindel, lisa tõenäoline väljaandmiskoht küsimärgiga teiste selle välja alamväljadega samas keeles.

264 #1 |a[Amsterdam?]

264 #1 |a[Pariis?]

Kui teadaolevat ega tõenäolist ilmuniskohta, riiki, osariiki, provintsi vms ei ole võimalik kindlaks määrata, siis kirjutatakse:

264 #1 |a[Ilmuniskoht teadmata]

Võimalusel mitte kasutada. Kui täpset ilmuniskohta ei ole võimalik kindlaks teha, siis kasutada mõne suurema haldusüksuse, kas või riigi nime.

Kirjastaja/levitaja (raamatukaupmees)/tootja (trükkal).

Andmed kirjastaja/levitaja (raamatukaupmees)/tootja (trükkal) kohta tuuakse samuti teaviku tiitellehel, eesmikus või kolofoonis esinevas õigekirjas, grammatilises vormis ja järjekorras, koos kõigi kirjastamise ning trükkimisega seotud sõnade ja fraasidega.

Näiteks:

printed for

bey August Ferber

apud Ludovicum Elsevirium

Excudit Johannes Brendeken, Acad. Typograph.

Published by Thomas Bradford, printer, bookseller & stationer, no. 8, South

Front-Street

Aadressid võib välja jätta, kasutades väljajätutähistust „...“, välja arvatud juhul, kui see teave on grammatiliselt lahutamatu, aitab teavikut tuvastada või dateerida või seda peetakse kataloogimisagentuuri jaoks oluliseks.

Näiteks: Published by Ackermann and Co. ...

Raamatus: Published by Ackermann and Co., 96 Strand

Kui teavikus on ainult trükkali või raamatukaupmehe nimi ning andmed kirjastaja kohta puuduvad, näidatakse kirjastaja kohal trükkali või raamatukaupmehe nimi, kuna käsitrükipressiperioodil ei olnud kirjastajate, trükkalite ja raamatukaupmeeste rollid selgelt piiritletud ning nende funktsioone ei ole alati võimalik eristada.

Kui teavikus on nii kirjastaja kui ka trükkal, tuleb mõlemad märkida.

Väljendid, formuleeringud ja sõnad, mis viitavad trükkalile/trükikojale:

Druck von, druckts, printed by, impressit, impressum, expressit, expressum, pressit, pressore, excudebat, recudit, exscripsit, typis, litteris, formis, caractere, aere, notis aeris, praelo, prelo, mit Schriften von, mit Typen des, arte et industria, ex officina, in officina, e typographaeo, per, durch, por jne.

Väljendid, formuleeringud ja sõnad, mis viitavad

kirjastajale/kirjastusele: in Verlegung, verlegts, auf Kosten von, auf Unkosten, zu kaufen, zu finden bei, sumptibus, impensis, expensis, venundantur, in aedibus, ad instantiam, a spese di, ad istanza di, in (ex, pro) bibliopolio, e collegio, printed for, sold by, curante, procurante, prostat apud, apud, bei, chez, presso, appresso.

Väljendid, formuleeringud ja sõnad, mis viitavad trükkalile ja

kirjastajale ühes isikus: druckts und verlegts, gedruckt und zu finden bei, ex officina atque impensis, arte et impensa, opera et impensis, typis et impensis, litteris et impensis, sumtibus ac prelo, printed and sold.

Vt. ka: [Glossary of Common Latin Terms Found in Imprints of Early Printed Books](#)

Kirjastajale/raamatukaupmehele/trükkalile tehakse täiendkirje väljale [700](#), kirjastusele/trükikojale väljale [710](#). Kirjastajate/trükkalite/raamatukaupmeeste (isikute) ja kirjastuste/trükikodade (kollektiivide) identifitseerimiseks **vt. ka**

CERL-Thesaurus: <https://data.cerl.org/thesaurus/>

ning **VD16, VD17, VD18; Edit 16**

<https://www.bsb-muenchen.de/sammlungen/historische-drucke/recherche/vd-16/>

<http://www.vd17.de/>

<http://gso.gbv.de/DB=1.65/>

http://edit16.iccu.sbn.it/web_iccu/ihome.htm

Benzing, Josef. Die Buchdrucker des 16. und 17. Jahrhunderts im deutschen Sprachgebiet. - 2., verbesserte und ergänzte Auflage. - Wiesbaden, 1982. - (Beiträge zum Buch- und Bibliothekswesen ; 12).

Benzing, Josef. Die deutschen Verleger des 16. und 17. Jahrhunderts. - Archiv für Geschichte des Buchwesens 18 (1977) Vrg. 1077-1322.

Paisey, David Lincoln. Deutsche Buchdrucker, Buchhändler und Verleger 1701 - 1750. - Wiesbaden, 1988. - (Beiträge zum Buch- und Bibliothekswesen ; 26).

Trükkalitele/kirjastajatele/raamatukaupmeestele ja kirjastustele/trükikodadele täiendkirjete tegemine.

Kohustuslik koostada normikirje.

- **Üksikisik**

Kui trükkal/kirjastaja/raamatukaupmees on üksikisik, teha täiendkirje väljale 700.

700 1# **a**Grenzius, Johann Michael Gerhard,**d**1759-1822,**e**trükkal

- **Lesk, poeg:**

Kui trükikoda/kirjastust juhib/omab pärast omaniku surma üksikisik (poeg, lesk), saab täiendkirje kirjastuse/trükikoja uus omanik, ka siis, kui trükikoda/kirjastus tegutseb veel vana omaniku nime all.

Tiitelleht: Bey Gottfried Gottlob Richters Sohn

700 1# **a**Richter, Karl Gottfried,**e**trükkal

Richter, Karl Gottfried

äraviide **Richter, Gottfried Gottlob (tema poeg)**

äraviide **Gottfried Gottlob Richters Sohn**

Kui järeltulija (poja, lese) nimi ei ole teada, tehakse täiendkirje endise omaniku nimele koos vastavate fraasidega „tema poeg“, „tema lesk“ jne.
Nt.:

Tiitelleht: Gedruckt von Johann Heinrich Richters Witwe

700 1# **a**Richter, Johann Heinrich**c**(tema lesk),**e**trükkal

Richter, Johann Heinrich (tema lesk)

äraviide **Johann Heinrich Richters Witwe**

- **Pärijad, järglased**

Kui trükikoda/kirjastus läheb pärast omaniku surma mitte üksikisikule, vaid pärijatele/järglastele (inimeste grupile), tehakse täiendkirje endise omaniku nimele koos vastavate fraasidega „tema pärijad“, „tema järglased“, „tema lesk ja poeg“ jne.

Nt.:

Tiitelleht: Bei Johann Maximilian von Sandes Erben

700 1# **a**Sande, Johann Maximilian von**c**(tema pärijad),**e**trükkal

Sande, Johann Maximilian von (tema pärijad)
ä raviide **Johann Maximilian von Sandes Erben**

- **Korporatiivsed trükkalid/kirjastajad/raamatukaupmehed** – ühendused, kes tegutsevad **regulaarselt ühiselt**. Täiendkirje kollektiivautorile - 710.
Nt.:
Tiitelleht: Braunschweig, in der Schulbuchhandlung
710 2# |aSchulbuchhandlung (Braunschweig)
või
710 2# |aSchulbuchhandlung (raamatukauplus : Braunschweig)
Nt.
Tiitelleht: Berlin : bei Haude und Spener
710 2# |aHaude und Spener (kirjastus : Berliin)
- **Mittekorporatiivsed trükkalid/kirjastajad/raamatukaupmehed** – isikud, kes on **juhuslikult** üheskoos kirjastanud või trükkinud üksikuid trükiseid, ilma, et oleksid moodustanud ühise firma või ettevõtte. Need isikud saavad igaüks eraldi täiendkirje.
Näide:
Tiitelleht: Augsburg und Ingolstadt, zu bekommen bey Thomas Summer und Franz Xaver Krätz
700 1# |aSummer, Thomas, |e kirjastaja
700 1# |aCrätz, Johann Franz Xaver, |d?-1775, |e kirjastaja

Kui ilmumisandmed võetakse mujalt kui tiitellehelt (näiteks eesmikust või kolofoonist), tehakse märkus väljale 500.

Näiteks:

Tiitelleht: Quedlinburg und Leipzig, Verlegts Theodor. Philipp Calvisius, 1700.
Kolofoon: Jena, Gedruckt bey Paul Ehrichen.

500 ## |aTrükiandmed võetud kolofoonist.

Kui väljaandes on rohkem kui kolm kirjastajat, on kohustuslik märkida vähemalt kolm. Väljajätu tähistatakse väljajätumärgiga [ja veel xx],
Näiteks:

Printed for D. Midwinter, A. Bettesworth and C. Hitch [ja veel kuus]
Printed for Benjamin Matthews, bookseller, in Merchants-Court, Bath; Mess. Birt, Osborne, Hodges, Ware, Rivington and Owen, in London [ja veel 20]

ELNETi kokkulepe: RB kirjetes märgitakse kõik kirjastajad.

Kui on esitatud mitu kirjastajat, kes kõik on seotud erineva ilmumiskohaga, siduda iga kirjastaja õige kohaga.

264 #1 |aViennae : |bApud Christianum Fridericum Wappler ; |aLondini

: |bApud B. White & Filium ; |aLugduni Batavorum : |bApud S. & J. Luchtmans

Kui sama kirjastaja on esitatud paralleelselt mitmes keeles, märkida põhipealkirjaga samas keeles olev kirjastaja nimi. Kui see ei ole võimalik, märkida väljaandes olev esimene. Teises keeles olev kirjastaja nimi märkida rööpnimena.

Tehakse märkus väljale 500.

Näiteks:

Kirjastaja: Bey Carl Ludwig Jacobi

Kirjastaja rööpnimi: Printed for Charles Ludwig Jacobi

500 ## |aKirjastaja rööpnimi võetud saksakeelse tiitellehe ingliskeelselt vastaktiitellehelt.

Fiktiivne või vale kirjastaja.

Fiktiivse või teadaolevalt vale kirjastaja puhul kirjutatakse 264 väljale nii nagu teavikus, selle järel nurksulgudes kataloogimiskeeles ehk eesti keeles õige kirjastaja, millele eelneb selgitus „peab olema”. Väljale 500 tehakse märkus.

Näiteks:

264 #1 |aAmsterdam : |bChez Hubert Jaillot aux deux Globes [peab olema Pieter Mortier]

500## |aKoemani järgi õige kirjastaja: Pieter Mortier

Kirjastaja väljaandes märkimata

Kui kirjastaja on väljaandes märkimata, lisada võimalusel oletatav kirjastaja nurksulgudes. Näiteks kui tiitellehel või kolofoonis on toodud kirjastuse või trükikoja aadress või signeet, mille järgi on võimalik kirjastajat või trükkalit määrata. Andmete allikas näidatakse märkustes.

Näiteks:

264 #1 |aVenetiis : |b[Ludovico Avanzi], |c1566

500 # # |aTiitellehel signeet motoga: „Pax alit artes”, trükkal võetud andmebaasist: EDIT16

Kui kirjastaja kohta andmed puuduvad, kasutada väljendit [**kirjastaja teadmata**].

264 #1 |aVenetiis : |b[kirjastaja teadmata], |c1566

Ilmumisaeg

Väljale 264 märgitakse ilmumisaeg nii nagu väljaandes, kaasa arvatud ilmumis- või trükkimisaastaga seotud fraasid nagu „Gedruckt im Jahr ... nach Geburt Christi”, „Anno Domini”, „printed in the year” jne.

Näiteks:

printed 1590, reprinted 1641

im Jahr Christi 1705

Rooma numbritega antud ilmumis- ja/või trükkimisaasta esitatakse nii, nagu see on teavikus, **säilitades numbrite vahelised kirjavahemärgid**, aga jättes välja tühikud ja lisades aastaarvu nurksulgudes araabia numbrites. Lisatakse päev ja kuu, kui need on olemas, järgides mustrit: päev, kuu, aasta. Säilitada kirjavahemärgid, kuid jätta ära sisemised tühikud. Punkt rooma numbri lõpus säilib ka kirjes.

Vt. [ka lk.38](#):

Allikas: Jm Jahr M. DC. LXI. Gedruckt bey ...

Kirjes: Jm Jahr M.DC.LXI.

Näiteks:

M,DCC,LXXXIX [1789]

M.D.CC.XLIV [1744]

MCCCCLXXXII le XV jour de decembre [15 detsember 1482]

anno Dom. MDC.LXXVIII [1678]

MDCCXXXIII [1733]

MDCXCI. [1691]

Rooma numbrite varasemast kirjaviisist, kus **M** (1000) = **CI** või **∞** (**lõpmatuse märk**) ja **D** (500) = **I**, loobutakse ja edastatakse need kaasaegses vormis.

Näiteks:

CI I XCII = MDXCII [1592]

CI. I. XXIX = M.D.XXIX [1529]

∞ IC LII = MDCLII [1652]

Kronogrammist kokkuloetud/tuletatud aastaarv esitatakse nurksulgudes araabia numbrites.

[Näiteks](#):

Ilmumisaasta: [1758]

Märkus: Ilmumisaasta tuletatud kronogrammist kolofoonis.

Soovi korral transkribeeritakse kronogramm nii nagu teavikus ja lisatakse aastaarv nurksulgudes araabia numbrites:

Näiteks:

Ilmumisaasta: PetrVs AnICh AgrICoLa DoMo OberperfassensIs [1758]

Kristliku ajaarvamise aastaarv ja kuupäevad esitatakse araabia numbrites, kuu nimetus kas numbrites või sõnana, nii nagu see ilmumisandmetes esineb.

Näiteks:

July 29, 1642

13. Decembris, anno 1616

mense Decembris anno 1554

Ilmumisaastad mittekristliku ajaarvamise järgi esitatakse sellisel kujul, nagu need trükises esinevad. Nurksulgudes lisatakse aastaarv ilmumisaegse kaasaegse ajaarvamise järgi.

Näiteks:

an VII [1798 või 1799]

Prid. Kal. Dec. 1488 [30. Nov. 1488]

7144 [1636]

Väga pikk kuupäev/ilmumisaasta

Kui teavikus on väga pikk kuupäev, asendatakse see vormindatud andmetega nurksulgudes. Kui kuupäev sisaldab päeva/kuud, kasutatakse mustrit: päev, kuu, aasta

[Näiteks:](#)

Ilmumisaasta: [21 veebruar 1476]

Märkus: Kuupäev ladina keeles sõnadega kolofoonis

Teavikus: die vicesima prima me[n]sis Februarii anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimosexto

Soovi korral transkribeeritakse pikk kuupäev nii nagu teavikus ja lisatakse vormindatud kuupäev nurksulgudes.

Näiteks:

Ilmumisaasta: anno D[omi]ni millesimo quingentesimo decimoquarto die vero vicesima mensis Decembris [20 detsember 1514]

Fiktiivne või teadaolevalt vale ilmumisaasta

Kui teavikus olev ilmumisaeg on teadaolevalt fiktiivne või vale, transkribeeritakse see sellegipoolest ja esitatakse nurksulgudes tegelik kuupäev, millele eelneb „peab olema“. Väljal 500 näidatakse teabeallikas.

[Näiteks:](#)

Ilmumisaasta: anno Dom. 1683 [peab olema 1693]

Märkus: Ilmumisaasta 1683 valesti trükitud, päises trükiluba: „Licensed 14th June, 1693.“

Näiteks:

Ilmumisaasta: anno Domini MCCCCXXIX [1529, peab olema 1539]

Märkus: Kolofoonis ilmumisaasta 1539

Näiteks:

Ilmumisaasta: Octr. 42 [peab olema 24], 1799

+RB 046-väljale:

|a-alamväli = x (vigane ilmumisaasta)

|c vigane ilmumisaasta

|e mitmeosalise monograafia vigane ilmumisaasta

- 264 #1 **|c**märkida vigane ilmumisaasta

- 500 ## **|a**märkus õige ilmumisaasta kohta

Kui väljaandes ei ole ilmumisaastat:

Ilmumisaeg on teada (näiteks viiteallikast või bibliograafiast):

ilmumisaasta märgitakse nurksulgudes ja väljal 500 näidatakse teabeallikas.

Näiteks:

Ilmumisaasta: [1723]

Märkus: Ilmumisaasta võetud ...

Tõenäoline ilmumisaeg on teada:

[1560?] probable date - tõenäoline ilmumisaasta

[umbes 1580] approximate date - ligikaudne ilmumisaasta

[umbes 1580?] probable approximate date - tõenäoline ligikaudne ilmumisaasta

[mitte enne 1479] terminal date - varaseim võimalik ilmumisaeg

[mitte pärast 21 August 1492] terminal date - hiliseim võimalik ilmumisaeg

[1727 või 1728] one year or the other - küsitav ilmumisaasta

[vahemikus 1711 kuni 1749] span certain - vahemik teada

[vahemikus 1711 kuni 1749?] span uncertain - vahemik kaheldav

[vahemikus 1670 kuni 1680] decade certain - kümnend teada

[vahemikus 1670 kuni 1680?] probable decade - tõenäoline kümnend

[vahemikus 1600 kuni 1700] century certain - sajand teada

[vahemikus 1600 kuni 1700?] probable century - tõenäoline sajand

100 1# **|a**Wirth, Polycarp, **|d**1609-1654, **|e**autor

245 10 **|a**De Jure Dotium, Permissu Superiorum Sub Præsidio Dn. Polycarpi Wirthii ... publicè disputabit Caspar Zieglerus Philos. Mag. ad d. 24. Novembr.Lipsiæ, Literis Lanckisianis Imprimebat Christophorus Cellarius

264 #1 **|a**Lipsiæ : **|b**Literis Lanckisianis Imprimebat Christophorus Cellarius, **|c**[umbes 1653]

500 ## **|a**Dateeritud praesese eluaastate (1609-1654) ja trükkali tegutsemisaja Leipzigi (1652-1658) järgi

Ilmumisaeg ei ole teada ega aimatav:

264 #1 ... **|c**[ilmumisaeg teadmata]

Mitmeosaline monograafia:

Mitme aasta jooksul ilmunud monograafiad:

Märkida esimese - viimase köite ilmumisaasta:

Näiteks:

M.DCC.LXXXIX-M.DCC.XCII [1789-1792]

1715-1716

M.DC.XCIV-M.DCCI [1694-1701]

Märkus (kui väljaandmise järjekord ei vasta köidete nummerdamise järjekorrale) : Vol. 1: 1701; vol. 2: 1701; vol. 3: 1701; vol. 4: 1694; vol. 5: 1701; vol. 6: 1701; vol. 7: 1701; vol. 8: 1700

Kui teavikus on nii ilmumis- kui ka trükkimisaasta, tuleb märkida mõlemad.

Puuduliku ilmumisaja puhul püüda määratleda kas:

- kümnend [179-?] - 1790ndad
- sajand [17--?] - millalgi 18. saj.
- kui trükisel puudub ilmumisaeg, aga kui on teada trükkali tegutsemisaeg, kasutada varianti - vahemikus aastast aastani, nurksulgudes

264 #1 **|a**Dorpat : **|b**[kirjastaja teadmata], **|c**[vahemikus 1800 kuni 1900]

008 q 1800 1900

752 ## **|d**Tartu

264 #1 **|a**[Braunschweig] : **|b**[kirjastaja teadmata], **|c**1740

500 ## **|a**Tiitellehel ilmumisandmed: „Gedruckt auf dem Harz, mit bleyernen Schriften“ ja kronogramm: „IM Jahre, aLs DIe LIebe HeXen-WaLLfahrt Ietzt Vorbey War“

NÄITED

In Amsterdam, Gedruckt bey Christoffel Cunradus, Vor Henricus Betkii, Anno 1676

264 #1 |aIn Amsterdam : |bGedruckt bey Christoffel Cunradus, Vor Henricus Betkii, |cAnno 1676

700 1# |aCunradus, Christoffel, |d1615?-1684, |etrükkal

700 1# |aBetke, Heinrich, |dumbes 1625-1708, |ekirjastaja

In Amsterdam, Gedruckt bey Christoffel Cunradus, Buchdrucker: In Verlegung Henrici Betkii, Anno 1676.

264 #1 |aIn Amsterdam : |bGedruckt bey Christoffel Cunradus, Buchdrucker: In Verlegung Henrici Betkii, |cAnno 1676

700 1# |aCunradus, Christoffel, |d1615?-1684, |etrükkal

700 1# |aBetke, Heinrich, |dumbes 1625-1708, |ekirjastaja

In Amsterdam, Gedruckt bey Christoffel Cunradus, Für Henricus Betkii, [et]c. Anno 1676

264 #1 |aIn Amsterdam : |bGedruckt bey Christoffel Cunradus, Für Henricus Betkii, [et]c., |cAnno 1676

700 1# |aCunradus, Christoffel, |d1615?-1684, |etrükkal

700 1# |aBetke, Heinrich, |dumbes 1625-1708, |ekirjastaja

Amsterodami, Apud Christophorum Cunradum, M. DC.LXVIII.

264 #1 |aAmsterodami : |bApud Christophorum Cunradum, |cM.DC.LXVIII. [1668]

700 1# |aCunradus, Christoffel, |d1615?-1684, |ekirjastaja

Amsterodami, Apud Christophorum Cunradum, Typographum, Anno 1668

264 #1 |aAmsterodami : |bApud Christophorum Cunradum, Typographum, |cAnno 1668

700 1# |aCunradus, Christoffel, |d1615?-1684, |ekirjastaja

Amsterdam, bey Christoff Cunraden, 1663

264 #1 |aAmsterdam : |bbey Christoff Cunraden, |c1663

700 1# |aCunradus, Christoffel, |d1615?-1684, |ekirjastaja

T' Amstelredam, By Ioost Hartgers, Boeck-verkooper op den Dam, bezijden het Stadthuys, 1649

Kolofoonis: T' Amsterdam, gedrukt by Christoffel Cunradus. 1649.

264 #1 |aT' Amstelredam : |bBy Ioost Hartgers, Boeck-verkooper op den Dam, bezijden het Stadthuys, |c1649

264 #3 |aT' Amsterdam : |bgedruckt by Christoffel Cunradus, |c1649
700 1# |aHartgersz, Joost, |dtegev 1637-1665, |ekirjastaja
700 1# |aCunradus, Christoffel, |d1615?-1684, |etrükkal

De Citatione Exercitationem Juridicam Præside JurisConsulto ... Dn. Doct.
 Qvirino Schachern ... publicè excutiendam & examinandam sIsto In ACaDeMIa
 LIpsIensI, Ad d. 10. Novembris Melchior Seideman Löbau. Lusat.
 Lipsiæ Characteres Johannis Wittigau.

264 #1 |aLipsiæ : |bCharacteres Johannis Wittigau |c[1656]
500 ## |aIlmumisaastaks märgitud disputatsiooni toimumise aasta, mis on
 tiitellehel antud kronogrammmina
700 1# |aWittigau, Johann, |d1616-1671, |etrükkal

London printed, in the year 1742

264 #1 |aLondon printed : |b[kirjastaja teadmata], |cin the year 1742

London, printed in the year 1742

264 #1 |aLondon : |b[kirjastaja teadmata], |cprinted in the year 1742

Gedruckt in der Königl. Seestadt Riga in Liefflandt, bey Nicolaus Mollin, 1615

264 #1 |aGedruckt in der Königl. Seestadt Riga in Liefflandt : |bey Nicolaus
 Mollin, |cM.DC.XV. [1615]
 700 1# |aMollin, Nicolaus, |d?-1625, |etrükkal
 752 ## |dRiia

Dorpati, excudit Johannes Brendeken, Acad. typograph. A. 1695

264 #1 |aDorpati : |bExcudit Johannes Brendeken, Acad. Typograph., |cA.
 1695
 700 1# |aBrendeken, Johann, |d1653-1710, |etrükkal
 752 ## |dTartu

Reval, Zubekom[m]en bey J. J. Köhlers Wittwe, Käyserl. Stadt- und Gymn.
 Buchdr.

264 #1 |aReval : |bZubekom[m]en bey J. J. Köhlers Wittwe, Käyserl. Stadt-
 und Gymn. Buchdr., |c[1757]
 700 1# |aKöhler, Jacob Johann, |d1698-1757 |c(tema lesk), |etrükkal
 752 ## |dTallinn

Tallinnas trükkitud Lindworsse pärriatte kirjade- ning nende kullo- ja warraga, 1830

264 #1 |aTallinnas : |btrükkitud Lindworsse pärriatte kirjade- ning nende kullo- ja warraga, |c1830

700 1# |aLindfors, Axel Heinrich, |d1723-1782 |c(tema pärijad), |etrükkal

Gottingae Apvd Henricvm Dieterich. MDCCCXVIII

264 #1 |aGottingae: |bApvd Henricvm Dieterich, |cMDCCCXVIII [1818]

700 1# |aDieterich, Heinrich, |d1761-1837, |ekirjastaja

Tiitellehel: Lipsiae, Apud Thomam Fritsch. Anno M DC XCVI.

Kolofoonis: Lipsiae, Excudebat Immanuel Titius. M DC XCVI.

264 #1 |aLipsiae : |bApud Thomam Fritsch., |cAnno MDCXCVI [1696]

264 #3 |aLipsiae : |bExcudebat Immanuel Titius, |cMDCXCVI [1696]

700 1# |aFritsch, Thomas, |d1666-1726, |ekirjastaja

700 1# |aTietze, Immanuel, |d1662-1728, |etrükkal

752 ## |dLeipzig

A Paris, Chez Desaint & Saillant, rue Saint Jean de Beauvais, vis-à-vis le Collège. M. DCC. LIX.

264 #1 |aA Paris : |bchez Desaint & Saillant, rue Saint Jean de Beauvais, vis-à-vis le Collège., |c M.DCC.LIX. [1759]

700 1# |aDesaint, Nicolas, |du.1731-1771, |ekirjastaja

700 1# |aSaillant, Charles, |d1716-1786, |ekirjastaja

752 ## |dPariis

300 FÜÜSILINE KIRJELDUS (K)

Sisukord

Allikas: teavik tervikuna

Keel: eesti. Lühendeid ei kasutata (v.a cm). Nurksulge ei kasutata.

Indikaatorid määratlemata

Alamväljad

|a laadi erimäärang ja/või maht (K) **SE**

|b täiendandmed (MK)

|c mõõtmised (K) **SE**

|e irdlisa (MK) (*kahe ja enama irdlisa märkimisel korratakse pluss märki(e), alamvälja tähist ei korrata*)

Märgitakse kõik lehed: tekstiga, illustratsioonidega ja tühjad lehed. Ei märgita köite alguses ja lõpus olevaid köitelehti.

Kui lehed on nummerdatud mõlemalt poolt või kui lehed on nummerdamata ja trükitud mõlemale poole, märgitakse maht **lehekülgedes**.

300 ## |a232 lehekülge

300 ## |a232 nummerdamata lehekülge

Kui lehed on nummerdatud ühelt poolt, kuid trükitud on mõlemale poole, siis märgitakse maht **lehtedes**. Tehakse märkus, kui seda peetakse oluliseks

300 ## |a48 lehte

500 ## |aNummerdatud lehed tekstiga lehe mõlemal küljel

Kui lehed on nummerdatud ühelt poolt ja trükitud ainult ühele poole või kui lehed on nummerdamata ja trükitud ainult ühele poole, märgitakse maht **lehtedes**.

300 ## |a48 lehte

Kui teavikus on lehekülgede asemel nummerdatud veerud, siis esitatakse veergude arv

300 ## |a235 veergu

Kui trükises on mahu näitamiseks kasutatud erinevaid numeratsioone, siis esitatakse need kõik, kasutades sobivaid termineid (leheküljed, lehed, veerud).

300 ## |aXI, 256 lehekülge

300 ## |axiii, 270 lehekülge

300 ## |a232 lehekülge, 48 veergu

300 ## |a87 lehekülge, 1 nummerdamata lehekülg

Kirjesse märgitakse iga nummerdatud osa viimase lehekülje, lehe või veeru number, täiendavalt lisatakse nummerdamata leheküljed, lehed või veerud. Arvandmed esitatakse sellisel kujul (k.a suur- ja väiketäht rooma numbrites) ja sellises järjestuses, nagu need trükises esinevad. Kui leheküljed või lehed on märgitud tähtede, mitte numbritega, esitatakse esimene ja viimane täht ning neile eelneb lehekülge või lehte tähistav sõna.

300 ## |aVIII, 256 lehekülge, lehed A-D

300 ## |axii lehekülge, leheküljed 13-267

Lehekülgede, lehtede või veergude tähistamiseks, mis on nummerdatud sõnade või tähemärkidega, mis ei ole araabia või rooma numbrid, kasutatakse araabia numbreid. Tehakse selgitav märkus.

[Näiteks](#)

300 ## |a56 lehekülge

500 ## |aLeheküljed nummerdatud heebrea kirjas

Kui teaviku leheküljed, lehed või veerud on nummerdatud osana suuremast üksusest (osa mitmekoitelisest väljaandest jne.), märgitakse esimese ja viimase lehekülje, lehe või veeru numbrid.

300 ## |aLeheküljed 350-900 : **|b**illustratsioonid

Kui teaviku leheküljed on nummerdatud nii iseseisvalt kui ka suurema üksuse osana, siis siia väljale märgitakse teaviku lehekülgede, lehtede või veergude arv.

Suurema üksuse paginatsiooni kohta tehakse märkus.

[Näiteks](#)

300 ## |a328 lehekülge

500 ## |aLeheküljed nummerdatud ka: 501-828

Nummerdamata, aga trükiteksti ja -pildiga lehed raamatu sees, k.a alguses ja lõpus, samuti raamatuplokki kuuluvad tühilehed, loetakse kokku ja lisatakse kirjesse vastavalt kohale, kus need esinevad, ning numeratsioonis, milles on trükise põhiosa või osa, mille juurde need kuuluvad. Ebaselgetel juhtudel, kui kõik lehed on trükitud ainult ühele poole, loetakse need lehtedeks; muidu lehekülgedeks.

Kui trükipoognad on kindlaks määratavad, kaasatakse loendisse ka esimese trükipoogna algusesse ja viimase trükipoogna lõppu kuuluvad tühjad lehed ehk tühilehed, kui need on käesolevas eksemplaris või teadaolevalt kehastuse teistes eksemplarides olemas.

Tühilehtede kohta tehakse märkus, kuna need köitmisel sageli eemaldati, mistõttu ei pruugi neid kõikides eksemplarides olemas olla.

Mitte arvestada võimalikke tühilehti, mis signatuuride loendi järgi puuduvad ja mida teistes eksemplarides teadaolevalt ei ole.

[Näiteks](#)

300 ## |a4 nummerdamata lehekülge, 73 lehekülge, 3 nummerdamata lehekülge

500 ## |aEsimene ja viimane leht on tühjad

300 ## |a144 lehekülge, 20 nummerdamata lehekülge, 2 nummerdamata lehte

500 ## |aViimased kaks lehte trükipoognas G tühjad

Kui kogu teavikus on leheküljed ja lehed nummerdamata, siis loetakse leheküljed ja lehed kokku ja märgitakse täpne arv

300 ## |a93 nummerdamata lehekülge

300 ## |a35 nummerdamata lehte

Kui teaviku seisukord on habras ja lehekülgede või lehtede lugemine võib teavikut kahjustada, siis:

a) Hinnatakse lehekülgede või lehtede arvu ligikaudselt

300 ## |aumbes 600 lehekülge

b) Märgitakse laadi erimäärang

300 ## |a1 köide (leheküljed/lehed nummerdamata)

15.-16. saj. trükiste puhul, juhul, kui trükises on lehed või leheküljed nummerdamata, samuti hiljem ilmunud haruldaste, bibliograafiates

kirjeldamata väljaannete puhul on soovitav märkustes anda ka signatuuride loend. Soovi korral võib signatuuride loendis ära märkida ka raamatuplokki kuuluvad tühilehed ja/või leheküljed („v” – verso (lehe esikülj, paaritu lehekülj); „r” – recto (lehe tagakülj, pööre, paarislehekülj)).

[Näiteks](#)

300 ## |a23 nummerdamata lehekülge

500 ## |aSignatuurid: A-C4 (C4v tühi)

Soovitav on märkida kõik paginatsioonid.

300 ## |axiv lehekülge, xv-xlii, 496 veergu, 1 nummerdamata lehekülj, leheküljed 498-534, 2 nummerdamata lehekülge

300 ## |a14 nummerdamata lehekülge, 196 lehekülge, lehed 197-200, lehekülj 200, 8 nummerdamata lehekülge, leheküljed 201-569, 3 nummerdamata lehekülge, leheküljed 573-599, leheküljed 596-654, leheküljed 657-706, 20 nummerdamata lehekülge

Kui raamatus on kasutatud enam kui viit erinevat paginatsiooni, on lubatud anda lehtede või lehekülgede üldarv koos märkusega „eraldi paginatsioonis”, märkustes anda signatuuride loend.

Kui kõikide paginatsioonide märkimine pole otstarbekas (näit. kui neid on liiga palju), siis

- Loetakse leheküljed, lehed või veerud kokku ja märgitakse täpne arv
300 ## |a352 lehekülge eraldi paginatsioonis
- Kui üks osadest on selgelt põhiosa, siis esitatakse selle osa lehekülgede arv ja seejärel ülejäänud osade ühine lehekülgede arv
300 ## |a460 lehekülge, 98 lehekülge eraldi paginatsioonis
- Märgitakse laadi erimäärang
300 ## |a1 köide (eraldi paginatsioon)

Errata lehed ehk trükivigade loetelu

Errata lehed või leheküljed loetakse lehtede või lehekülgede nummerduse hulka (v.a juhul, kui need on trükitud väikestele sedelitele). Tehakse märkus Errata lehtede/lehekülgede või sedeli kohta.

[Näiteks:](#)

300 ## |a2 nummerdamata lehekülge, 46 lehekülge, 2 nummerdamata lehekülge

500 ## |aErrata näidatud kolmanda paginatsiooni leheküljel 1

500 ## |aErrata

500 ## |aErrata leheküljel 47

500 ## |aErrata viimasel lehel

500 ## |aTiitellehe järel tühjale lehele kleebitud Errata sedel

500 ## |aErrata sedel lisatud

Kirjastusreklaam

Kui leheküljed või lehed kirjastusreklaamiga raamatute nimekirja näol (Verlagswerbung, Publisher's advertisements) on kehastuse lahutamatu osa, arvestatakse need lehtede või lehekülgede numeratsiooni hulka. Tehakse märkus kirjastusreklaami kohta.

Näiteks:

300 ## |aiv, 188 lehekülge, 2 nummerdamata lehekülge

500 ## |aSisaldab 2 lehekülge kirjastusreklaami

või

500 ## |aLõpus kahel nummerdamata leheküljel kirjastusreklaam

Eksitav nummerdus

Parandused vajalikud juhul, kui muidu jääb teaviku mahust vale mulje.

Näiteks:

Kui viimase lehekülje, lehe või veeru nummerdus on vale, esitatakse see sellisena nagu teavikus toodud. Sellele järgneb selgitus 'peab olema' ja seejärel õige number. Lisada märkus.

Näiteks:

300 ## |a329 [peab olema 392] lehekülge

500 ## |aLehekülg 392 valesti nummerdatud 329

300 ## |a564 [peab olema 56] lehekülge

500 ## |aLehekülg 56 valesti nummerdatud 564

300 ## |a2 nummerdamata lehekülge, 18, [peab olema 16 lehekülge], 1 nummerdamata murtud leht illustratsiooniga.

500 ## |aPaginatsiooniviga: leheküljele 6 järgneb lehekülg 9

Defektsed teavikud

Kui leheküljed või lehed on puudu kõite lõpust ja teaviku täielikku mahtu ei ole võimalik välja selgitada, siis märgitakse viimane nummerdatud lehekülg, leht või veerg ja järgneb sulgudes selgitus 'mittetäielik'

Näiteks:

300 ## |axxiv, 179 lehekülge (mittetäielik)

500 ## |aFüüsiline kirjeldus põhineb mittetäielikul teavikul

+ Lisaks tehakse märkus eksemplarikirjesse

Kui leheküljed või lehed on puudu nii kõite lõpust kui ka algusest ja teaviku täielikku mahtu ei ole võimalik välja selgitada, siis märgitakse esimene ja viimane nummerdatud lehekülg, leht või veerg

300 ## |aLeheküljed 81-149

500 ## |aFüüsiline kirjeldus põhineb mittetäielikul teavikul

+ Lisaks tehakse märkus eksemplarikirjesse

Lehekülgrükis (poognaleht-trükis)

Kehastuse puhul, mis koosneb ainult ühest poognalehest, mis on mõeldud kasutamiseks murdmata kujul (olenemata sellest, kas seda kasutatakse murtult või murdmata), märgitakse mahuks trükitud lehekülgede arv sulgudes. Kui poognaleht on trükitud ainult ühele poole, võib lehekülgede arvust sulgudes loobuda.

300 ## |a1 poogen (2 lehekülge)

(Mis tahes suuruses poognaleht, millele on trükitud mõlemale poole, nummerdatud)

300 ## |a1 poogen (2 nummerdamata lehekülge)

(Mis tahes suuruses poognaleht, millele on trükitud mõlemale poole, nummerdamata)

300 ## |a1 poogen (1 lehekülg)

Või

300 ## |a1 poogen

(Lendleht või muu ühele poole trükitud poogen, nummerdatud)

300 ## |a1 poogen (1 nummerdamata lehekülg)

Või

300 ## |a1 poogen

(Lendleht või muu ühele poole trükitud poogen, nummerdamata)

Illustratsioonid

Vinjette, ehisinitiaale, päisliste, trükkalimärke ja teisi ornamente ei loeta illustratsioonideks. Frontispissi (raamatu tiitellehe vastas asetsev kunstiliselt kujundatud lehekülg) ja tiitellehte (ka täienditiitellehte) loetakse leheks või leheküljeks illustratsiooniga, kui need ei ole trükitud kõrgtrükis, vaid vasegravüüris või litografeeritud, ja ei ole ühegi kõrgtrükis trükitud trükipoogna lahutamatu osa.

Graveerfrontispiss ja/või graveertiitelleht märgitakse arvandmete lõpus koos. Teha märkus graveerfrontispissi ja/või graveertiitellehe kohta. Illustratsioone võib detailsemalt kirjeldada märkuste väljal (trükitehnika, kunstnik, graveerija jne).

Kunstnike rollid vanagraafikas (Kristiina Tiideberg, Eesti Kunstimuuseum):

- sc:, scp., sculps., sculpsit - ld „graveeris” (viide sügavtrükile, enamasti vasegravüürile)
- f., fec., fecit - ld „tegi” (graafikas enamasti viide sügavtrükile, ofort)
- gest., gestothen - sks „graveeris”
- gez., gezeichnet - sks „joonistas”
- geätzt - sks „söövitas”
- lith. - litograaf / litografeeris

- del., delineavit, del. ad nat. - ld „joonistas“, sügavtrükkide puhul eeskujulooja (ei pruugi olla otsest seost käesoleva väljaandega), litode puhul kivile kujutise kandnud joonistaja, st teose autor
- inv., invenit - ld „mõtles välja“
- pinx., pinxit - ld „maalis“

Näiteks:

300 ## |a112 lehekülge, 1 nummerdamata leht illustratsiooniga

500 ## |aSisaldab ka graveertiitellehte

Tahvlid (lehed illustratsioonidega) märgitakse lehekülgede ja lehtede lõppu, olenemata sellest, kus nad teavikus asetsevad.

Kirjesse on soovitav märkida tahvlite täpne arv, ka siis, kui neid on 1. Kui see pole otstarbekas (neid on liiga palju), märkida ligikaudne arv.

300 ## |aviii, 298 lehekülge, umbes 55 lehte illustratsioonidega

Kui väljaandes on nummerdatud ja nummerdamata lehti ja/või lehekülgi illustratsioonidega, siis märgitakse iga osa eraldi

300 ## |a 267 lehekülge, 12 lehekülge illustratsioonidega, 53 nummerdamata lehte illustratsioonidega

Kui väljaandes on nummerdamata lehekülgi, mis on illustreeritud portreede või kaartidena, siis võib märkida: 3 nummerdamata lehte illustratsioone.

Kui kataloogija peab kasutajale oluliseks avada kirjes erinevad illustratsioonitüübid, siis kirjutada need sobivas sõnastuses ja käändes.

Võimalikud vanaraamatus esinevad illustratsioonitüübid: portreed, kaardid, plaanid, diagrammid, genealoogilised tabelid, noodinäidised, vapid jne.

NÄIDE:

1 nummerdamata leht portreega/portreedega

1 nummerdamata leht kaardiga

1 nummerdamata leht illustratsiooniga

Paarisleheline või pooleks kokku murtud illustratsioon lugeda 2 leheks.

300 ## |a122 lehekülge, 2 lehte illustratsioonidega : |bkaardid ; |c8° (21 cm)

300 ## |a10 nummerdamata lehekülge, 199, [peab olema 203] lehekülge, 33 nummerdamata lehekülge, 3 nummerdamata murtud lehte tabelleid

300 ## |a8 nummerdamata lehekülge, 30 lehekülge, 8 nummerdamata lehekülge, leheküljed 31-213, 3 nummerdamata lehekülge, 3 nummerdamata murtud lehte illustratsioonidega

Kui ainult osad illustratsioonidest on kokku murtud, tuleks ka see kirjes ära märkida.

300 ## |a250 lehekülge, 12 lehte illustratsioonidega (osad murtud), 2 nummerdamata murtud lehte illustratsioonidega

300 ## |a183 lehekülge, 1 nummerdamata lehekülge, 9 nummerdamata lehte illustratsioonidega (7 murtud)

Mitmeköitelised teavikud

Mitmeköitelise teaviku koondkirjes lisatakse köite lehekülgede arv ümarsulgudes köidete arvu järele (juhend „[Raamat MARC 21](#)” näeb ette max 3 köidet, aga vanaraamatu puhul võib teha erandeid) alljärgnevatele põhimõtetele tuginedes:

- Kui köidete leheküljed on nummerdatud individuaalselt, lisatakse iga köite lehekülgede arv sulgudes eristades ühe köite kohta käivad andmed semikooloniga.

300 ## |a2 köidet (X, 320 ; VII, 350 lehekülge)

- Kui lehekülgede numeratsioon köidetel on läbiv, lisatakse lehekülgede koondarv ümarsulgudes köidete arvu järele.

300 ## |a3 köidet (2882 lehekülge)

300 ## |a2 köidet (vi, 200 lehekülge, 4 nummerdamata lehekülge, CCC lehte illustratsioonidega)

- Enam kui 3 köite puhul jääb maht sulgudes märkimata.

300 ## |a6 köidet : |billustratsioonid

Siin võib kasutada varianti, kus köidete lehekülgede arv näidatakse väljal 500.

300 ## |a4 köidet

500 ## |aPaginatsioon: vi lehekülge, 2 nummerdamata lehekülge, 590 lehekülge, 2 nummerdamata lehte illustratsioone ; 4 nummerdamata lehekülge, 493 lehekülge, 1 nummerdamata lehekülge, 2 nummerdamata lehte illustratsioone ; 4 nummerdamata lehekülge, 519 lehekülge, 1 nummerdamata lehekülge, 6 nummerdamata lehte illustratsioone ; 4 nummerdamata lehekülge, 516 lehekülge, 20 nummerdamata lehekülge, 16 nummerdamata lehte illustratsioone

Vaata lisaks ka juhendit „Mitmeköiteliste monograafiate kirjeldamine”

FORMAAT

Formaat näitab paberi murdmisel saadud lehtede arvu ühes poognas.

Üldtuntud käsitrükiperioodi formaadid on:

plaano ehk murdmata poogen (1°),

kaheks leheks (4 lk.) murtud poogen - foolio (2°),

neljaks leheks (8 lk.) murtud poogen - kvart (4°),

kaheksaks leheks (16 lk.) murtud poogen - oktaav (8°),

12 leheks (24 lk.) murtud poogen - duodeets (12°)

ja 16 leheks (32 lk.) murtud poogen - sedeets (16°).

Esitatakse nii formaat kraadides kui ka kõrgus sentimeetrites, mis ümardatakse ülespoole täisarvuni, nt. 23,4 cm -> 24 cm.

Kui trükise laius on suurem kui kõrgus või juhul, kui on tegemist ebaharilike mõõtmetega trükisega, antakse nii kõrguse kui laiuse mõõdud.

Nt. 21 x 34 cm

Signatuurid

Poogna järjestustähist nimetatakse **signatuuriks**.

Signatuuride loend koostatakse Philip Gaskelli kollatsioonivalemi järgi (vt Gaskell, Philip. A New Introduction to Bibliography, lk. 328–331).

Signatuuride loend koostatakse alati nende vanatrükiste puhul, milles **lehtede numeratsioon** (foliatsioon või paginatsioon) **täielikult puudub**. Märkuse eessõnaks on „signatuurid“, millele järgneb koolon.

Signatuuridena kasutati 23 ladina alfabeedi tähte (jättes vahele I või J ja U või V ning W) või märke ja sümboleid (näiteks *,), (, §, ¶, † jne.)

Näiteks:

formaat 4°

500 ## |aSignatuurid: *4, A-Z4

Märkida tuleb ka tühjad lehed signatuuride loendis, kui see on oluline.

500 ## |aSignatuurid: A-C4, D2, E-G4, H2 (H1-2 tühjad)

Tähistamata poognalehti märgistatakse sõnadega „pii” (eesmikus) ja „hii” (mujal). Mitte kasutada nurksulgi ja kreeka tähestiku tähti π ja χ, kuna siis võib jääda mulje, et lehed ongi signeeritud kreeka tähtedega.

500 ## |aSignatuurid: pii4, A-C4, D-Z4, hii2

Kasutada eestikeelseid tähenimetusi (pii, hii)

Täpsemaid juhiseid ja näiteid vt. Signatures

Vt. ka lisa 4.

300 ## |aCCCXXXIX lehte

300 ## |aIV, 350 lehekülge, 1 nummerdamata lehekülge, 80 lehekülge
: |bportree ; |c8° (23 cm) + |e1 kaart

300 ## |a24 nummerdamata lehekülge, 205 lehekülge, 15 veergu, 4
nummerdamata lehte illustratsioonidega : |billustratsioonid ; |c4° (21
cm)

300 ## |a1 mapp (14 eraldi lehte)

300 ## |a252 lehekülge eraldi paginatsioonis ; |c8° (25 cm)
500 ## |aSignatuurid: A-E8 (A1v tühi), F4, G-M8 (G1v tühi); a-v8 (v8v tühi).

300 ## |a12 nummerdamata lehte ; |c8° (25 cm)
500 ## |aSignatuurid: A8 (A1v tühi), B4 (B3v ja B4 tühjad)

300 ## |a235 veergu ; |c2° (35 cm)

300 ## |a987 lehekülge : |billustratsioonid, portree + |e1 brošüür (VIII, 9 lehekülge : kaardid)

300 ## |aLeheküljed 350-900 : |billustratsioonid ; |c8° (22 cm)

300 ## |aLeheküljed A-S ; |c12° (16 cm)

Frontispissil kujutatud portreed võib kirjeldada üldmärkuste väljal [500](#) ja teha otsitavaks väljal [600](#), kunstnikule ja/või graveerijale võib teha täiendkirje väljale [700](#).

300 ## |a 1 nummerdamata leht illustratsiooniga, 11 nummerdamata lehekülge, 200 lehekülge, 8 nummerdamata lehekülge, leheküljed 201-344 ; |c4° (21 cm)

500 ## |aIllustratsioon on vasegravüüris frontispiss. - Frontispissil Henning Witte portree, kunstnik Johann Ulrich Kraus

600 14 |aWitte, Henning, |d1634-1696, |eportreeteeritav

700 1# |aKraus, Johann Ulrich, |d1655-1719, |ekunstnik

Araabia ja rooma numbrid märgitakse nii, nagu need väljaandes esinevad. Kui rooma numbrid jätkuvad araabia numbritega, esitatakse kogu numeratsioon araabia numbritega.

300 ## |aXI, 26 lehekülge, 250 veergu, 12 nummerdamata lehekülge ; |c12° (15 cm)

300 ## |a176 lehekülge; |c12° (16 cm)

500 ## |aLeheküljed nummerdatud: I-XII, 13-176

Kui üldmärkuses on lisa sisalduvus lahti kirjutatud, siis väljal 300 infot korrata ei ole vaja.

300 ## |a1 karp

500 ## |aKarp sisaldab:

RB teavikute puhul raamatu füüsilise kirjelduse väljast võib oleneda, milliste teiste erilaadidega on raamatu kirje seotud.

Vt. [Lisa 2. Raamatu seotus kaarditeavikutega](#)

336 UUS! VÄLJAANDE SISU (K) TE**Sisukord****Tuumikelement**

Uute (336-338) väljade alamväljal **|a** tohib kasutada ainult RDA sõnastikus etteantud termineid.

Väljal kirjeldatakse väljaande kehtastuse vormi ehk kuidas väljaande sisu kasutajale edasi antakse. Nt. kas tekstina, pildina vmt.

Indikaatorid määratlemata

Alamväljad

- |a** sisu tüüp (K)
<http://www.rdaregistry.info/termList/RDAContentType/?language=et>
- |b** sisu tüübi kood (K)
<http://www.loc.gov/standards/valuelist/rdacontent.html>
- |2** allikas (MK)
siin väljal alati *rdacontent*
- |3** materjali täpsustus (MK)

Täpsustatakse see teaviku osa, mille kohta alamväljal **|a** olev info käib.

Kasutatakse siis, kui alamväljal **|a** olev sisu kirjeldus ei hõlma kõiki teaviku osi.

NB! Alamväljade järjestus: **|3,|a,|b,|2**.

NÄITED:**Trükitud või digiteeritud raamat**

336 ## |atekst**|b**txt**|2**rdacontent

Rohkete piltidega raamat

336 ## |aliikumatu pilt**|b**sti**|2**rdacontent

336 ## |atekst**|b**txt**|2**rdacontent

Kui lisa saab iseseisva kirje, siis põhiväljaande kirjes lisa sisu ei kirjeldata.

334 UUS! MEEDIUM (K) TE/ER**Sisukord**

Väljal kirjeldatakse vahendit, mida on vaja kasutada tarbimaks väljaande sisu.

Nt arvuti, CD-mängija vmt.

Indikaatorid

määratlemata

Alamväljad

- |a** meediumi tüüp (K)
<http://www.rdaregistry.info/termList/RDAMediaType/?language=et>

- |b** meediumi tüübi kood (K)
www.loc.gov/standards/valuelist/rdamedia.html
- |2** allikas (MK)
siin väljal alati **rdamedia**
- |3** materjali täpsustus (MK)
Täpsustatakse see teaviku osa, mille kohta alamväljal **|a** olev info käib.
Kasutatakse siis, kui alamväljal **|a** olev vahendi kirjeldus ei hõlma kõiki teaviku osi.

NB! Alamväljade järjestus: **|3,|a,|b,|2**

NÄITED

Trükitud raamat

337 ## **|a**kasutatav seadmeta**|b|2**rdamedia

Digiteeritud raamat

337 ## **|a**arvutimeedium**|b|2**rdamedia

338 UUS! KANDJA (K) TE

Sisukord

Tuumikelement

Väljal kirjeldatakse kandjat, millele väljaanne on salvestatud. Nt mikrofilm vmt.

Indikaatorid

Määratlemata

Alamväljad

- |a** kandja tüüp (K)
<http://www.rdaregistry.info/termList/RDACarrierType/?language=et>
- |b** kandja tüübi kood (K)
<http://www.loc.gov/standards/valuelist/rdacarrier.html>
- |2** allikas (MK)
siin väljal alati **rdacarrier**
- |3** materjali täpsustus (MK)
Täpsustatakse see teaviku osa, mille kohta alamväljal **|a** olev info käib.
Kasutatakse siis, kui alamväljal **|a** olev kandja kirjeldus ei hõlma kõiki teaviku osi.

NB! Alamväljade järjestus: **|3,|a,|b,|2**

NÄITED**Trükitud raamat****338 ##** |a köide|bnc|2rdacarrier**338 ##** |a leht|bnb|2rdacarrier**300 ##** |a1 leht ;|c30 cm**Digiteeritud raamat****338 ##** |a võrguressurss|bcr|2rdacarrier**SEERIAVÄLJAD****Sisukord****440 SEERIAANDMED (K)****Sisukord**

Alates **18.02.2015** seeriaandmete välja **440**
uute teavikute kataloogimisel **mitte kasutada!**
Kasutusel on ainult väli 490!
Vanemates kirjetes on andmed väljalt **440 #0**
konverteeritud ümber väljale **490 0#**.

490 SEERIAANDMED (K)**Sisukord**

Tuumikelemendid:

Seeria ja allseeria põhipealkiri
Seeria ja allseeria nummerdus

Seeriaandmed võetakse järgmistest allikatest (eelistuse järjekorras):

- a) seeria tiitellehelt
- b) ülejäänud andmeallikatest kogu teaviku ulatuses (kaanelt või kaaneümbriselt jne.)
- c) väljastpoolt andmeallikaid saadud info

Seeriaandmed märgitakse väljale 490 nii nagu teavikus.

NB! Lühendeid ei kasutata, v.a. juhul kui neid on teavikus kasutatud.

ELNETi kokkulepe: kasutame alati araabia nummerdust (rooma numbrid, arvsõnad).

Kui teavikus on vigased seeriaandmed, siis märgitakse need väljale 490 nii nagu teavikus ja tehakse märkus väljale 500. Õiged andmed märgitakse väljale 830.

Monokirjet tehes tuleb alati kontrollida, kas seeriapealkiri vastab koondkirje väljadele **130** või **245**, kusjuures mõlema olemasolul tuleb eelistada välja **130**. Vajadusel tehakse seeriale täiendkirje väljadele **800** ja **830**.

I indikaator

- 0 ei ole seotud väljaga 8XX (vt. [Variant 1](#))
- 1 seeria on seotud väljaga 8XX (vt. [Variant 2](#))

II indikaator määratlemata

Alamväljad

- |a** seeriaandmed (K)
(pealkiri/pealkirjad, rööppealkiri, alapealkiri, täiendandmed,
- |v** seeria järjenumbr (K)
- |3** materjali täpsustus (MK)

Alamväljade järjestus

|aseeria põhipealkiri : pealkirja täiendandmed / seeria vastutusandmed,
|xseeria ISSN ; |vseeriasisene nummerdus. |aallseeria põhipealkiri :
pealkirja täiendandmed / allseeria vastutusandmed, **|xallseeria ISSN ; |vallseeria nummerdus**

Variant 1. 490 0#

Kasutatakse seeriade puhul, millele täiendavalt välja 800/830 **ei tehta**. Väljal puudub skip ; puuduvad alamväljad **|n** ja **|p**. (SKIPI tegemiseks vt. [variant 2](#)).

NB! SKIPI vajavad kõik võõrkeelsete artiklitega algavad pealkirjad.

NB! Seeria pealkirjale eelnevad kirjavahemärgid skipi väljal 830 ei nõua.

Siia **ei märgita**:

- tüüppealkirjaga seeriaid (toimetised, kogutud teosed jms)
- seeriaid, millel on rööppealkirjad
- seeriaid, millel on täiend- või vastutusandmed
- seeriaid, mis algavad artiklitega
- seeriad, mille andmed on esitatud vigaselt

Kasutatakse:

- Lihtseeriade puhul (nt raamatuseeriad)
- Kui seeria vastab koondkirje olemasolul koondkirje väljale **130** või **245**

- Juhul, kui erinevus koondkirje väljadega **245/130** on ainult alamväljades **|n** ja **|p**, jäetakse need ära. Kasutatakse üksnes kirjemärgistust.

NÄITED:

490 0# **|a**Histoire naturelle, générale et particulière ;**|v**T. 31

490 0# **|a**Encyclopädie der lateinischen Classiker. Erste Abtheilung, sechster Theil, Dichtersammlung. Elegien-Dichter und Lyriker

490 0# **|a**Bibliotheca classica poetarvm graecorvm. Tomvs VII, Orphica

490 0# **|a**Raccolta di autori classici italiani. Poeti ;**|v**T. 6

Kirjavahemärgid pealkirja ees

490 0# |a„Wiking-Narva" toimetised ;**|v**1

Mitte:

490 1# **|a**„Wiking-Narva" toimetised ;**|v**1

830 #1 **|a**„Wiking-Narva" toimetised ;**|v**1

490 0# |a[Pöidlaküüdi reisuht Galaktikas] ;**|v**2. osa

Mitte:

490 1# **|a**[Pöidlaküüdi reisuht Galaktikas] ;**|v**2. osa

830 #1 **|a**[Pöidlaküüdi reisuht Galaktikas] ;**|v**2. osa

Koondkirje 130 ja mono 490 0#

Monokirjes	245 14	 a Die posttraumatische eitrige und granulomatöse Encephalitis : b ein tierexperimenteller Beitrag zur Entzündungslehre / c von Walter Schachenmayr
	490 0#	 a Veröffentlichungen aus der Pathologie, x 0340-241X ; v H. 100

Koond- kirjes	130 0#	 a Veröffentlichungen aus der Pathologie
	245 10	 a Veröffentlichungen aus der Pathologie = b Progress in pathology

Variant 2. 490 1#

Kasutatakse seeriade puhul, millele on täiendavalt vaja teha väli **800/830**:

- tüüppealkirjaga seeriad koos seeria vastutusandmetega (toimetised, teemapaberid jne);
- rööppealkirju sisaldavad seeriad;
- artikliga algavad seeriad;
- vigaselt esitatud seeriad, mis on teoses ekslikult või muul põhjusel teisiti kui antud seeria põhipealkiri
- all- ja põhiseeria topeltnumeratsiooni korral korraldatakse alamvälju **|a** ja **|v**
- all- ja põhiseeria alternatiivse numeratsiooni korral, mis eraldatakse võrdusmärgiga, kordamata alamvälja **|v**
- üldpealkirjaga mitmeköiteliste teoste kirjeldamiseks, millele tehakse täiendkirje väljale **800**. NT: Kogutud teosed / Jaan Kross

NB! Kandja täpsustamiseks ei ole vaja teha täiendavat välja 830, v.a juhul, kui kandja täpsustus on toodud koondkirje väljal 130

NÄITED

Kui seeriapealkirjana kasutatakse erinevaid pealkirjakujusid, tehakse väljal 830 täiendkirje seeria ühtluspealkirjale
Kogutud teosed:

245 10 **|a**Erzählungen von der Eroberung Spaniens / **|c**von Washington Irving
490 1# **|a**Sämmtliche Werke / Washington Irving ; **|v**Bdch. 54-56
800 1# **|a**Irving, Washington, **|d**1783-1859. **|t**Sämmtliche Werke ; **|v**Bdch. 54-56

245 10 **|a**Морской офицер Франк Мильдмей : **|b**[перевод с английского]
/ **|c**Ф. Марриэт
490 1# **|a**Полное собрание сочинений / Фредерик Марриэт ; **|v**т. 1
800 1# **|a**Марриэт, Фредерик, **|d**1792-1848. **|t**Полное собрание сочинений
; **|v**1

245 13 **|a**La chute d'un ange / **|c**A. de Lamartine
490 1# **|a**Chefs d'oeuvres de Lamartine ; **|v**4
800 1# **|a**Lamartine, Alphonse de, **|d**1790-1869. **|t**Chefs d'oeuvres de
Lamartine ; **|v**4

490 1# **|a**Opera omnia in novem tomos digesta / Johann Calvin ; **|v**1
800 1# **|a**Calvin, Johann, **|d**1509-1564. **|t**Opera omnia in novem tomos digesta ; **|v**1

490 1# **|a**Bibliotheca Graeca : virorum doctorum opera recognita et
commentariis in usum scholarum instructa curantibus Friderico Jacobs
et Val. Chr. Fr. Rost. B, Scriptorum orat. pedestris ; **|v**vol. 7

830#0 |aBibliotheca Graeca. B, Scriptorum orat. pedestris ; |vvol. 7

490 1# |aWerke / Georg Wilhelm Friedrich Hegel ; |v9. Bd.

800 1# |aHegel, Georg Wilhelm Friedrich, |d1770-1831. |tWerke ; |v9. Bd.

NB! Rohkem näiteid vt. [Raamat MARC 21](#)

MÄRKUSEVÄLJAD

Sisukord

Andmeallikas: mistahes allikas

Keel: eesti (originaalkataloogimisel) ; kopeerkataloogimisel võivad märkused jääda võõrkeelseteks.

Erineva sisuga märkused kirjutada eraldi reale.

Vt. [ERRB võõrkeelne raamat. MARC21 lisa. Andmeväljad.](#)

500 ÜLDMÄRKUSED (K)

Sisukord

Indikaatorid määratlemata

Alamväljad

|a märkuse tekst (MK)

Enamik märkusi on valikulised (nt juhul, kui peetakse neid oluliseks kasutajale), kuid osa on kohustuslikud (tuleb alati esitada).

Märkus on kohustuslik, kui väljaandeandmed pärinevad mõnest muust allikast kui eelistatud teabeallikas. Märkustes tuuakse ära allikad, mida kasutati täiendavate, kirjes puuduvate andmete lisamiseks kirjesse.

Erineva sisuga märkused kirjutada eraldi reale.

NB! Märkused köite ja provenientsi kohta (köitekirjeldus, omanikumärgid, sissekirjutused jne.) tuuakse ära eksemplarikirjes.

Vt. lisa 5 [Autogrammid, templijäljendid, omanikumärgid ja märkused köite kohta eksemplarikirjes SIERRAs](#)

Üldmärkusteks võivad olla märkused:

- **Pealkirja kohta**, nt. kui pealkiri on võetud ülejäänud andmeallikatest kogu teaviku ulatuses või väljastpoolt andmeallikaid
500## |aPealkiri võetud:
- **Pealkiri algab väljajätuga** või teksti on jäetud [lünk](#)
500## |aPealkirja ees:
500## |aPealkirja esimene osa heebrea keeles, translitereerimata:
- **Graveer-, ees- ja päistitli kohta**
500## |aEsimese osa graveertiitel:
NB! Kui graveertiitel on märgitud väljal 246 1, siis märkust graveertiitli kohta väljal 500 ei tehta
- **Tõlke kohta**
500## |aTõlgitud (mugandatud) raamatust:
(st. tegemist ei ole tõlkega originaalteosest)
- **Autori kohta**
500## |aAutor näidatud lk.
500## |aAutori tegelik nimi:
500## |aAutor raamatus näitamata, andmed autori kohta võetud:
- **Editsiooniandmete kohta**
500## |aKordustrükiandmed märgitud tiitellehe päises
500## |aKordustrükiandmed võetud tiitellehelt autori nime eest
500## |aKordustrükiandmed võetud:
500## |aÕiged kordustrükiandmed:
500## |aKordustrükiandmed märgitud tiitellehe ülaservas
- **Ilmumisandmete kohta**, nt. kui ilmumisandmed on võetud ülejäänud andmeallikatest kogu teaviku ulatuses või saadud väljastpoolt andmeallikaid:
500## |aAndmed trükkimise koha ja trükkali kohta võetud:
500## |aIlmumisandmed võetud kolofoonist
500## |aIlmumisaasta trükises märkimata, trükikoja omanik oli aastatel ... (aastate vahemik) ... (isikunimi)
- **Rööpilmumiskoha** või **kirjastaja rööpnime** kohta
500## |aRööpilmumiskoht võetud:

- 500## |aTiitellehel ilmumiskohad ka:
- 500## |aKirjastaja rööpnimi:
- **Õige ilmumiskoha, kirjastaja/trükkali või ilmumisaasta kohta**
 - 500## |aIlmumiskoht fiktiivne, tegelik:
 - 500## |aIlmumiskoht vale, tõenäoliselt trükitud...
- **Kronogrammi kohta**
 - 500## |aIlmumisaasta kronogrammis:
- **Füüsilise kirjelduse kohta**
 - 500## |aTekst lehe ühel küljel
 - 500## |aTekst lehel kahes veerus
- **Mitmeköitelise teaviku lehekülgede kohta**
- **Eksitava nummerduse kohta**
 - 500## |aLehekülg ... valesti nummerdatud ...
- **Tühilehtede kohta**
 - 500## |aViimased kaks lehte trükipoognas .. tühjad
- **Defektse mahu** kohta, kui teaviku täielikku mahtu ei ole võimalik välja selgitada
 - 500## |aFüüsiline kirjeldus põhineb mittetäielikul teavikul
- **Signatuuride kohta**
 - 500## |aSignatuurid:
- **Errata** kohta
 - 500## |aErrata
- **Kirjastusreklaami kohta**
 - 500## |aSisaldab kirjastusreklaami
- **Illustratsioonide kohta**
 - 500## |aSisaldab ka graveertiitellehte
 - 500## |aIllustratsioonid värvitud käsitsi
 - 500## |aFrontispissil gravüür autori portreega, signeeritud:
 - 500## |aFrontispissil ... portree
 - 500## |aFrontispissi autor: ... , graveerija: ...

- **Paginatsioonivigade kohta**

500# # |aRohkelt eksimusi paginatsioonis

500# # |aPaginatsioonivead: lk. ... pro ... (lk. 662 asemel 962)

- **Lühendite, akronüümide avamine**

500# # |aAEGEE = Association...

- **Trükitehnilised iseärasused**

500# # |aKirjaliik: Fraktuur, antiikva

500# # |aTiitelleht puna-must trükis

500# # |aTiitelvinjett, ehis- ja päisliistud, ehisinitsiaalid, lõppvinjetid

500# # |aGraafilises raamis tiitelleht

- **Täiendavad andmed raamatu kohta**

500# # |aAjaloolise triloogia 3. raamat

500# # |aKolmest raamatust koosnev üldtiitellehega kirjastuskonvoluut

- **Raamatuajaloolised märkused**

500# # |aÜks esimesi eestikeelseid aritmeetikaõpikuid

- **Erinevused sama väljaande erinevate tiraažide vahel**

500# # |aOsal tiraažist erinev tiitellehe kujundus vm.

Ja kõik muud märkused, mis ühegi ülaltoodud märkusetüübiga ei kattu, kuid on vajalikud kirjes esitada.

501 MÄRKUS „VÄLJA ANTUD KOOS” KOHTA (K)

Sisukord

Rakendatakse mitmest võrdväärsest teavikust koosnevate ühise ümbrisega varustatud komplektide ja kirjastuse konvoluutide puhul.

Indikaatorid

määratlemata

Alamväljad

|a märkuse tekst (MK)

NÄITED

Kirjastuse konvoluut

- 245 00 |**a**Confessio odder Bekantnus des Glaubens etlicher Fürsten vnd Stedte : |**b**Vberantwort Keiserlicher Majestat auff dem Reichstag gehalten zu Augspurg Anno M.D.XXX. Apologia der Confessio mit vleis emendirt.
- 246 10 |**a**Apologia der Confession
- 501** ## |**a**Kirjastuse konvoluut, välja antud koos: Apologia der Confession aus dem Latin verdeutschet durch D. Justum Jonam Witeberg. M.D.XXXI.
- 100 10 |**a**Bentley, Richard, |**d**1662-1742, |**e**autor
- 245 00 |**a**Richard Bentleys Weyland der heil. Schrift Doctors, Königl. Grossbritt. Hofpredigers, Präsidenten des Collegii zur heiligen Dreyfaltigkeit, und Prof. der Gottgelahrheit zu Cambridge Anmerckungen über das Buch Freyheit zu dencken : |**b**nebst Herrn Edmond Gibsons Bischofs von London Warnungsschreiben vor Unglauben und Freygeisterey / |**c**übersetzt und mit einer Vorrede von den verschiedenen Waffen, womit die Freygeister bisher gegen die Religion gestritten, begleitet von Friedrich Eberhard Rambach ...
- 501** ## |**a**Kirjastuse konvoluut, välja antud koos: Herrn Edmond Gibsons Bischofs von London Drey Warnungsschreiben vor Unglauben und Freygeisterey
- 700 12 |**a**Gibson, Edmund, |**d**1669-1748. |**t**Drey Warnungsschreiben vor Unglauben und Freygeisterey
- 245 00 |**a**Ta Swehta Grahmata Jeb Deewa Swehtais Wahrds, Kas Preeksch un pehz ta Kunga Jesus Kristus swehtas Peedsimschanas no teem swehteem Deewa-Zilwekeem, Praweescheem, Ewangelisteem jeb Preezas-Mahzitajeem un Apustuleem usrakstihts, Tahm latweeschahm Deewa Draudsibahm par labbu istaisita
- 501** ## |**a**Kirjastuse konvoluut, koosneb 4 osast, igal osal eraldi paginatsioon ja tiitelleht, 4. osa "Tas Jauns Testaments Muhsu Kunga Jesus Christus" ilmunud ka iseseisvalt
- 505 20 |**t**Tee Praweeschi wissi Latwiski ; |**t**Apocrypha ; |**t**Tas Jauns Testaments Muhsu Kunga Jesus Christus. Cum Gratia & Privilegio S.R.M. Sueciae. 1685

502 VÄITEKIRJA MÄRKUS (K)

Sisukord

Seotud Sierra püsipikkusvälja kirjeliigi koodiga

t - RB üliõpilastööd

y - üliõpilastööd

Märkus teadustöö iseloomu, kraadi ja ajamäärangu kohta.

Märkused, mis kajastavad kataloogitava teaviku suhet või seost autori varasemate teadustöödega lisatakse üldmärkuse väljale [500](#).

Indikaatorid

Määratlemata

Alamväljad

a märkuse tekst (MK)

„Väitekirjade all mõisteti [varauusajal] ajastule iseloomulikke **disputatsioon**e, s.t kirjatükke, mille seisukohtade üle toimus ülikoolis avalik väitlus e. disputatsioon. Sellesse liiki kuuluvad trükised võivad pealkirjas sisaldada mõisteid „disputatio“, „dissertatio“, „exercitatio“, „discursus“, „specimen“, „theses“ jt. (Jaanson, E.-L. Tartu Ülikooli trükikoda 1632-1710. Ajalugu ja trükiste bibliograafia. Tartu, 2000, lk. 42).

Eesmärgi püstitamise poolest jagunesid disputatsioonid kolme gruppi: harjutamiseks (*pro exercitio*), kraadi saamiseks (*pro gradu*) ja ametikoha saamiseks (*pro loco*) esitatud disputatsioonid. Mõistet „disputatsioon“ kasutati laialdaselt „dissertatsiooni“ sünonüümina. Seega mitte iga ajalooline dissertatsioon / disputatsioon ei viinud akadeemilise kraadi omistamiseni. Akadeemilise kraadi taotlemiseks esitatud dissertatsioone võib ära tunda eelkõige formuleeringute „*dissertatio inauguralis*“, „*pro summis honoribus doctoralibus*“, „*pro gradu*“ jne. järgi.

Alustada pealkirjas nimetatud töö määrangust (näit. **dissertatsioon**, **disputatsioon** vms.) lisada ülikool ja kaitsmisaasta.

Ülikooli mitteametlik nimetus („ülikool“ väikese algustähega) kõikide ülikoolide puhul eesti keeles (Tartu ülikool, Jena ülikool). Tartus (vm Eestis) kaitsstud töö puhul tehakse asutuse nimele täiendkirje väljale [710](#) vastavalt kaitsmiseaegsele normitud nimevormile (ilma aastateta). Välismaistele dissertatsioonide puhul ülikoolile täiendkirjet ei tehta.

Tartu ülikooli nimenormid (kasutada ilma aastateta):

Academia Gustaviana (1632-1665)

Academia Gustavo-Carolina (1690-1710)

Kaiserliche Universität zu Dorpat (1802-1893)

Императорский Юрьевский университет (1893-1918)

Näiteks:

502 ## **a**Magistritöö: Tartu ülikool, 1829
710 2# **a**Kaiserliche Universität zu Dorpat

502 ## **a**Doktoritöö: Tartu ülikool, 1654
710 2# **a**Academia Gustaviana

Dissertatsioonid ja disputatsioonid kirjeldatakse juhendaja/eesistuja (*praeses*) nime all, isikule, kes kaitses (*respondens*), tehakse väljale [700](#) rollinimega täiendkirje.

NB! Varasemalt on RB-kirjetes dissertatsioonid ja disputatsioonid autorina kirjeldatud **kaitsja** all! Kirjed võib jooksva töö käigus muuta.

NÄITED

245 10 |a**Dissertatio** Theologica De Precum Christianarum Veritate /|cquam ... In Academia Fridericiana Praeside Dn. Joach. Iusto Breithaupt ... ad diem [] Octobr. MDCC...

502 ## |a**Dissertatsioon**: Halle ülikool, 1700

245 10 |a**Disputatio** Juridica De Testamentis Ordinandis /|cQvam ... in Academia Lipsiensi Sub Praesidio Dn. Benedicti Carpozov....

502 ## |a**Disputatsioon**: Leipzigi ülikool, 1650

Kui pealkirja järgi on võimalik määratleda, millise akadeemilise kraadiga on tegu, võib alustada vastava sõnaga.

245 10 |a**Dissertatio Academica De Statu & Studiis Othomannici** /|c Qvam Permissu Amplissimæ Facultatis Philosophicæ in Regia Academia Vpsaliensi, Praeside V. Cl. M. Petro Fontelio Math. Profess. Ord. **Pro Gradu Magisterij** Publico eruditorum examini submittit Carolvus Carlson Calm...

502 ## |a**Magistritöö**: Uppsala ülikool, 1664

245 10 |a**Dissertatio Inauguralis Medica, De Phthisi Praeservanda, Quam ...** In Alma Regia Fridericiana /|cPraeside Dn. D. Michaeli Alberti ... Med. Et Philos. Natur. Professore ... **Pro Gradu Doctoris** ... Anno MDCCXXVIII. D. [] April. ...

502 ## |a**Doktoritöö**: Halle Ülikool, 1728

245 10 |a**Disputatio Inauguralis, super commatibus ultimis, 26.27.28. Psalmi centesimi secundi instituenda, Quam Permissu ac indultu Venerandæ Facultatis Theologiæ in incluta Academia Jenensi** /|cPraeside ... Dn. Iohanne Tobia Majore, SS. Theol. D. celeberrimo ... A. D. XV. Decembris In Auditorio Majori ... **pro gradu & titulo Licentiati** in SS. Theologia ritè obtinendo...

502 ## |a**Litsentsiaaditöö**: Jena ülikool, 1651

Kui ei ole võimalik määratleda, millise kraadiga tegu, siis kasutada sõna kas:

- **Väitekiri:**

või

- **Dissertatsioon:**

245 10 |a**Dissertatio Inavguralis Sistens Spicilegium Observationvm Circa Partes Genitales Mascvlas Aavivm. Qvam ...In Academia Georgia Avgvsta Pro Svmmis In Medicina Et Chirvrgia Honoribvs Consequendis Ervditorvm Examini Svbmittit Godofredvs Gvilelmvs Tannenberg, Moscovia-Rossvs Die XXXI. Decembris MDCCCLXXXIX.**

502 ## |a**Väitekiri**: Göttingeni ülikool, 1789

Või

502 ## |a**Dissertatsioon**: Göttingeni ülikool, 1789

Monograafia on esmalt kaitstud dissertatsioonina:**502 ##** |aKaitstud dissertatsioonina: Leipzigi ülikool, 1640

100 1# |aBreithaupt, Joachim Justus, |d1658-1732, |epraeses

245 10 |aDissertatio Theologica De Precum Christianarum Veritate / |cquam ...
In Academia Fridericiana Praeside Dn. Joach. Iusto Breithaupt ... ad
diem [] Octobr. MDCC. horis looque consuetis Placido examini publico
subjicit Autor Respondens M. Georgius Adamus Funcke, SS. Th. Stud.**502 ##** |aDissertatsioon: Halle ülikool, 1700

700 1# |aFuncke, Georg Adam, |erespondens

Väitekirja märkuse välja ei kasutata autoreferaatide puhul. Vastav märkus tehakse väljale [500](#).

504 BIBLIOGRAAFIA JA REGISTRITE MÄRKUS (K)**Sisukord****Indikaatorid**

määratlemata

Alamväljad

|a märkuse tekst (MK)

NÄITED**504 ##** |aSisaldab bibliograafiat**504 ##** |aBibliograafia joonealustes märkustes**504 ##** |aSisaldab registrit**504 ##** |aBibliograafia |eheskülgedel 75-82. – Sisaldab registrit**504 ##** |aSisaldab bibliograafiat ja registreid**505 SISU MÄRKUS (K)****Sisukord**

Kasutatakse, kui:

- tiitellehel on koondpealkiri ja samas ka osade pealkirjad
- soovitakse avada teaviku sisu

I indikaator kuvateksti genereerimise määrang

0 kogu sisukord → välja nimetus e-kataloogis 'Sisukord'

2 mittetäielik / osaline sisukord → välja nimetus e-kataloogis 'Sisaldab ka'

II indikaator sisukorra tasand

põhisisukord → kogu sisukorra märkus alamväljal |a

0 laiendatud sisukord → koos alamväljadega |t, |r ja/või |g

Alamväljad

- |a** sisu märkus (MK)
- |r** vastutusandmed (K)
- |t** pealkiri (K)
- |g** fraasikatkestaja (K) (*osa, köite jm numbrid, võõrkeelsed artiklid*)
 Kui märkusesse märgitakse ka vastutusandmed, siis eraldatakse sisuosad punktiga, muudel juhtudel kasutada semikoolonit.
 Pealkirjale järgnevad kirjemärke ja kirjavahemärke alamväljaga **|g** eraldada ei ole vaja.

Täpsemaid juhiseid ja näiteid vt. *Sisu esitamine bibliokirjetes*

NÄITED**Lihtsisukord****Kogu sisukord (välja nimetus veebikataloogis: Sisukord)**

- 245 03 **|a***Il Parnasso Italiano, Ovvero, I quattro poeti celeberrimi Italiani*
 : **|b***Edizione giusta gli ottimi testi antichi, con note istoriche et critiche :*
compiuta in un volume
- 505 0# **|a**La divina commedia / di Dante Alighieri. Le Rime / di Francesco
 Petrarca. L'Orlando furioso / di Lodovico Ariosto. Le Gerusalemme
 liberata / Torquato Tasso
- 700 02 **|a**Dante Alighieri, **|d**1265-1321. **|t**Divina commedia
- 700 12 **|a**Petrarca, Francesco, **|d**1304-1374. **|t**Rime
- 700 12 **|a**Ariosto, Lodovico, **|d**1474-1533. **|t**Orlando furioso
- 700 12 **|a**Tasso, Torquato, **|d**1544-1595. **|t**Gerusalemme liberata

Mittetäielik/osaline sisukord (välja nimetus veebikataloogis: Sisaldab ka)

- 505 2# **|a**De Romanorum et Venetorum magistratuum inter se comparatione /
 Guerinus Piso Soacius
- 700 12 **|a**Piso Soacius, Guerinus, **|d**?-1591. **|t**De Romanorum et Venetorum
 magistratuum inter se comparatione

Variant 1 puhul on sisukorrast võimalik otsida ainult sõnaotsinguga, täpsema
 autori ja/või pealkirjaotsingu jaoks on vajalik autori-pealkirja täiendkirje väljal
[700](#) **|a** ja **|t**.

Laiendatud sisukord

- 100 1# **|a**Schiller, Friedrich, **|d**1759-1805
- 245 10 **|a**Friedrichs von Schiller sämtliche Werke. **|n**Bdch. 9
- 505 00 **|t**Die Huldigung der Künste; **|t**Macbeth ; **|t**Turandot ; **|t**Phädra
- 740 4# **|a**Die Huldigung der Künste
- 245 10 **|a**Wallenstein : **|b**ein dramatisches Gedicht. **|n**Th. 1-2 / **|c**von Schiller
- 505 00 **|g**Theil 1. **|t**Wallensteins Lager ; **|g**Theil 2. **|t**Wallenstein's Tod : ein
 Trauerspiel in fünf Aufzügen

- 245 00 |**a**Begründeter Gegen-Bericht Wieder Einen an Seiten Serenissimi Herrn Georg Wilhelms Hertzogen zu Braunschweig und Lüneburg, zu behauptung dero praetendirenden Option-Rechten ...
- 505 20 |**t**Kurtzer Bericht, Von dem Ser[enissi]mo Herrn Georg Wilhelm, Hertzogen zu Braunschweig und Lüneburg competirenden Iure Optionis ...

Väljal 505 toodud pealkirja artikli skippimiseks kasutame välja 740.
Ingliskeelsed artiklid **a** ja **the** eemaldatakse otsingul automaatselt, välja 740 teha ei ole vaja.

Dedikatsioonid ja gratulatsioonid.

Soovitav avada RB-kirjete ja Estonica puhul.

Dedikatsiooni saajale tehakse täiendkirje väljale 600, rollinimetuse: dedikatsiooni saaja. Gratulatsiooni autorile tehakse täiendkirje väljale 700, rollinimetuse: gratulatsiooni autor. Soovi korral võib täpsustada gratulatsiooni sisu.

NÄITED

- 505 2# |**a**Dedikatsioon: David Gottlieb Glanström, Christian Jakob Glanström
600 14 |**a**Glanström, Christian Jacob, |**e**dedikatsiooni saaja
600 14 |**a**Glanström, David Gottlieb, |**d**1744-1824, |**e**dedikatsiooni saaja
- 505 2# |**a**Gratulatsioon: Carolus Schulten (heebreakkeelne tekst), Joach. Höppner (saksaakeelne luuletus), A. F. Sigismundi (ladinaakeelne luuletus)
700 1# |**a**Schulten, Carl, |**d**1677-1730, |**e**gratulatsiooni autor
700 1# |**a**Höppner, Joachim, |**e**gratulatsiooni autor
700 1# |**a**Sigismundi, Adolf Florian, |**d**1687-1750, |**e**gratulatsiooni autor

510 VIIDETE MÄRKUS (K)

Sisukord

Viide bibliograafilisele allikale, milles vanatrükis on registreeritud või kirjeldatud. Kohustuslik inkunaablite kirjeldamisel, muidu soovituslik. Iga viide eraldi väljal.

Viitamisel üldtuntud bibliograafiatele ja kataloogidele kasutada rahvusvaheliselt kokkulepitud lühendamismorme.

Vt.:

Standard citation forms for published bibliographies and catalogs used in rare book cataloging / prepared by Peter M. Van Wingen and Belinda D. Urquiza. - 2. ed. - Washington, D.C : Library of Congress, Cataloging Distribution Service, 1996. - XXVII, 216 lk.

Nt.:

Copinger, Harold Bernard. The Elzevier press : a handlist of the productions of the Elzevier presses at Leyden, Amsterdam, The Hague and Utrecht, with references to Willems, Berghman, Rahir and other bibliographers. – London, 1927

510 4# |aCopinger,|c759

Vt. ka:

Standard Citation Forms for Rare Materials Cataloging:

<https://rbms.info/scf/>

Ülalmainitud nimestikes mittesisalduvate bibliograafiate puhul kasutada alljärgnevat viitamise vormi: Autori(te)/koostaja(te) perekonnanimi (perekonnanimed), eesnime(de) intsiaal(id). Teose pealkiri või pealkirja tuntuim osa. Köide. Koht, aasta, lehekülg ja/või järjekorranumber. Kirjastust ei märgi.

Nt.

Jaanson, E.-L. Tartu Ülikooli trükikoda 1632-1710. Tartu, 2000, nr. 252.

Viitamisel eelistada rahvusbibliograafiaid ja rahvustrükiste katalooge.

Andmebaaside puhul kasutada lühendeid ja identifikaatorinumbri märkimisel kaldkriipsu.

Nt.

510 4# |aVD17/|c12:131501H

Andmebaasid:

Das Verzeichnis der im deutschen Sprachraum erschienenen Drucke des 18. Jahrhunderts = VD18

Das Verzeichnis der im deutschen Sprachraum erschienenen Drucke des 17. Jahrhunderts = VD17

Das Verzeichnis der im deutschen Sprachraum erschienenen Drucke des 16. Jahrhunderts = VD16

Consimentonationale delle edizioni italiane del XVI secolo = EDIT 16

HeritagePrintedBook = HPB

I indikaator

3 asukoht allikas määratlemata

4 asukoht allikas määratletud

II indikaator

määratlemata

Alamväljad

|a sisu märkus (MK)

|c asukoht, allikas (MK)

NÄITED**510 4#** |aBerghman, |c1857**510 4#** |aCopinger, |c759**510 4#** |aVD17/ |c12:131501H**510 3#** |aHPB**510 4#** |aСводный каталог русской нелегальной и запрещенной печати XIX века. Книги и периодические издания. Москва, 1971, |cNr. 345**520 KOKKUVÕTTE, ANNOTATSIOONI MÄRKUS (K)****Sisukord**

Sisu kokkuvõtte või annotatsioon märkida kirjesse vaid sel juhul, kui põhiandmeväljadelt ei selgu teaviku sisu.

Indikaatorid määratlemata

Alamväljad

|a märkuse tekst (MK)

NÄITED**520 ##** |aTeoloogilised kirjutised piibli stiilist, natuurfilososoofia ja teoloogia seostest jm.**520 ##** |aGreifswaldi ülikoolis kaitstud teoloogilis-filoloogiline dissertatsioon kartesianismist**525 KAASANDE VÕI LISA MÄRKUS (K)****Sisukord**

Märkus tehakse põhiväljaandele (ird)lisa kohta. Kui lisa kataloogitakse koos põhiväljaandega ja lisa(de)le või komplekti eri osadele ei tehta eraldi kirjet, kuid soovitakse lisa pealkiri otsitavaks teha, võib sellele teha täiendkirje väljal [740](#).

Iseseisva kirje saanud lisade puhul tekitatakse seos välja 770 kaudu (sel juhul välja 525 üldjuhul ei kasutata).

Indikaatorid määratlemata

Alamväljad

|a märkuse tekst (MK)

NÄITED

Ei ole lisakirjet, märkus irdlisa:

245 00 |aVerfassung und Gesetze der literarisch-praktischen Bürger-Verbindung zu Riga

300 ## |a8 lehekülge ; |c34 cm + |e1 leht

525 ## |a Lisa: Zusätze zu den Statuten der literärisch-praktischen Bürger-
Verbindung in Riga
740 0# |a Zusätze zu den Statuten der literärisch-praktischen Bürger-
Verbindung in Riga

NB! Kui RB raamatu juurde kuulub irdlisana ja/või omaette lisana kaartteavik, siis kataloogimist vaata [Lisa 2. Raamatu seos kaarditeavikutega](#)

530 TÄIENDAVA KANDJA MÄRKUS (K)

Sisukord

Seotud väljaga [856](#).

Indikaatorid
määratlemata

Alamväljad
|a märkuse tekst (MK)

NÄITED

245 10 |a Oratio De Legitima Vocatione Ministrorum Ecclesiae / |c Habita Arosiae
In Synodo Anniversaria 5. Septembris A. 1619. à Johanne Rudbechio

...

530 ## |a Kättesaadav ka digiteerituna

245 00 |a Handbuch für die feinwollige Schaafzucht

530 ## |a Kättesaadav ka digiteerituna

533 ELEKTROONILISE REPRODUKTSIOONI MÄRKUS (K)

Sisukord

Seotud väljaga [856](#).

Märkus lisatakse **ainult siis**, kui teose erinevatele kehastustele (nt. trükis ja digitaalne koopia) tehakse üks kirje.

Kui teavik on digiteeritud erinevates raamatukogudes, siis korratakse välja 533 ja lisatakse märkuse väljale ka vastava reproduktsiooni standardnumber.

Indikaatorid
Määratlemata

Alamväljad
|a koopia tüüp (elektrooniline reproduktsioon) (MK)
|b kopeerimise koht (K)
|c koopia valmistaja (K)

- |d** koopia valmimise aeg (K)
- |e** koopia füüsiline kirjeldus (MK)
- |n** märkus (K) (ISBN, originaali omanik, tellija jne)

NÄITED

- 020 ## **|a**9789949221578**|q**(pdf)
 020 ## **|a**9789949261574**|q**(pdf)
 245 10 **|a**Ueber den Begriff des Besitzes nach römischem Rechte /**|c**von
 Oswald von Schmidt
 533 ## **|a**Elektrooniline reproduktsioon.**|b**Tallinn :**|c**Eesti
 Rahvusraamatukogu,**|d**2010.**|n**ISBN 978-9949-221-57-8 (pdf)
 533 ## **|a**Elektrooniline reproduktsioon.**|b**Tartu :**|c**Tartu Ülikooli
 Raamatukogu,**|d**2009.**|n**ISBN 978-9949-261-57-4 (pdf)
 856 4# **|z**TÄISTEKST RR arhiivis DIGAR**|u**...
- 020 ## **|a**9789949368556**|q**(pdf)
 020 ## **|a**9789949498086**|q**(pdf)
 245 00 **|a**Lühhiikenne Tarto-Ma Kele Palwusse Ramat, Kumman Hommungonink
 Öddango- nink mitto muid Ihho nink Henge Häddän tullulikko Palwid
 loois; kristlikko Oppusse Wije Pätükke, nink Ajastan tulleva Pühhi päiwi
 mödä säetu nink kokko kirjetetu, Jummalalle Auwusz, nink TartoMa
 Koggodusselle Tullusz. RIGA, Gedruckt bey Johann Georg Wilcken,
 Königl. Buchdrucker, 1691
 533 ## **|a**Elektrooniline reproduktsioon.**|b**Tallinn :**|c**Eesti
 Rahvusraamatukogu,**|d**2015.**|n**ISBN 978-9949-368-55-6
 (pdf).**|n**Originaali omanik: Turu Ülikooli Raamatukogu
 533 ## **|a**Elektrooniline reproduktsioon.**|b**Tartu :**|c**Eesti
 Kirjandusmuuseum,**|d**2012.**|n**ISBN 978-9949-498-08-6
 (pdf).**|n**Originaali omanik: Eesti Kirjandusmuuseum
 856 4# **|z**TÄISTEKST RR arhiivis DIGAR**|u**...

534 ALGUPÄRANDI MÄRKUS (K)**Sisukord**

Äratrükk, esitrükk, faksiimiletrükk jms. Nõutav sissejuhatav fraas.

Indikaatorid määratlemata

Alamväljad

- |p** sissejuhatav fraas (MK)
- |c** algupärandi ilmumisandmed (MK)
- |t** algupärandi pealkiri (MK)
- |f** algupärandi seeriaandmed (K)
- |n** märkus (K)

NÄITEDÄratrükk raamatust:

534 ## |pEsitrükk: |cLeipzig, 1656. |nIlmus pealkirja all: |tDisputatio Historico-Physica, De Crotalistria Tepidi Temporis Hospita

534 ## |pEsitrükk: |cLondon, 1653

534 ## |pEsitrükk tartueesti keeles: |cRian, 1684

534 ## |pEsitrükk eesti keeles: |cTartu, 1821

534 ## |pÄratrükk: |tDer Russische Volksfreund

534 ## |pSeparaat väljaandest: |tРазныя стихотворения Александра Сумарокова. |cС.-Петербург, 1769

Äratrükk ajakirjast/ajalehest:

534 ## |pÄratrükk: |tDorpatsche Zeitung, 1804, Juni

Artiklite äratrükid/separaadid, millel on toodud ka seeriaandmed, kataloogitakse ilma seeriaväljata ja eksemplare seeria juurde ei lingita. Väljal 534 tehakse äratrüki märkus koos seeria ja seerianumbri näitamisega. Lisaks tehakse väli 740 seeria ühtluspealkirja ja numbriga.

NÄITED

534 ## |p[Äratrükk]: |tActa et Commentationes Universitatis Tartuensis (Dorpatensis) A XXVIII.4, |c1935

740 0# |aTartu Ülikooli toimetused. |nA, |pMathematica, physica, medica. |n28.4

542 VÄLJAANDE AUTORIÕIGUSEGA SEOTUD INFO(K)**Sisukord**

Väljale märgitakse teose autoriõigusega seotud info.

Esialgu täidab välja RaRa märkides väljale vaid vabakasutusega (i.k. *Public Domain Mark*) seotud staatuse või orpteosed (i.k. Orphan Works), mis on teatavaks saanud hoolika otsingu tulemusel.

Indikaatorid

määratlemata

Alamväljad

- |d autoriõiguste omaja / copyright holder (K)
(võib olla nii isik kui organisatsioon; nimi esitatakse pärijärjestuses)
 - || (täht L) autoriõiguse staatus / copyright status (MK) -
 - |n märkused / notes (K)
 - |o staatuse määramise kuupäev / research date (MK)
(kuupäev, millal andmed autoriõiguse staatuse kohta sisestati; kuupäev esitatakse kujul YYYYMMDD)
 - |q staatuse märkinud asutuse kood (nt. ErRR)
 - |u URI
- Alamvälja || kasutamisel on nõutud alamväljade |o ja |q täitmine.

- Alamväljade |o, |n, |q järjekord ei ole oluline.
- Alamväljad |o, |n, |q ja |u on lugejakuvast varjatud (nähtavad vaid MARC-kuvas).

Alamvälja |l täitmisel kasutatakse üksnes standardseid sõnastusi, nagu:

- Vabakasutus
- Autoriõiguste kaitse tähtaeg 31.12....
- Orbteos
- Osaline orbteos

Alamvälja |u täitmisel kasutatakse üksnes standardseid litsentse:

- Vabakasutuses väljaannetele määrata:
<https://creativecommons.org/publicdomain/mark/1.0/>

NÄITED

- 245 10 |aAabits ehk Lugemise õpetus /|cOma lastele kirjutanud J. Ploompuu ;
[vinjetid H. Möldermann]
264 #1 |aTallinn : |bJ. Ploompuu, |c1917
542 ## |lVabakasutus|qErRR|o20170131|uhttps://creativecommons.
org/publicdomain/mark/1.0/
245 10 |aRiigiõigus /|cJ. Uluotsa loengud Kõrgemas Sõjakoolis 1939. a.
264 #1 |a[Tallinn] : |bSõjaväe Õppeasutised, |c1939
542 ## |lVabakasutus|qErRR|o20180126|uhttps://creativecommons.
org/publicdomain/mark/1.0/
245 10 |aVäikese Iida lilled /|cH. Chr. Andersen ; illustreerinud R. Kivit
264 #1 |aTartu ; |a[Tallinn] : |bLoodus, |c1938
542 ## |lOsaline orbteos|qErRR|o20180517

545 BIBLIOGRAAFILISTE VÕI AJALOOLISTE ANDMETE MÄRKUS (K)

Sisukord

Kasutatakse juhul, kui on vaja esitada täpsustavat informatsiooni isikute kohta, kes esinevad väljadel [100](#), [600](#), [700](#). On kasutada ka Eesti trükise punase raamatu andmebaasi kommentaaride (kultuurilooline info) lisamiseks.

Indikaatorid

määratlemata

Alamväljad

|a märkuse tekst (MK)

NÄITED

- 545 ## |aLüders, Hieronimus, Miitavi (Jelgava) kooli rektor
545 ## |aSchmid, Johannes Sebastianus, pastor Miitavis
545 ## |aEsimene eestikeelne jutluseraamat. Trükitehniliselt ning kujunduslikult väljapaistvaim Eesti 17. sajandi trükis

546 KEELEMÄRKUS (K)**Sisukord**

Seotud keelekoodidega väljal [041](#)

Indikaatorid

määratlemata

Alamväljad

|a märkuse tekst (MK)

NÄITED

- 546 ## |a** Tekst ladina keeles
(märkust kasutatakse, kui tiitelleht ja teaviku tekst on erinevates keeltes või teaviku tekst on haruldases keeles, nt. khmeeri keeles)
- 546 ## |a** Rööptekst kreeka keeles, kommentaarid ladina keeles
- 546 ## |a** Kokkuvõte saksa keeles

547 LEIDUMUSE MÄRKUS (K)**Sisukord**

Omavahel on seotud [Sierra püsipikkusväljad](#):

- kirje liik **r** ja
- asukohakood → xx = ESTERis ei leidu

Kasutatakse **RB** kirjetes, et näidata teaviku leidumust väljaspool ELNET Konsortsiumi raamatukogusid. Mitte-RB kirjetes kasutatakse rariteetse vanatrükise leidumuse märkimiseks välja [590](#).

Märkus sisaldab:

- a. allikat, mille põhjal on kirje tehtud, kui leidumus Eestis puudub täiesti;
- b. leidumuse andmeid veel trükis ilmunud või ilmunud RB väljaannetest;
- c. andmeid originaali leidumusest

Algusfraas: Leidub/leidub ka/originaal leidub: asutuse nimetus, kohaviit klambrites (< >). Asutused eristatud semikooloniga (;).

Leidumuse täienemisel ELNETi raamatukogudega märkus muuta (ka kirje liik) või kustutada.

I indikaator

- # tähistab seni kehtinud leidumusandmete märkimist
- 1 tähistab Punase raamatu leidumusandmete kogumit.
Kasutatakse vana raamatu puhul.
Leidumusandmete välja nimetus (label) veebikataloogis: Leidumus

II indikaator

määratlemata

Alamväljad**|a** märkuse tekst (MK)**NÄITED**

547 ## |aLeidub Venemaa Rahvusraamatukogus. Allikas: NSV Liidus a. 1917-1940 ilmunud eestikeelne kirjandus / koost. A. Jaskeljain. - Leningrad, 194-?

547 ## |aLeidub: Läti Rahvusraamatukogu <R W2/2472>; Kopenhaageni Kuninglik Raamatukogu <162, 192b>

Punase raamatu kogumi jaoks

547 1# |aPR - Soome Rahvusraamatukogu[1] <Est. M 129>
740 0# |aEesti trükise punane raamat I, 1535-1850

561 PROVENIENTSI MÄRKUS (K)**Sisukord**

Nõutud täiendkirje väljadel:

- [600](#) (eraisiku omanikumärk),
- [610](#) (asutuse omanikumärk),
- [740](#) (isikukogu omanikumärk).

Indikaatorid

määratlemata

Alamväljad**|a** märkuse tekst (MK)**NÄITED**

561 ## |aRaamatu varasem omanik oli austria ajaloolane ja poliitik krahv Rudolf Coronini von Cronberg

600 14 |aCoronini von Cronberg, Rudolf, **|d**1731-1791, **|e**omanik. **|5RR (A 25.600)**

562 EKSEMPLARI JA VERSIOONIGA SEOTUD MÄRKUS (K) Sisukord

Haruldase raamatu puhul peamiselt raamatulooliste märkuste tegemiseks. Märkus peab sisaldama raamatukogu siiglit ja eksemplari identifitseerivat tunnust (inventarinumbrit / vöotkoodi või kohaviita).

Konvoluudi puhul võib väljale märkida alligaadi järjekorranumbri ja /või vajadusel märkuse. Konvoluudi sisu võib avada eksemplarikirjes märkuste väljal **n**. Lubatud on lühendamine.

Indikaatorid

määratlemata

Alamväljad

- |a** identifitseerivad märkused (K)
- |b** eksemplari identifitseerivad andmed (K)
- |c** väljaannet identifitseerivad andmed (K)
- |e** eksemplaride arv (K)

NÄITED

- 562 ## |b**TÜR-i eksemplari R IV B 164 (konvoluut)**|a**23. alligaat (tiitellehel dissertatsiooni kaitsmise kuu „Nov.“ maha kriipsutatud ja käsitsi lisatud uus kuupäev „XI. Dec“; sissekirjutus „H. D. Born“)
- 562 ## |b**TÜR-i eksemplari Bergm 13 (konvoluut)**|a**10. alligaat
- 562 ## |b**TLÜAR: 1018 (1069)**|a**Sissekirjutus: Krausius legavit Bibl. Olai

Üldjuhul eelistada märkust eksemplarikirjes, aga vajadusel võib konvoluutide puhul kasutada seda välja

581 TRÜKIST KÄSITLEVATE PUBLIKATSIOONIDE MÄRKUS (K)

Sisukord

Trükist käsitlevad publikatsioonid ja uurimused.

NB! Iga publikatsioon märgitakse eraldi väljal, soovitatav järjestus uuematelt publikatsioonidelt vanematele. Artikli puhul lisatakse väljaanne ja lk-d.

I indikaator kuvateksti genereerimise määrang
publikatsioonid

II indikaator määratlemata

Alamväljad

- |a** trükist käsitleva publikatsiooni märkus (MK)
- |z** ISBN (K)

NÄITED

- 245 10 **|a***Avlævm Dvnaidvm, continens seriem ac svccessiones Archiepiscoporum Rigensivm in Livonia* **|c***scriptum ... ab Avgvstino Evcædio..*
- 581 ## |a**Poelchau, Lore. Auf den Spuren einer lateinischen Dichtung im Livland des 16. Jahrhunderts // Syntagmatia : essays on neo-Latin literature in honour of Monique Mund-Dopchie and Gilbert Tournoy. Leuven, 2009. Lk. 345-353

581 ## |aPublitseeritud ka koguteoses: Scriptores rerum Livonicarum. Bd. 2.
Riga, Leipzig, 1848, lk. 393-426

588 KIRJELDATAVA ÜKSUSE MÄRKUS (K)

Sisukord

UUS VÄLI! Märkus tehakse kirjeldamise aluse kohta.
Kui põhipealkirja andmeallikas on muu kui tiitelleht (näit. päis, kolofoon)
tehakse märkus väljale 588.

Indikaatorid määratlemata

Alamväljad

|a märkuse tekst (MK)

NÄIDE

588## |aPõhipealkiri võetud kolofoonist

588## |aPealkiri lisatud kataloogija poolt

588## |aPealkiri võetud lehekülje pealdisest

590 RARITEETSE VANATRÜKISE LEIDUMUSE MÄRKUS (K)

Sisukord

Kasutatakse inkunaablite ja kokkuleppeliselt teiste rariteetsete vanatrükiste
mujal leidumuse märkimiseks.

Indikaatorid

määratlemata

Alamväljad

|a märkuse tekst (MK)

NÄITED

245 10 |a*Sermones thesauri noui de tempore*

590 ## |aLeidub ka: UK: Oxford, Wadham College (mittetäielik); Belgia:
Brüssel, BR; Prantsusmaa: Pariis, OP Saint-Jacques (mittetäielik);
Strasbourg, BM; Saksamaa: Augsburg, SStB; Bautzen, DomstiftsB
(mittetäielik); Düsseldorf, ULB (mittetäielik); Erlangen, UB; Freiburg i.
Br., UB (mittetäielik); Karlsruhe, BLB;....

600 MÄRKÕNA – ISIKUNIMI (tema kohta) (K)**Sisukord****I indikaator**

- 0 märksõna esimeseks elemendiks eesnimi
- 1 märksõna esimeseks elemendiks perekonnanimi
- 3 märksõna esimeseks elemendiks suguvõsanimi

II indikaator

- 4 märksõna allikas määratlemata

Alamväljad

- a** isikunimi (MK)
- b** numeratsioon (MK)
- c** nimega seotud tiitlid ja muud sõnad (K)
- d** daatumid (MK)
- n** teose osa number (K)
- p** teose osa pealkiri (K)
- t** teose pealkiri (MK) (**NB!** Alamväljal **t** jätta pealkirja algusest ära artikkel)
- e** tegija funktsioon e. rollinimetuse (K)
- g** mitmesugust informatsiooni (MK)
- 5** raamatukogu siigel ja kohaviit **provenientsi** märkimise puhul (K)

NÄITEDPersonaalia

600 04 **a**Aleksander**c**Suur,**c**Makedoonia kuningas,**d**356-323 e.Kr.

600 34 **a**Krusenstern,**c**suguvõsa

Teose kohta

100 1# **a**Mayer, Johann Friedrich,**d**1650-1712,**e**autor

245 14 **a***D. Jo. Frid. Mayeri, Prof. Theol. Prim. & Gen. Sup. in Schola & Ecclesia Pomeraniæ Suecicæ De Lenitate Philippi Melanchthonis Dissertatio, in gratiam Facult. Theol. Hallensis cum supplementis recusa*

600 14 **a**Melanchthon, Philipp,**d**1497-1560.**t**De Ecclesiae autoritate, et de veterum scriptis libellus

100 1# **a**Cramer, Daniel,**d**1568-1637,**e**autor

245 14 **a***Die Vernunfftige lautere Milch des heiligen Catechismi Lutheri*

600 14 **a**Luther, Martin,**d**1483-1546.**t**Kleiner Katechismus

600 14 **a**Karamzin, Nikolai,**d**1766-1826.**t**Бедная Лиза

Teose pealkiri kirjutatakse originaali keeles ja tähestikus, kui on võimalik. Ainult juhul, kui teose originaalpealkirja pole võimalik tuvastada, märgitakse pealkiri käsitluse keeles.

Vene autorite puhul kirjutatakse nimi ladina tähtedega, teose venekeelne pealkiri kirillitsas.

Kui tõlkeraamatul on võõrkeelne originaalpealkiri, siis kasutatakse seda.

Provenientsi märkimine

600 14 |aWinkler, Rudolf Adam, |d1855-1917, |eomanik. |5RR (A 8.191)

600 14 |aKorff, Johann Albrecht, |d1697-1766, |eomanik. |5TÜR (Alxd 7)

Autobiograafia, memuaarid, kirjavahetus

100 1# |aFranklin, Benjamin, |d1706-1790, |eautor

245 10 |aMemoirs Of The Life And Writings Of Benjamin Franklin

600 14 |aFranklin, Benjamin, |d1706-1790

100 1# |aБиби́ков, Алекса́ндр Алекса́ндрович, |d1765-1822, |eautor

245 10 |aЗаписки о жизни и службе Александра Ильича Биби́кова / |cсыном его сенатором Биби́ковым

600 14 |aBibikov, Aleksandr, |d1729-1774

100 1# |aFroriep, Justus Friedrich, |d1661-1741, |eautor

245 10 |aBriefwechsel zwischen Rollin und dem Könige von Preussen

: |bfranzösisch und deutsch / |cNebst Rollin's Leben von Just Friederich Froriep

600 14 |aRollin, Charles, |d1661-1741

600 04 |aFriedrich |bII, |cPreisi kuningas, |d1712-1786

Dedikatsiooni saaja

505 0# Dedikatsioon: Michael Dau

600 14 |aDau, Michael, |d1653-1710, |ededikatsiooni saaja

Portreede avamine

500 ## Frontispissil autori portree

600 14 |aPufendorf, Samuel von, |d1632-1694, |eportreeteritav

610 MÄRKSÕNA – KOLLEKTIIVI NIMI (selle kohta) (K) Sisukord

Nimedel märksõna/personaaliaregistris on ainult ladina tähestikus normkuju

I indikaator

1 märksõna esimeseks elemendiks võimupiirkonna nimi

2 märksõna esimeseks elemendiks nimi pärijärjestuses

II indikaator

4 allikas määratlemata

Alamväljad

- a** kollektiivi nimi või võimupiirkonna nimi (MK)
- b** allüksuse või asutuse konverentsi nimi (K)
- c** asutuse konverentsi toimumise koht (MK)
- d** asutuse konverentsi toimumise aeg (K)
- n** asutuse konverentsi järjenumber (K)
- e** tegija funktsioon e. rollinimetuse (omanik) (K)
- 5** raamatukogu siigel ja kohaviit või inventarinumber (kui ühe kohaviida all on mitu eksemplari) **provenientsi** märkimise puhul (K)

NÄITED610 24 **a**Academia Gustaviana610 24 **a**Liivimaa Ordu610 24 **a**Liivimaa Üldkasulik ja Ökonoomiline Sotsieteet610 24 **a**Keiserlik Teaduste Akadeemia (Peterburi). **b**RaamatukoguProvenientsi märkimine610 24 **a**Narva Kirikuraamatukogu, **e**omanik. **5**RR (R/V 2.237)**611 MÄRKSÕNA – Ajutise kollektiivi nimi (selle kohta) (K) Sisukord****I indikaator**

2 märksõna esimeseks elemendiks nimi pärijärjestuses

II indikaator

4 allikas määratlemata

Alamväljad

- a** ajutise kollektiivi nimi (MK)
- c** toimumiskoht (MK)
- d** toimumisaeg (MK)
- e** allüksus (K)
- n** järjenumber (K)

NÄITED611 24 **a**Liivimaa Maapäev **d**(1818)611 24 **a**Eestimaa Maapäev **d**(1826)

630 MÄRKSÕNA – ANONÜÜMSE (AUTORITA) TEOSE ÜHTLUSPELAKIRI (selle kohta) (K)

Sisukord

Vt. juhend [Anonüümsete teoste ühtluspealkirjad](#)

I indikaator

0-9 järjestamisel mitteamvestatavate sümbolite arv

II indikaator

4 allikas määratlemata

Alamväljad

- a** ühtluspealkiri (MK)
- n** teose osa number (K)
- p** teose osa pealkiri (K)
- d** lepingu allakirjutamise aeg (K)
- k** vorm (lepingu lisade, protokollide puhul) (K)
- l** teose keel (*kasutada juhul, kui kirjeldatav teavik räägib mingist konkreetsest väljaandest või tõlkest*) (MK)

NÄITED

630 04 **a**Beowulf

630 04 **a**Piibel. **p**Uus Testament

630 04 **a**Dörptsche Zeitung

245 10 **a***D. Johann Jakob Stolz's Erläuterungen zum neuen Testament ...*

630 04 **a**Piibel. **p**Uus Testament

*Ilma **d**-ta lisatakse muude ühtluspealkirjade aastaarve eristamise mõttes*

630 04 **a**Liivimaa talurahvaseadus (1804)

630 04 **a**Liivimaa talurahvaseadus (1819)

TEISED 6XX VÄLJAD (K)

Sisukord

Vt. [Liigitamine ja märksõnastamine ESTERis](#)

TÄIENDKIRJE VÄLJAD

Sisukord

700 TÄIENDKIRJE – ISIKUNIMI (K)

Sisukord

Väljale 700 märgitakse kõik isikud (v.a. väljal [100](#) juba märgitud), kelle nimed esinevad kirjes vastutusandmetena või kes on muul moel seotud trükise valmimisega (kunstnik, graveerija) ja esitatud üldmärkuste väljal 500; samuti

kirjastajad, trükkalid ja raamatukaupmehed. Ei esitata andmeid nende kohta, kellele on trükkis pühendatud. Seotud väljadega [245](#), [264](#), [500](#), [505](#). Kontrollida nimepealdisi registrist. Võimalusel kasutada normitud nimekuju. Vajadusel normida. Iga roll eraldi realt.

I indikaator

- 0 pealdise esimeseks elemendiks eesnimi
- 1 pealdise esimeseks elemendiks perekonnanimi

II indikaator

- # mitteanalüütiline täiendkirje või andmed puuduvad
- 2 analüütiline täiendkirje
(tegija ei ole seotud terve raamatuga vaid mingi osaga teosest, nimele ja nimega kaasaskäivaile eludaatumeile järgneb alati pealkiri alamväljal **|t**)

Alamväljad

- |a** isiku nimi (MK)
- |b** numeratsioon (MK)
- |c** nimega seotud tiitlid ja muud sõnad (K)
- |d** daatumid (MK)
- |e** tegija funktsioon e. rollinimetuse (K) **Kasuta [Rollid täiendkirjetes](#)**
- |t** teose pealkiri (MK)
*NB! Alamväljal **|t** jätta pealkirja algusest ära artikkel*
- |n** teose osa number (K)
- |p** teose osa pealkiri (K)

NÄITED

- 245 03 **|a***Il parnasso Italiano, ovvero, I quattro poeti celeberrimi Italiani ...*
- 505 0# **|a***La divina commedia / di Dante Alighieri. Le Rime / di Francesco Petrarca. L'Orlando furioso / di Lodovico Ariosto. Le Gerusalemme liberata / di Torquato Tasso*
- 700 02 **|a**Dante Alighieri, **|d**1265-1321. **|t**Divina commedia
- 700 12 **|a**Petrarca, Francesco, **|d**1304-1374. **|t**Rime
- 700 12 **|a**Ariosto, Lodovico, **|d**1474-1533. **|t**Orlando furioso
- 700 12 **|a**Tasso, Torquato, **|d**1544-1595. **|t**Gerusalemme liberata
- 245 10 **|a**Aristoteles *Metaphysik*. **|n**Th. 1 / **|c**übersetzt von Ernst Wilh. Hengstenberg ; mit Anmerkungen und erläuternden Abhandlungen von Christian August Brandis
- 700 1# **|a**Brandis, Christian August, **|d**1790-1867, **|e**kommenteerija
- 700 1# **|a**Hengstenberg, Ernst Wilhelm, **|d**1802-1896, **|e**tõlkija
- 245 10 **|a**Asclepiadis Bithyni *Fragmenta* / **|c**digessit et curavit Christianus Gottlieb Gumpert *Med. Ac Chir. Doct. ; Praefatus Est D. Christian. Gothfridus Gruner*
- 700 1# **|a**Gumpert, Christian Gottlieb, **|d**1770-1782, **|e**toimetaja
- 700 1# **|a**Gruner, Christian Gottfried, **|d**1744-1815, **|e**eesõna autor

505 2# |aGratulatsioon: Nic. M. Wiraeus (ladinakeelne luuletus), Carolus Frid. v. Brömsen (ladinakeelne luuletus)

700 1# |aWiraeus, Nicolaus, |d1671-1710, |egratulatsiooni autor

700 1# |aBrömsen, Carolus Fridericus von, |d1694-1716, |egratulatsiooni autor

500 ## |aSisaldab Antoinette Amalie vaselõikes portreed, kunstnik: A. A. Beck, graveerija: J. G. Schmidt

700 1# |aBeck, Anton August, |d1713-1787, |ekunstnik

700 1# |aSchmidt, Johann Georg, |d1694-1767, |egraveerija

Pikemad, ajalooliselt või kultuurilooliselt Eestile olulise isiku sissekirjutused (NB! Sissekirjutused märgitakse üldjuhul eksemplarikirjesse)

700 1# |aMorgenstern, Karl, |d1770-1852, |esissekirjutuse autor. |5TÜR (Alxd 2245)

Kirjastajad, trükkalid ja raamatukaupmehed

264 #1 |aFrancofurti ad Moenum : |bapud Philipp. Henricum Hutterum, |cA.R.S. MDCCL. [1750]

264 #3 |aFrancofurti ad Moenum : |fTypis Ioannis Bernardi Eichenbergii, Senior)

700 1# |aHutter, Philipp Heinrich, |d?-1762, |ekirjastaja

700 1# |aEichenberg, Johann Bernhard, |d?-1758, |etrükkal

264 #1 |aLeipzig : |abey M. G. Weidmanns Erben und Reich, |c1779

700 1# |aWeidmann, Moritz Georg, |d1686-1743 |c(tema pärijad), |ekirjastaja

700 1# |aReich, Philipp Erasmus, |d1717-1787, |ekirjastaja

264 #1 |aHalle : |bbey J. Just. Gebauers Wittwe und Joh. Jac. Gebauer, |c1776

700 1# |aGebauer, Johann Justinus |c(tema lesk), |ekirjastaja

700 1# |aGebauer, Johann Jakob, |d1745-1819, |ekirjastaja

710 TÄIENDKIRJE – KOLLEKTIIVI NIMI (K)

Sisukord

Väljale 710 märgitakse kõik kollektiivautorid (v.a. väljal [110](#) juba märgitud), kelle nimed esinevad kirjes vastutusandmetena, samuti kirjastused ja trükikojad. Võõrkeelse trükise puhul märgitakse trükise ilmumisaegne võõrkeelne nimevorm. Võimalusel kasutada normitud nimekuju.

Seotud väljadega [245](#), [264](#), [490](#) ja [505](#).

Vt. ka [Kollektiivide pealdised](#)

I indikaator

1 pealdise esimeseks elemendiks võimupiirkonna nimi

2 pealdise esimeseks elemendiks nimi otsejärjestuses / pärijärjestuses

II indikaator

- # mitteanalüütiline täiendkirje või andmed puuduvad
 2 analüütiline täiendkirje (tegija ei ole seotud terve raamatuga vaid mingi osaga teosest, nimele järgneb alati pealkiri alamväljal **|t**)

Alamväljad

- |a** kollektiivi nimi (MK)
|b allüksuse või asutuse konverentsi nimi (K)
|n asutuse konverentsi järjenumber (K)
|d asutuse konverentsi toimumise aeg (K)
|c asutuse konverentsi toimumise koht (MK)
|t teose pealkiri (MK) **NB!** Alamväljal **|t** jätta pealkirja algusest ära artikkel
|n teose osa number (K)
|p teose osa pealkiri (K)
|e tegija funktsioon e. rollinimetuse (K) **Kasuta** [Rollid täiendkirjetes](#)

NÄITED

- 710 2# |a**Academia Gustavo-Carolina
710 2# |aKaiserliche Universität zu Dorpat. **|b**Bibliothek
710 2# |aИмператорский Юрьевский университет
710 2# |aLiivimaa Üldkasulik ja Õkonoomiline Sotsietet
710 2# |aAlbertus-Universität Königsberg

*Kollektiivide puhul võib täpsustavad märkused asukoha, tegevusala vms. lisada nime järel sulgudes. Täpsustajad on alati kataloogimiskeeles, k.a. venekeelsetes kirjetes. Mõnel juhul võib ka kollektiivide puhul kasutada alamvälja **|e** rolli märkimiseks (nt. ERRB-s (võõrkeelne raamat) trükikodade ja kirjastuste puhul)*

- 710 2# |a**Общество любителей российской словесности (Moskva)
710 2# |aИмператорское Вольное Экономическое Общество (Peterburi)

- 710 2# |a**Mülleri trükikoda (Riia)

Kaks täpsustajat eraldatakse kooloniga

- 710 2# |a**Haude und Spener (kirjastus : Berliin)

245 00 **|a**Statuten der „Der erneuerten Freundschaft“

- 710 2# |a**Erneuerte Freundschaft (matusekassa)

Pealkirjas vanas kirjaviisis olev asutuse nimi antakse väljal 710 uue kirjaviisis

245 00 **|a**Statuten der Spar-Casse zu Pernau

- 710 2# |a**Sparkasse zu Pernau

245 00 **|a**Statuten der Leichen-Casse: Die erneuerte Freundschaft

710 2# |aErneuerte Freundschaft, Leichenkasse

245 00 |aPärnu Eesti karskuse seltsi „Walguse“ matmise-kassa põhjuskiri

710 2# |aValgus, karskusselts (Pärnu). |bMatusekassa

710 2# |aFrankfurt am Main. |bMagistrat

711 TÄIENDKIRJE – AJUTISE KOLLEKTIIVI NIMI (K)

Sisukord

Ka näitused ja isiknäitused, viimaste puhul korraldatakse väljas [600](#) isiku nime. Toimumiskoht |c eesti keeles, k.a venekeelsetes kirjetes.

I indikaator

2 pealdise esimeseks elemendiks nimi pärijärjestuses

II indikaator

mitteanalüütiline täiendkirje või andmed puuduvad

2 analüütiline täiendkirje (*tegija ei ole seotud terve raamatuga vaid mingi osaga teosest, nimele ja nimega kaasaskäivate eludaatumeile järgneb alati pealkiri alamväljal |t*)

Alamväljad

|a ajutise kollektiivi nimi (MK)

|n järjenumbr (K)

|c toimumiskoht (MK)

|d toimumisaeg (MK)

|e allüksus (K)

|t teose pealkiri (MK)

|n teose osa number (K)

|p teose osa pealkiri (K)

NÄITED

711 2# |aLivländischer Landtag |d(1818)

711 2# |aMusikalischer Lustgarten, Ausstellung |d(1830: |cBerliin)

730 TÄIENDKIRJE - ANONÜÜMSE (AUTORITA) TEOSE ÜHTLUSPEALKIRI (K)

Sisukord

Vt. juhend Anonüümsete teoste ühtluspealkirjad.

I indikaator

0-9 järjestamisel mitteamvestatavate sümbolite arv

II indikaator

mitteanalüütiline täiendkirje või andmed puuduvad

2 analüütiline täiendkirje

Alamväljad

- |a** ühtluspealkiri (MK)
- |n** teose osa number (K)
- |p** teose osa pealkiri (K)
- |d** lepingu allakirjutamise aeg (K)
- |k** vorm (lepingu lisade, protokollide puhul) (K)
- |l** teose keel (MK) (*kasutada juhul, kui kirjeldatav teavik räägib mingist konkreetsest väljaandest või tõlkest*)

NÄITED

Pealkiri on originaalkeeles ja uuemates teatmeteostes fikseeritud sõnastuses.

730 0# |aBeowulf. **|l**Inglise keeles

730 0# |aChanson de Roland. **|l**Saksa keeles

*Piibli ja selle osade ühtluspealkirjad on **eesti keeles**.*

Teiste usundite pühakirjade pealkirjad on sellisel kujul, nagu need esinevad eestikeelsetes teatmeteostes. Vajadusel võib lisada sulgudes täpsustuse (pühakiri).

730 0# |aPiibel. **|p**Uus Testament. **|l**Eesti keeles

730 0# |aPiibel. **|p**Vana Testament. **|p**Psalmid. **|l**Alamsaksa keeles

730 0# |aKirikukäsiraamat. **|p**Palveraamat. **|l**Tartueesti keeles

*Ilma **|d** -ta lisatakse muude ühtluspealkirjade aastaarve eristamise mõttes*

740 TÄIENDKIRJE – PEALKIRI (K)

Sisukord

Vabama kasutusega väli täiendkirje tegemiseks pealkirjale.

Sagedasem kasutusala skipp'i vajavatele pealkirjadele täiendkirjete tegemine, mis muidu on kirjes seda mittevõimaldavatel väljadel (nt. [246](#)).

Kasutatakse kokkuleppeliselt ka muuks otstarbeks, nt. provenientsi märkimiseks isikukogude puhul, erinevate kogumite jms. moodustamiseks.

I indikaator

0-9 järjestamisel mittearvestatavate sümbolite arv

II indikaator

mitteanalüütiline täiendkirje või andmed puuduvad

2 analüütiline täiendkirje (*nt. pealkirjad väljalt 505*)

Alamväljad

- |a** Pealkiri
Kokkuleppeline pealkiri või kogu nimetus **provenientsi** märkimise puhul (MK)
- |n** teose osa number (K)

- |p** teose osa nimetus (K)
|h laadi üldmäärang (MK)
|5 raamatukogu siigel ja kohaviit **provenientsi** märkimise puhul (K)
 kogu/kogumi moodustamiseks alamväli

NÄITED

245 10 **|a**F. M. Klingers Werke. **|n**Bd. 7, **|p**Der Faust der Morgenländer

246 10 **|a**Der Faust der Morgenländer

740 4# **|a**Der Faust der Morgenländer

740 0# **|a**Konstantin Pätsi kogu. **|5**RR (R 9802)

740 0# **|a**Eesti trükise punane raamat I, 1535-1850

740 0 # **|a**Eesti trükise punane raamat I, 1535-1850. Rariteedid

740 0 # **|a**Eesti trükise punane raamat I, 1535-1850. Kultuuriloolised valikud

752 TÄIENDKIRJE – HIERARHILINE KOHANIMI (K)**Sisukord**

NB! Kasutatakse siis, kui teose ilmumiskoht väljal 264 ei ole esitatud tänapäeval tuntud ja kasutataval kujul või kui on vaja näidata ilmumiskohta hierarhias riigi, maakonnaga, provintsi, osariigiga.

Vt. ka Graesse, J. G. Th. *Orbis latinus oder Verzeichnis der wichtigsten lateinischen Orts- und Ländernamen*

Vt. ka Latin Place Names:

<http://net.lib.byu.edu/~catalog/people/rlm/latin/names.htm#top>

NB! Kasutatakse eestikeelset normitud nimekuju.

Vt. EKI kohanimeandmebaas (KNAB): <https://www.eki.ee/knab/knab.htm>

Indikaatorid

määratlemata

Alamväljad

- |a** riik (K)
|b osariik, provints (MK)
|c maakond (K)
|d linn (MK)
|f linnaosa (K)

NÄITED

264 #1 **|a**Dorpat : **|b**Gedruckt bei J. C. Schünmann, **|c**1829

752 ## **|d**Tartu

264 #1 **|a**Argentorati : **|b**sumptibus Johannis Beck, **|c**1728

752 ## **|d**Strasbourg

LINGIVÄLJAD

Sisukord

770 LINK – PÕHIVÄLJAANDE LISALE (K)

Sisukord

Iseseisva kirje saanud lisade puhul tehakse seos välja 770 **|i** kaudu (sel juhul välja 525 üldjuhul ei kasutata).

I indikaator

- 0 kuvatakse märkus
1 märkust ei kuvata

II indikaator

- # kuvatekst kataloogis: Lisa
8 kuvateksti ei genereerita

Alamväljad

- |i** selgitav tekst (K)
Kasuta fraasi: **Suplement (teos):**
|a põhikirje pealdis (*väljad 1XX*) (MK)
|t pealkiri (MK) **NB!** Alamväljal **|t** jätta pealkirja algusest ära artikkel
|c täpsustus (MK) (kasutatakse laadi üld- või erimäärangu märkimiseks)
|z ISBN (K)
|w kirje kontrollnumber (K)

NÄITED

100 1# **|a**Adelung, Friedrich von, **|d**1768-1843, **|e**autor

245 10 **|a**Барон Мейерберг и путешествие его по России: **|b**
присовокуплением рисунков представляющих виды, обряды,
портреты и т. п. в продолжение сего путешествия собранных
/**|c**издано Федором Аделунгом, действ. статским советником и
кавалером ; перевод с немецкого

770 0# **|i**Suplement (teos): **|t**Рисунки к Путешествию по России римско-
императорского посланника барона Мейербера в 1661 и 1662 годах,
представляющие обычаи, одеяния, портреты и. т. п. **|w**b40139190

Põhiväljaande kirje:

100 1# **|a**Senff, Karl August, **|d**1770-1838, **|e**autor

245 10 **|a**Geometrische Zeichenlehre / **|c**von Carl Senff

770 0# **|i**Suplement (teos): **|t**50 Kupfertafeln zur geometrischen Zeichenlehre
von K. Senff

772 LINK – LISALT PÕHIVÄLJAANDELE (K)**Sisukord**

Iseseisva kirje saanud lisade puhul tekitatakse seos põhiväljaandega välja 772 |i kaudu (sel juhul välja 580 üldjuhul ei kasutata).

I indikaator

- 0 kuvatakse märkus
1 märkust ei kuvata

II indikaator

- # kuvatekst kataloogis: Põhiväljaanne
8 kuvateksti ei genereerita

Alamväljad

- |i selgitav tekst (K)
Kasuta fraasi: **Suplement teosele:**
|a põhikirje pealdis (väljad 1XX) (MK)
|t pealkiri (MK) **NB!** Alamväljal |t jätta pealkirja algusest ära artikkel
|c täpsustus (MK) (kasutatakse laadi üld- või erimäärangu märkimiseks)
|w kirje kontrollnumber (K)

NÄITED

245 00 |aРисунки к Путешествию по России римско-императорского посланника барона Мейербергера в 1661 и 1662 годах, представляющие обычаи, одеяния, портреты и. т. п. /|cизданы Феодором Аделунгом ...

772 0# |iSuplement teosele: |aAdelung, Friedrich von, |d1768-1843. |tБарон Мейерберг и путешествие его по России |wb40139165

100 1# |aSenff, Karl August, |d1770-1838, |eautor

245 10 |a50 Kupfertafeln zur geometrischen Zeichnenlehre von K. Senff

772 0# |iSuplement teosele: |aSenff, Karl August, |d1770-1838. |tGeometrische Zeichnenlehre |wb12908046

774 LINK – TERVIKULT OSALE (SISALDAB) (K)**Sisukord**

Raamatu puhul kasutatakse välja ainult siis, kui raamatu lehekülgede sees on ka kaart(e) või muid teisi laade, mida tahetakse eraldi kirjeldada. Nt. kui kaardil on eraldi bibliokirje (ja ei ole eksemplarikirjeid), siis kaarditeaviku kataloogija teeb lingi raamatu bibliokirjesse. Kaarditeaviku (või mõne teise laadi) bibliokirjes täidetakse väli **773**.

Vt. ka [Kartograafilise teaviku kataloogimisjuhend](#)

I indikaator

- 0 kuvatakse märkus
1 märkust ei kuvata

II indikaator

- # kuvatekst kataloogis: Sisaldab
8 kuvateksti ei genereerita

Alamväljad

- |i** selgitav tekst (K)
|a põhikirje pealdis (*väljad 1XX*) (MK)
|b trükikordus (MK)
|c täpsustus (MK) (*kasutatakse laadi üld- või erimäärangu märkimiseks*)
|d ilmumisandmed
|g seose kirjeldus
|t pealkiri (MK) **NB!** Alamväljal **|t** jätta pealkirja algusest ära artikkel
|w kirje kontrollnumber (K)

NÄITEDRaamatu kirjes:

245 10 **|aRelation** du voyage d'Adam Olearius en Moscovie, Tartarie et Perse

774 0# **|t**Livonie ou Liflande**|w**b4110271x

Kaarditeaviku kirjes:

b4110271x

245 03 **|a**La Livonie ou Liflande**|h**[Kaart] / **|c**[Adam Olearius]

773 ## **|t**Relation du voyage d'Adam Olearius en Moscovie, Tartarie et Perse. **|d**A Paris : chez Jean Du Puis, 1659

Näide eksliibrisele b17232788

245 00 **|a**Meie Issanda Jesusse Kristusse Uus Testament ehk Ue Seädusse Ramat, mis Pühhaist Ewangelistidest ja Apostlidest Kreka Kele on ülleskirjutud, ja meie Eesti-Ma Kele selgeste üllespandud

600 14 **|a**Lieven, Karl von, **|d**1767-1844(1845), **|e**omanik. **|5TÜR** (R A-10)

774 0# **|i**TÜR-i eksemplaris kohaviidaga R A-10: **|a**Tundmatu kunstnik. **|t**Eksliibris Karl von Lievenile

775 LINK – TEISELE EDITSIOONILE (K)**Sisukord**

Kasutatakse, kui väljaanne on ilmunud mitmes editsioonis või mitmes keeles. Soovitav on selle asemel kasutada **775** alamvälja **|i**.

I indikaator

- 0 kuvatakse märkus
1 märkust ei kuvata

II indikaator

- # kuvatekst kataloogis: Teine editsioon
8 kuvateksti ei genereerita

Alamväljad

- |i selgitav tekst (K)
|a põhikirje pealdis (väljad 1XX) (MK)
|t pealkiri (MK) **NB!** Alamväljal |t jätta pealkirja algusest ära artikkel
|c täpsustus (MK) (kasutatakse laadi üld- või erimäärangu märkimiseks)
|d ilmuniskoht / kirjastus / ilmunisaasta (K)
|h füüsiline kirjeldus (K)
|w kirje kontrollnumber (K)

Seos teise väljendusega (nt sama raamatu uusversioon on ilmunud teise pealkirjaga):

Alamvälja |i täitmiseks kasutada fraase:

|iUusversioon:

|iUusversiooni alus:

Seos teise kehastusega (nt faksiimiled, samuti erinevates keeltes samaaegselt ilmunud versioonid):

Alamvälja |i täitmiseks kasutada fraase:

|iFaksiimile kehastusest:

|iKehastuse faksiimile:

|iAvaldatud ka ... keeles

|i...keelne versioon

NB! Põhjalikuma seoste elementide loendi leiad [RDA registrist](#).

NÄITED

245 00 |a*Gesänge zum 13. Junii 1817 am Tage der Feier des funfzigjährigen Amtsjubiläums des Herrn Probstes und Consistorial-Assessors Dr. David Gottlieb Glanström, Predigers zu Weissenstein und St. Annen*

775 0# |iAvaldatud ka eesti keeles: |tPärrast Jutlust laulda, Paide ja Anna Kihhelkondade Öppetaja Tawet Gottlieb Glanströmi wiekümne aastase ammeti-pühhitsemisse päwal |wb25882521

245 00 |a*Taxations-Tabellen durchgesehen und zufolge der Ergänzungs-Paragraphen bestätigt*

775 0# |iAvaldatud ka eesti keeles: |tHinna pandmisse sädus |w11568537

776 LINK – TÄIENDAVAL KANDJALE (K)**Sisukord**

Kasutatakse, kui väljaanne on ilmunud või on reprodutseeritud erinevatel füüsilistel kandjatel. Seotud väljaga 530. Soovitav on selle asemel kasutada **776** alamvälja **|i**.

I indikaator

- 0 kuvatakse märkus
- 1 märkust ei kuvata

II indikaator

- # kuvatekst kataloogis: Teine kandja
- 8 kuvateksti ei genereerita

Alamväljad

- |i** selgitav tekst (K)
- |a** põhikirje pealdis (*väljad 1XX*) (MK)
- |t** pealkiri (MK) **NB!** Alamväljal **|t** jätta pealkirja algusest ära artikkel Pealkirja alamväljale vajadusel sisestada ka osa/köite number ilma alamvälja tähistusega **|n**
- |d** ilmumiskoht / kirjastus / ilmumisaasta (K)
- |h** füüsiline kirjeldus (K)
- |w** kirje kontrollnumber (K)

Seose loomiseks reprodutseeritud kehastusele kasuta alamvälja **|i** täitmiseks fraase:

(viide koopiale/digikoopiale):

|iKehastuse elektrooniline reproduktsioon:

(viide koopia/digikoopia allikale):

|iElektrooniline reproduktsioon kehastusest:

NB! Põhjalikuma seoste elementide loendi leiad [RDA registrist](#).

NÄITED

245 10 **|a***Geschichte Ehstlands vom ersten Bekanntwerden desselben bis auf unsere Zeiten*

776 1# **|i**Kehastuse elektrooniline reproduktsioon: **|t***Geschichte Ehstlands vom ersten Bekanntwerden desselben bis auf unsere Zeiten***|x**9789949074662

800 – SEERIA TÄIENDKIRJE – ISIKUNIMI (K)**Sisukord**

Kasutatakse üldpealkirjaga mitmeköiteliste teoste kirjeldamisel. Muudel juhtudel

mitte täita. Nõutav on seos väljaga **490 1#**.

Nt. Kogutud teosed, Valitud teosed vmt.

I indikaator

0 pealdise esimeseks elemendiks eesnimi

1 pealdise esimeseks elemendiks perekonnanimi

II indikaator

määratlemata

Alamväljad

|a isiku nimi (MK)

|b numeratsioon (MK)

|c nimega seotud tiitlid ja muud sõnad (K)

|d daatumid (MK)

|t teose pealkiri (MK) **NB!** Alamväljal **|t** jätta pealkirja algusest ära artikkel

|n teose osa number (K)

|p teose osa pealkiri (K)

|v köite number (MK)

|3 materjali täpsustus (MK)

NÄITED

245 10 **|a**Wilhelm Meisters Lehrjahre : **|b**ein Roman. **|n**Th. 1 / **|c**von J. W. v. Goethe

490 1# **|a**Johann Wolfgang von Goethe's sämmtliche Werke ; **|v**Bd. 5

800 1# **|a**Goethe, Johann Wolfgang von, **|d** 1749-1832. **|t**Johann Wolfgang von Goethe's sämmtliche Werke ; **|v**Bd. 5

245 14 **|a**The abbot. **|n**Vol. 4 / **|c** By the author of „Waverley”

490 1# **|a**The works / of Walter Scott. **|v**vol. 53

800 1# **|a**Scott, Walter, **|d**1771-1832. **|t**Works ; **|v**vol. 53

245 10 **|a**Проблемы иммунитета культурных растений / **|c** Н. И. Вавилов

490 1# **|a**Избранные труды : в пяти томах / Н. И. Вавилов ; **|v**4

800 1# **|a**Вавилов, Николай Иванович, **|d**1887-1943. **|t**Избранные труды ; **|v** 4

830 – SEERIA TÄIENDKIRJE – ÜHTLUSEPEALKIRI (K) Sisukord

Kasutatakse siis, kui seeriapealkiri on esitatud väljal 490 1#.
830 vastab jadaväljaande koondkirje väljale 130 või 245.
Välja 830 vormistamisel jälgida alati registrit (Ctrl+g).

I indikaator määratlemata

II indikaator

0-9 järjestamisel mittearvestatavate sümbolite arv

Alamväljad

|a ühtluspealkiri (MK)
|n teose osa number (K)
|p teose osa pealkiri (K)
|v köite number (MK)
|x rahvusvaheline standardnumber (MK)
|3 materjali täpsustus (MK)

NÄITED

490 1# **|a**55 aastat hiljem = **|a**55 years later

830 #0 |a55 aastat hiljem

490 1# **|a**Acta Universitatis Scientiarum Socialium et Artis Educandi
Tallinnensis. A, Humaniora = **|a**Tallinna Pedagoogikaülikooli toimetised. A,
Humaniora = **|a**Proceedings of the Tallinn University of Social and Educational
Sciences. A, Humaniora, **|x**1023-1064 ; **|v**23

830 #0 |aTallinna Pedagoogikaülikooli toimetised. **|n**A, **|p**Humaniora ; **|v**23

490 1# **|a**The Cambridge translations of medieval philosophical texts ; **|v**1

830 #4 |aThe Cambridge translations of medieval philosophical texts ; **|v**1

Rohkem näiteid vt. juhend [Raamat MARC21](#)

856 ELEKTROONILINE ASUKOHT JA JUURDEPÄÄS (K) Sisukord

I indikaator juurdepääsumeetod

informatsioon puudub
4 HTTP

II indikaator

informatsioon puudub - digiarhiivide materjalid (DIGAR, DEA, EEVA,
TÜR-i digiarhiiv DSpace jt.)
0 kirje on võrguväljaande kohta (kasutada võrguteaviku kirjes)

- 1 kirje on füüsilisel kandjal teaviku kohta, mis on ilmunud ka võrguväljaandena (kasutada trükitud raamatu, CD-ROMi jms. kirjes)
- 2 kirje on füüsilisel kandjal teaviku kohta, mis on veebis kättesaadav mingi seotud asukoha kaudu (kirjastuse või organisatsiooni koduleht), dokumendi konkreetne asukoht täpsustamata

Alamväljad

- |z** märkus elektronkataloogis (K) **Kasuta** [Veebilinkide sõnastused](#)
- |u** URL-aadress (K)
- |x** kasutajale varjatud märkus (K)

NB! Alamväljade **|z** ja **|u** järjekord kirjes ei ole oluline

NÄITED*Digiarhiivis – indikaatorid 4#*

DIGARis

856 4# **|u**<http://www.digar.ee/id/nlib-digar:7372> **|z**TÄISTEKST RR arhiivis DIGAR

DSpace's

856 4# **|u**<http://hdl.handle.net/10062/19172> **|z**TÄISTEKST

856 40 **|z**TÄISTEKST (Münchener Digitalisierungszentrum) **|u**<http://nbn-resolving.de/urn/resolver.pl?urn=urn:nbn:de:bvb:12-bsb00038259-9>

907 MÄRKUS DIGITEERIMISE KOHTA (K)**Sisukord**

Indikaatorid määratlemata

Alamväljad

- |a** märkus (K)

NÄITED

907 ## **|a**digiteeritud 2009:12 RR

907 ## **|a**digiteeritud 2009:06 KMAR

996 INFO DIGIKOOPIA TELLIMISE KOHTA (K)**Sisukord**

Märge väljaandest digikooopia tellimise kohta (ka EOD). Valitud lehekülgedest digikooopia tellimiseks on tähiseks *[raamatukogu siigel]*- digi. Nt. RR-digi.

Indikaatorid määratlemata

Alamväljad

|a märge

NÄIDE

996 ## |aRR-eod

996 ## |aYY-digi

996 ## |aRR-digi

9XX INFO KIRJELDAJA KOHTA (K)**Sisukord**

Indikaatorid määratlemata

Alamväljad

|e eelkirje tegija

|k kiirkirje tegija

|m märksõnastaja

|p kirje parandaja

|t täiskirje tegija

Alati lisada kirje loomise/muutmise aeg kuu täpsusega: AAAA-KK. Kirje muutmisel näidata alati ära, millist välja muudeti, milline väli lisati, kustutati.

NÄITED

950 ## |kRBK katrin 2014-06**|t**RBK leili 2014-07**|s**NAO helju 2014-07**|p**NAO sirje 2014-08 (655,+600,-610)

951 ## |tyesoc triinu 2014-12

977 ## |kKMO kaie 2014-12**|t**KMO kaie 2015-01

Vt. ka [*Ühiste kirjete kasutamise kord*](#)

LISAD**LISA 1. VÄLJA 006 TÄITMINE: TRÜKITUD RAAMAT
LISAGA****Sisukord**

Seotud väljaga [300 |e](#). Täidetakse vastavalt irdlisa laadile.

KAART

TypeCode	e	Relief1		Relief2	
Relief3		Relief4		Project	
Undefine		CartType	...	Undefine	
Govt Pub		FormItem		Undefine	
Index		Undefine		SpFmt 1	
SpFmt 2					

Type Code

e trükitud kaart

f käsikirjaline kaart

Relief reljeefi kujutusviis **tähistatakse püstkriipsuga |**

Project projektsioon **tähistatakse kahe püstkriipsuga ||**

Undefine jääb tühjaks

Cart Type kartograafilise teaviku tüüp

a üksik kaart

b kaardisari

c kaartjadaväljaanne

d gloobus

e atlas

f eraldi kaart lisana

Undefine jääb tühjaks

Govt Pub **tähistatakse püstkriipsuga |**

FormItem

mitte ükski järgnevaist

a mikrofilm

b mikrofišš (diamikrokaart)

c epimikrokaart

d suures kirjas kaardid

f Braille'i kiri

r tavatrükise reproduktsioon (*nt. fotokoopia, valguskoopia*)
 s elektrooniline
 o võrgujuurdepääs
 q füüsilisel kandjal elektrooniline teavik

Undefined jääb tühjaks

Index tähistatakse püstkriipsuga |

Undefined jääb tühjaks

Sp Fmt täpsustavad vormitunnused tähistatakse püstkriipsuga |

LISA 2. Raamatu seos kaarditeavikuga

Sisukord

Kirjutatakse lahti [774](#) või [525](#) / [770](#) kaudu

- Kaart on raamatu lehekülgede sees
 300 ## |a280 lehekülge, 2 l. **kaarte** : |b ill., **kaart.** -> vt. [774](#)
- Kaart on raamatu irdlisa
 300 ## |a145 lehekülge + |e1 **kaart** (33 x 45 cm)
 - raamatu kirjes: 006 ; 525 + 770
 - kaardikirjes: 580 + 772
- Kaart on raamatule eraldi omaette lisa
 - raamatu kirjes: 525 + 770
 - kaardikirjes: 580 + 772

Kuna raamatu kirjeid kasutavad kõik ELNETi liikmesraamatukogud siis ka põhiväljaande kirjes jäävad väljad 006 ja 300 |e alles.

NÄITED

Põhiväljaande ehk RAAMATU kirje:

006 ## e||||| f | | ||

245 00 |aTallinna juht / |c koostanud R. Laks

300 ## |a72 lehekülge : |b ill. ; |c 14 cm + |e1 kaart

525 ## |a Lisa: Tallinna juht: Tallinna juhi lisa

770 1# |t Tallinna juht: Tallinna juhi lisa. |wb18258852

Lisa ehk KAARDI kirje:

245 00 |a Tallinna juht |h [Kaart] : |b Tallinna juhi lisa

580 ## |a Lisa väljaande: Tallinna juht. Tallinn, 1980

772 1# |a Tallinna juht. |wb12861108

LISA 3 Vanas kirjaviisis venekeelse raamatu kataloogimine

Sisukord

1. Asendada või ära jätta vananenud tähed

Ѣ (твёрдый знак)	– sõna lõpus ära jätta
ѣ (ять)	= e
	= и (asesõnades онѢ, однѢ = они, одни)
і („и“ десятиричное)	= и
ї (sama kahe täpiga i)	
Ѳ (фита)	= ф
Ѱ (ижица)	= и (esineb harva, sõnades свнод=синод, лвра= лира)

2. Muuta sõnalõpud

2.1. Sõnalõpud **-аго**, **-яго** omadus, ase- ja kesksõnades (Под. пад. ед. ч.) asendada sõnalõppudega **-ого**, **-его**

Näiteks: Известия императорска**го** географическа**го** общества = Известия императорского географическ**ого** общества
История вчераш**яго** дня = История вчерашн**его** дня

Erandid: perekonnanimesed: Сочинение Петрушевска**го** = Петрушевск**ого**

2.2. Sõnalõpud **-ия** ja **-ыя** omadus, ase- ja kesksõnades asendada sõnalõppudega **-ие** ja **-ые** (Им. и Вин. пад. мн. ч.)

Näiteks: Русски**я** ведомости= Русски**е** ведомости
Новы**я** русски**я** повести= Новы**е** русски**е** повести

3. Asesõnas **ея** = **ее**

4. „**з**“ helitu kaashääliku ees asendada „**с**“ iga

Eesliidetes –из, воз, раз низ, вз, без, чрез, через muuta „з“ ciks, kui tema kõrval on helitu kaashäälik (п,т,к,ф,с)

Näiteks: Разсуждения о старом и новом = Рассуждения о старом и новом

5. Sõnas „рус**к**ий“ uues kirjaviisis kaks „с“ = „рус**с**кий“

Enne 1830. aastat (kaasa arvatud) ilmunud trükiste puhul esitakse väljal 245 originaalilähedane pealkiri, s. t. vananenud tähed küll asendatakse, kuid sõnalõpud ja 3ga liited esitatakse samasugusel kujul kui raamatus. Väljal 246 esitatakse sama pealkiri tänapäeva kirjaviisis.

Pärast 1830. aastat ilmunud trükiste pealkirjad esitatakse ainult tänapäeva kirjaviisis.

Näidised:

1. Разн**ыя** истор**и**и и нравоучен**и**я, выбранны**я** въ пользу обучающ**а**гося юношества росси**й**скому языку. – Рига: у **И**оанна Фридриха Гарткноха, 1789.

Разн**ые** истор**ии** и нравоучен**ия**, выбранны**е** в пользу обучающ**его**ся юношества росси**й**скому языку. Рига: у **И**оанна Фридриха Гарткноха, 1789.

2. Разсужден**и**е о старом**ъ** и новом**ъ** слог**ѣ** росси**й**ска**го** языка. – Издание второе. – Санктпетербург**ъ**: въ типограф**и**и В. Плавильщикова, 1818.

Рассужден**и**е о старом**ѣ** и новом**ѣ** слог**ѣ** росси**й**ска**го** языка. – Издание второе. – Санктпетербург**ѣ**: в типограф**и**и В. Плавильщикова, 1818.

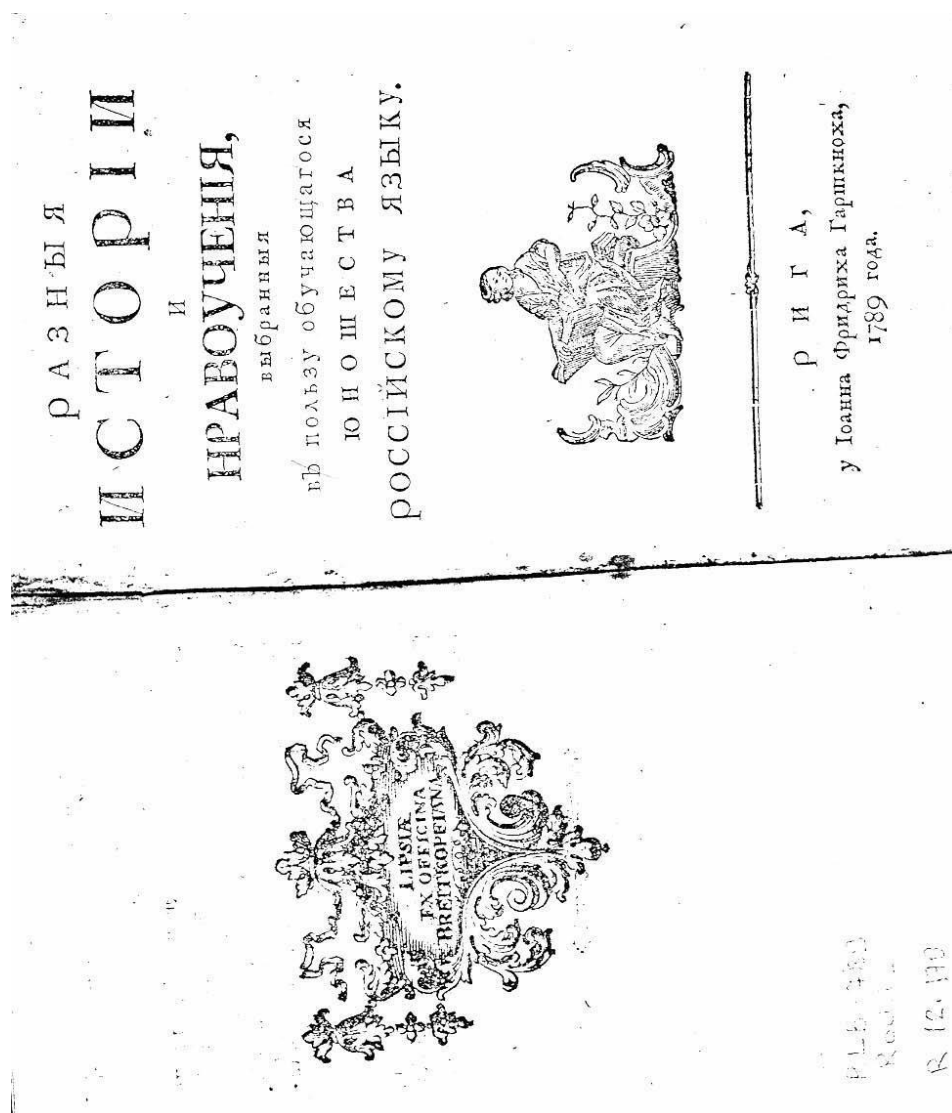
3. Начальн**ыя** основан**и**я чистой ма**т**ематики / сочиненн**ыя** Николаем Фуссом**ъ**. – Санктпетербург**ъ**: въ типограф**и**и Департамента народна**го** просвещения, 1820. Ч. I: Начальн**ыя** основания алгебры, извлеченн**ыя** изъ основан**и**й сея науки знаменит**а**го Эйлера.

Начальн**ые** основан**ия** чистой ма**т**ематики сочиненн**ые** Николаем Фуссом**ѣ**. Санктпетербург**ѣ**: в тип. Департамента народна**го** просвещения, 1820. Ч. I. Начальн**ые** основания алгебры, извлеченн**ые** из основан**и**й сея науки знаменит**о**го Эйлера.

4. М**ѣ**тролог**и**я или Описан**и**ем**ѣ**ръ, в**ѣ**совъ, монетъ и времясчислен**и**я нын**ѣ**шнихъ и древнихъ народовъ / Сочинен**и**е **Ѵ**. Петрушевска**го**. С.Петербург**ъ**: въ тип. Департам. народ. просвещен**и**я. 1831.

М**ѣ**тролог**и**я или Описан**и**е м**ѣ**р, весов, монет и времясчислен**и**я нынешнихъ и древнихъ народов / Сочинение **Ѵ**. Петрушевска**го**. С.Петербург: в тип. Департам. народ. просвещен**и**я. 1831.

Koostanud: Larissa
Petina
16. juuni 2004

Näide 1.

Abfendling von
altes n. n. n.
Mil.

Hon
Schischkow.

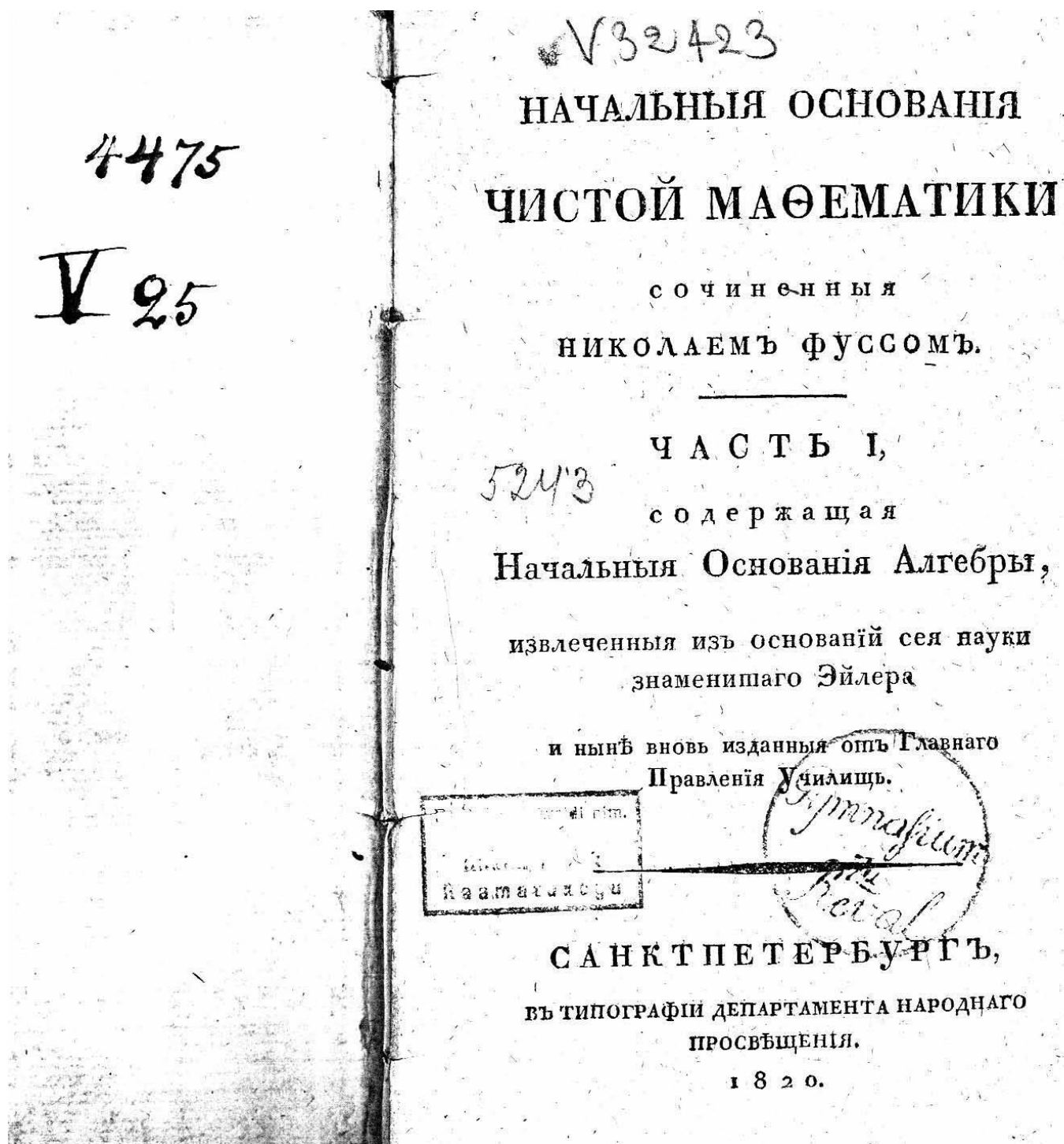
РАЗСУЖДЕНІЕ
О СТАРОМЪ И НОВОМЪ СЛОГѢ
РОССІЙСКАГО ЯЗЫКА.

Издание второе.

Fr. R. Kreutzwaldi nim.
Lest. NSV
Riiklik Arstlik
Reamatoloog

САНКТПЕТЕРБУРГЪ,
 въ типографіи В. Плавильщикова.
 1818.

Näide 2.

Näide 3.

V33860

МЕТРОЛОГІЯ

И.И.ИИ

Описаніе мѣръ, вѣсовъ, монетъ и
временичисленія

мыслившихъ древнихъ народовъ

14310

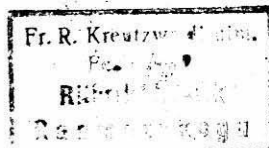
Сочиненіе

О. Петрушевскаго

С. ПЕТЕРБУРГЪ

Въ Типографіи Департам. Народ. Просвѣщен.

1831.

LISA 4. SIGNATUURID, FORMAAT**Sisukord****SIGNATUURID**

Signatuur on poogna järjestustähis, mis hõlbustab trükipoognate kokkuvõtmist raamatuplokiks.

Signatuuride loend koostatakse Philip Gaskelli kollatsioonivalemi järgi (vt *Gaskell, Philip. A New Introduction to Bibliography*, lk. 328–331).

Signatuuride loend koostatakse alati nende vanatrükiste puhul, milles lehtede numeratsioon (foliatsioon või paginatsioon) täielikult puudub. Signatuuride märkimine on vanatrükiste juures oluline, kuna tollastes trükistes on palju numereerimisvigu ning erinevaid numereerimisviise.

Signatuuridena kasutati 23 ladina alfabeedi tähte (jättes vahele I või J ja U või V ning W), araabia numbreid või muid märke ja sümboleid (näiteks *,), §, ¶, † jne.). Tähed J, U, W signatuurimärkidena tavaliselt ei esine.

Signatuuriga tähistati tavaliselt pool+1 leht poognast (näiteks kvartformaadi puhul 3 lehte neljast, oktaavformaadis 5 lehte kaheksast, duodeetsformaadis 7 lehte kaheteistkümnest). Tähestikumärgist signatuurid algavad tavaliselt raamatu põhitekstist. Kui ladina tähtedega signatuurid algavad eesmikust ja lähevad tähestiku järjekorras raamatu lõpuni, on tavaliselt tegemist kas juurdetrüki, ümber(järel)trüki või korduustrükiga.

Tekstipoogna tähistust alustati suur- või väiketähtedega (A-Z või a-z), kui kõik alfabeedi tähed olid ära kasutatud, jätkati tähtede lisamisega (Aa-Zz või aa-zz). Esimese poogna ehk tiitelpogna (eesmik) märgistuseks, mis sisaldas tiitellehe, pühendused ja eessõnad, kasutati tavaliselt muid märke ja sümboleid (näiteks *,), §, ¶, † jne.). Need tuleb signatuuride loendis eraldi reprodutseerida.

Signatuuritähele järgneb number, mida nimetatakse indeksiks. Enamasti on indeks antud araabia numbriga, kuid numbrina on kasutatud ka i ja v tähte. Poogna esimest lehte numbriga ei tähistata, sellel on signatuurina vaid täht.

Näiteks: Formaat 8° poognas märgitud indeksid (tähistatud on pool+1 ehk viis lehte kaheksast):

A, A2, A3, A4, A5 või: A, Aii, Aiii, Aiv, Av

Signatuurid asetsevad raamatulehe *recto* poolel, st. avatud raamatu parempoolsel lehel. Signatuur näitab, millisesse poognasse leht kuulub ning mitmes leht see poognas. Lehe *recto* ja *verso* poolt tähistatakse tavaliselt väiketähtedega 'r' ja 'v'. Üksuste eristamiseks kasutatakse koma või semikoolonit.

Ühekordne alfabeet signatuuritähistena

Kui lehtede arv ühes poognas on järjepidevalt üks ja sama, esitatakse signatuurid nende tähistuse järgnevuses (nii nagu trükises on).

Näiteks: formaat 4°

Signatuurid: *4, A-P4

Kui lehtede arv poognas varieerub, tuleb signatuuride loendis erinevused välja tuua, märkides loendis poogna, milles lehtede arv on põhiosast erinev.

Näiteks: formaat 8°

Signatuurid: A-C8, D4, E-H8, I4, K-M8, N4, O-S8, T4

Alfabeedi mitmekordne kasutamine poognatähistena

Kui raamatu maht ületas 23 poognalehte, siis kasutati suur- ja väiketähe vaheldumist, näiteks: a-z, A-Z või lisati ühele tähisele teist, vajadusel ka kolmandat ja enam korda sama täht juurde.

Näiteks: A-Z, Aa-Zz, Aaa-Zzz jne.

Kui alfabeedid järgnevad üksteisele algusest lõpuni, on võimalik sellised tähised märkida järgmise tähistusega:

Näiteks: formaat 4°

Signatuurid: A-Z4, Aa-Zz4, Aaa-Zzz4, Aaaa-Zzzz4, Aaaaa-Zzzzz4, Mmmmm2

Või

A-Lllll4, Mmmmm2

Võib kasutada ka teist varianti: lisada vastava poognatähise ette number, mis näitab, mitme alfabeedi kasutamisega on tegemist. Sama loendi saaksime sel juhul üles märkida järgmiselt:

Näiteks: formaat 4°

Signatuurid: A-Z4, 2A-2Z4, 3A-3Z4, 4A-4Z4, 5A-5L4, 5M2

Veelgi lühemalt saab seda loendit edasi anda tähistega:

Näiteks: formaat 4°

Signatuurid: A-5L4, 5M2

NB! Lühendatud tähistuses A-5L4 näitab ilma numbrita esitäh A, et raamatu maht on 4x23x4 lehte + üks kord 11x4 lehte + 1x2 lehte.

Oletatavad / järeldatavad signatuuritähised

Mõnedes raamatutes võivad signatuuritähised alata tähest B, kuid sellele eelneb poognatähisega tähistamata eesmik (tiitelleht, pühendus, eessõna). Sel juhul võib oletada, et tegemist on poognaga A, mis teatud kaalutlustel on jäänud märkimata (tiitellehele ja pühenduslehele tavaliselt signatuuritähiseid ei lisatud). Sellisel juhul on lubatud tähistamata poogen märkida tähega A. Märkimisel kasutatakse nurksulge, näitamaks, et raamatus sellist tähistust ei esine. Indeks jääb sulgudest väljapoole.

Näiteks: formaat 8°

Signatuurid: [A]8, B-E8

Kui tähistuseta poogen asub raamatu sees ning tähestikus on vastav tühik, võib samal viisil kasutada ära jäänud tähte poognatähisena.

Näiteks: formaat 4°

Signatuurid: A-M4, [N]4, O-V4

Bibliograafiates on kasutatud tähistamata poognalehtede puhul ka varianti, et nurksulud on jäetud tühjaks või märgitud kriipsuga, näitamaks, et poogen on tähistuseta.

Näiteks: formaat 8°

Signatuurid: []8, B-E8

Või

Näiteks: formaat 8°

Signatuurid: [-]8, B-E8.

Valed tähised ja vigased tähised (*Missings and Misprints*)

Üksikud ja kergesti identifitseeritavad vigased tähistused jäetakse signatuuride loendis märkimata ja tuuakse märkustes.

Näiteks: kui kvartformaadis raamatus 4°: A-M4, [N]4, O-V4 on poogen E lehed 1 ja 3 märgitud tähistusega D, teine leht aga õige tähistusega E2, siis signatuuride loendis jääb see välja toomata.

Vahelepaigutatud lehed (*Insertions*)

Tühjad lehed poogna alguses või lõpus loetakse poognasse kuuluvaks juhul, kui need on poognatähistusega seotud või kuuluvad sisu poolest poognasse.

Vahet tuleb teha poognasse lisatud leh(ted)e ja kellegi teise poolt (kõitmisel) vahele paigutatud leh(ted)e vahel.

Kreeka tähed pii [π] ja hii [χ] poognatähisena

Signeerimata lehed, mis jäävad väljaspoole signatuuride järjestust (sequence), märgitakse sõnadega „pii” (eesmik) ja „hii” (mujal raamatus) (vt Gaskell, lk. 330). Mitte kasutada nurksulgi ja kreeka tähestiku tähti π ja χ, kuna siis võib jääda mulje, et lehed ongi signeeritud kreeka tähtedega.

Näiteks: formaat 4°

Signatuurid: pii4, A-C4, hii2, D-Z4

Sümboleid ei maksa kasutada, kui poognatähistus on selgelt aimatav.

Näiteks: formaat 8°

Signatuurid: pii4, B-M8 asemel oleks loogiline kasutada tähte A

Signatuurid: [A]4, B-M8

Poogna märkimiseks kasutatakse Kreeka tähestiku tähti **π** ja **χ** ka siis, kui ui oletatava signatuuritähise kasutamine on ebaloogiline või ei osutu võimalikuks.

Mittekonventionaane ladina tähestik (*Non-conventional Latin alphabet*)

Kui poognate tähistamiseks ei ole kasutatud konventsionaalset 23-tähelist ladina tähestikku (s.t A-Z, jättes vahele I või J ja U või V ning W), tuleb lisatähed signatuuride loendis välja tuua.

Näiteks:

Signatuurid: A-C8, G-U4, W4, X-Y4

(Trükkal on kasutanud 24-tähelist alfabeeti)

Signatuurid: [A]8, B-I8, J8, K-U8, V8, W8, X-Z8, 2A-B8, hii2

(Trükkal on kasutanud 26-tähelist alfabeeti)

Mittekättesaadavad märgid (*Unavailable characters*)

Kui poognatähisena on kasutatud abreviaatuure (vt. [Transcription, 0.4.16.1](#)), mida ei saa olemasolevate tüpograafiliste vahenditega reprodutseerida, märgitakse need **lahtikirjutatud kujul** (*spelled-out form*) nurksulgudes.

Näiteks:

Signatuurid: A-F8, G6, a-z8, &8, [con]8, [rum]8, 2a-2y8

Ꝁ [con]

ꝛ [rum]

Kui poognatähisena on kasutatud muid mittekättesaadavaid märke ja sümboleid, asendatakse need kirjeldava termini või standardlühendiga.

Näiteks:

Signatuurid: [rist]8, a-q8

(Poogen on tähistatud märgiga †)

Või

Signatuurid: †8, a-q8

Signatuurid: [topeltrist]8, A-M8, N4

(Poogen on tähistatud märgiga ‡)

Või

Signatuurid: ‡8, A-M8, N4

Signatuurid: [Alduse leht]8, A4, B-Y8

(Poogen on tähistatud märgiga ⚡)

Signatuurid: [Malta rist]6, A-X8, 2A-2P8, 2Q4

(Poogen on tähistatud märgiga ✕)

Signatuurid: [par.]8, A8(-A1), B-E8 F2

(Poogen on tähistatud märgiga §)

§(par.) – paragrahvimärk

Signatuurid: [par.]4, 2[sec.]4, 3[sec.]4, A-3P4

(Poognad on tähistatud märkidega § ja ¶)

§(par.) - paragrahvimärk

¶ (sec.) - lõigumärk

Paralleelsed (*concurrent*) poognatähised

Kui raamatus on kasutatud paralleelselt kahte erinevat poognatähistust, esitatakse mõlemad.

Näiteks:

Signatuurid: a4, e4, i4, A-P4, R-7A4 (poogen P tähistatud ka Q)

Mitteladina kirjas poognatähised (numbriline järjestus)

Kui poognad on tähistatud mitteladina tähemärkidega, mis järgivad numbrilist järjestust, esitada signatuuride loend araabia numbrites. Lisada märkus kirja kohta.

Näiteks:

Signatuurid (heebrea numbritega): 1-32⁴, 1-27⁶, 1-18⁶

Kui mitteladina tähemärkidega kaasneb paralleelnumeratsioon mõnes muus kirjas, tuleb ka see märkida.

Näiteks:

Signatuurid: (paralleelselt heebrea ja araabia numbritega): pii⁸, 1-4⁸

Mitteladina kirjas poognatähised (tähestikuline järjestus)

Mitteladina kirjas poognatähised võimalusel reprodutseeritakse või siis latiniseeritakse, kasutades ALA-LC latinisatsioonitabeleid (vt [LC-PCC PS 1.4](#))

Näiteks:

Signatuurid: pii1, α-γ2, A-2Λ2

Või

Signatuurid (kreeka tähtedega): pii1, α-g2, A-2L2

Signatuurid (paremalt vasakule):)(8, A-2Y8

FORMAAT

Formaat - paberipoogna kõrguse ja laiuse vahekord või mõõtmed.

Vanatrükiste juures näitab formaat paberi voltimisel saadud lehtede arvu ühes poognas.

Üldtuntud käsitsitrüki perioodi formaadid on plaano (pl°) ehk voltimata poogen, kaheks leheks (4 lk.) volditud poogen - foolio (2°), neljaks leheks (8 lk.) volditud poogen - kvart (4°), kaheksaks leheks (16 lk.) volditud poogen - oktaav (8°), 12 leheks (24 lk.) volditud poogen - duodeets (12°) ja 16 leheks (32 lk.) volditud poogen - sedeets (16°). Vastavalt sellele on fooliokaustal neli küljendit, kvartkaustal 8 küljendit ja oktaavkaustal 16 küljendit poognas.

Formaadi määramiseks:

1. Märgi

-*lõikamata lehe mõõtmed* (lisades väikeseformaadilise raamatu lehele 0,5 - 1,0 ning suureformaadilise raamatu lehele 1-2 cm nii pikkuses kui ka laiuses); - *aheljoonte suund*; - *vesimärgi asend*; - *lehtede arv poognas*.

2. Kui nimetatud tunnuste alusel ei õnnestu formaati määrata, otsi abi mõnest varasest trükindusalasest käsiraamatust.

**Abiks formaadi määramisel:
Suur ja keskmine formaat:**

• lõikamata kõrgus aheljooned vesimärk lehti poognas	30 cm või rohkem vertikaalsed lehe keskel 2, 4, 6, 8 või 10	2°
• lõikamata kõrgus aheljooned vesimärk lehti poognas	19 cm või rohkem horisontaalsed voldijoone keskel 4 või 2	4°
• lõikamata kõrgus aheljooned vesimärk lehti poognas	15 cm või rohkem vertikaalsed voldijoone ülaosas 8 või 4	
lõikamata kõrgus aheljooned vesimärk lehti poognas	15 cm või rohkem vertikaalsed lehe ülaosas 12	12°
lõikamata kõrgus aheljooned vesimärk lehti poognas	12,5 cm või rohkem horisontaalsed voldijoone ülaosas 12, 6, 8, 4	12°

Väikesed formaadid:

aheljooned lehti poognas väikseim lõikamata kõrgus	vertikaalsed 8 või 16 10 cm 7,5 cm 5,0 cm 3,75 cm	pikk 24° 32° 96° 128°
aheljooned	horisontaalsed	
lehti poognas	8 või 16	
väikseim lõikamata kõrgus	9,5 cm 6,3 cm 4,75 cm	16°, 24° 48° 64°

aheljooned	vertikaalsed	
lehti poognas	6 või 12	
väikseim lõikamata kõrgus	10 cm	18°, pikk 24'
	5,0 cm	72°
aheljooned	horisontaalsed	
lehti poognas	6 või 12	
väikseim lõikamata kõrgus	9,5 cm	24°
	6,3 cm	36°, 48°

LISA 5. Autogrammid, templijäljendid, omanikumärgid ja märkused köite kohta Sisukord

EKSEMPLARI KIRJES SIERRAS

Vastavaid märkusi on võimalik lisada kirjes kahele väljale:

O > osakonna märkus, nähtav vaid töötajale (unnamed1) seni ARK
 N > lugejale kuvatav märkus (note2 / märkus2) seni REK, RAR

Valiku tegemisel on määravaks kriteerium, kas märkust soovitakse elektronkataloogis kuvada ka lugejaile või mitte.

AUTOGRAMMID

isiku (autori, omaniku vt) allkiri teoses

Autogramm: *_isiku ees-ja perek.nimi (vajadusel täpsustus ümarsulgudes)*
 Autogramm: *_E._Tennmann*

NB! Eristamaks autoreid kõigist teistest võimalikest isikutest, on ettepanek kasutada sõna „autogramm“ ainult autorite allkirjade puhul. Kõigi teiste isikute puhul kasutada sõna „allkiri“.

AUTOGRAAFID jm sissekirjutused

sissekirjutused (isiku ees-ja perek.nimi), pühendused jms

Autograaf: *_autori ees-ja perek.nimi (vajadusel täpsustus ümarsulgudes)*
 Autograaf: *_Artur Taska*

Sissekirjutus: *_isiku ees-ja perek.nimi (vajadusel täpsustus ümarsulgudes)*
 Sissekirjutus: *_Rein Meriste*

Autoripühendus: *_autori ees- ja perek.nimi (vajadusel täpsustus ümarsulgudes)*
 Autoripühendus: *_Ellen Niit*
 Autoripühendus: *_Ellen Niit (Eesti Rahvusraamatukogule)*

Pühendus: *_isiku ees- ja perek.nimi (vajadusel täpsustus ümarsulgudes)*
Pühendus: *_Rein Meriste (Artur Taskale)*

NB! Juhul, kui isikute eristamine sissekirjutuse tekstist on raskendatud, tuleb sissekirjutus kopeerida. Oluline on, et märkuses sisalduksid vastavad tunnussõnad: „autograaf”, „sissekirjutus”, „autoripühendus” või „pühendus”.

TEMPLIJÄLJENDID

isiku, asutuse (omaniku) templijäljendid teoses

Tempel: *_asutuse nimi (vajadusel täpsustus ümarsulgudes)*
Tempel: *_Eesti Kontsert_(nr._264)*

OMANIKUMÄRGID

eksliibrised, kleebised teoses

Eksliibris: *_isiku ees- ja perek.nimi; asutuse nimetus (vajadusel täpsustus ümarsulgudes)*
Eksliibris: *_Ringo Star*

Kleebis: *_ isiku ees- ja perek.nimi; asutuse nimetus (vajadusel täpsustus ümarsulgudes)*
Kleebis: *Ave Lõhmus*

NUMMERDATUD EKSEMPLARID

Eks. nr. 256

MÄRKUSED KÖITE KOHTA

Nahkköide —
Poolnahkköide
Taska köide
kasutavad
ARK ja REK

NB! RAR kasutab täpsemaid märkusi köite kohta (vastavalt ERÜ vanaraamatu toimkonna otsustele). Oluline on, et märkus köite kohta sisaldaks endas sõna "köide" - võib olla ka osa sõnast.

NT.

Kalingurköide
.. .köide lukkumi(te)ga

Erinevad märkused sisestatakse kõik ühele väljale, eraldajaks punkt-tühik-sidekriips-tühik.
Mitme samasisulise märkuse korral eraldab märkusi tühik-semikoolon-tühik.

Ettepanekud kokkusaamiselt rekataloogimise talituse ja arhiivkogu osakonnaga
23. novembril 2000 (Riin Olonen)

LISA 6. Valik teatmeteoseid eesti ja baltisaksa kultuuriloo uurimiseks

Sisukord

Üldteosed:

1. Eesti. Maa. Rahvas. Kultuur. Tartu, 1926.
2. Eesti. Maadeteaduslik, majanduslik ja ajalooline kirjeldus.
 - I. Tartumaa. Tartu, 1925.
 - II. Võrumaa. Tartu, 1926.
 - III. Setumaa. Tartu, 1928.
 - IV. Pärnumaa. Tartu, 1930.
 - V. Valgamaa. Tartu, 1932.
 - VI. Saaremaa. Tartu, 1934.
 - VII. Läänemaa. I. Üldosa. Tartu, 1938.
 - VIII. Viljandimaa. I. Üldosa. Tartu, 1939.
3. Tartu. Tartu, 1927.
4. Virumaa. Maakonna minewikku ja olewikku käsitav koguteos. Rakweres, 1924.
5. Olaf Sild. Eesti kirikulugu. Tartu, 1938.
6. Eesti Evangeeliumi Luteriusu Kirikud. Tartu, 1939.
7. Baltische Länder. Hrsg. Von Gert von Pistohlkors. Berlin, 1994.
8. Georg Rauch. Geschichte der baltischen Staaten. Stuttgart, 1970.
9. Georg von Rauch. Geschichte der deutschbaltischen Geschichtsschreibung. Köln-Wien, 1986.
10. Baltische Kirchengeschichte. Hrsg. Von Reinhard Wittram. Beiträge zur Geschichte der Missionierung und der Reformation, der evangelisch-lutherischen Landeskirchen u. des Volkskirchentums in den baltischen Landen. Göttingen, 1956.

Teatmikud:

1. Eesti Ajalooarhiivi fondide loend = Bestandsverzeichnis des Estnischen Historischen Archivs. Koostanud Malle Loit, Jüri Hellat. Tartu, 1992.
2. Eesti Riigiarhiivi fondide teatmik. I osa. 1917-1944. Koostanud L. Uuet, S. Luide. Tallinn, 1993.
3. Eesti Riigiarhiivi Filiaali (Parteiarhiivi) fondide loend. Koostaja Hille Oidema. Tallinn, 1998.
4. Tallinna Linnaarhiivi kogude loend=Beständeverzeichnis des Stadtarchivs Tallinn. Koostanud Lea kõiv, Merle Sutt, Katrin Vesterblom. Tallinn, 2002.
5. Gotthard Hansen 'i Tallinna linna arhiivi kataloog. I Jagu. Codices ja raamatud. 2., ümbertööt. ja täiend. trükk. Korraldanud O. Greiffenhagen. Tallinn, 1924.

6. Gotthard Hansen'i Tallinna linna arhiivi kataloog. II Jagu. Aktid. 2., ümbertööt. ja täiend. trükk. Korraldanud O. Greiffenhagen. Tallinn, 1925.
7. Gotthard Hansen'i Tallinna linna arhiivi kataloog. III Jagu. Ürikute registid ja registrid. 2., ümbertööt. ja täiend. trükk. Korraldanud O. Greiffenhagen. Tallinn, 1926.
8. Gotthard Hansen'i Tallinna linna arhiivi kataloog. IV Jagu. Kanuti gildi arhiiv. Koostanud Aleksander Margus. Tallinn, 1938.
9. Handbuch der deutschen historischen Buchbestände in Europa. Hrsg. Von Bernhard Fabian. Bd. 7, 1: Dänemark, Schweden; Bd. 7,2: Finnland, Estland, Lettland, Litauen. Hildesheim u.a., 1998.
10. Arhiivide teatmikud ja kataloogid (EAA, ERA, TLA [Hansen], RGIA, TSGADA)
11. I. Jürjo. Das Archiv des Historischen Museums Estland. - Berichte und Forschungen. Jahrbuch des Bundesinstituts für Ostdeutsche Kultur und Geschichte. Bd.I. München, 1993, S. 147-176.

Bibliograafiad ja registrid:

1. Eesti retrospektiivne rahvusbibliograafia. I osa. Toimetanud Endel Annus.
Eestikeelne raamat 1525-1850. Tallinn, 2000.
Eestikeelne raamat 1851-1900. 1-2. Tallinn, 1995.
Eestikeelne raamat 1901-1917. 1-2. Tallinn, 1993.
2. Eesti retrospektiivne rahvusbibliograafia. IV osa. Toimetanud Endel Annus ja Tiina Loogväli. Eestikeelne ajakirjandus 1766-1940. MI. Tallinn, 2002.
3. Eesti retrospektiivne rahvusbibliograafia. V osa. Toimetanud Endel Annus. Eestis ilmunud saksa-, vene- ja muukeelne perioodika 1675-1940. Tallinn, 1993.
4. Eesti retrospektiivne rahvusbibliograafia. Eesti raamat 1941-1944. Koostanud J. Tomingas. Tallinn, 1997.
5. A. J. Schwabe. Chronologisches Verzeichniss aller in der Bibliothek der estnischen gelehrten Gesellschaft sich befindlichen estnischen Druckschriften. Dorpat, 1867.
1. R. Antik. Eesti raamatute üldnimestik 1918-1923. Tartu, 1931.
2. Eesti raamatute üldnimestik 1924.a. alates [1924-1928]. Tartu, 19...
3. Eesti raamatute üldnimestik 1929-1933. Tartu, 1934.
4. Eesti raamatute üldnimestik 1934-1936. Tartu. 1938.
5. Eesti raamatute üldnimestik 1937-1939. Tartu, 1941.
6. Eesti filoloogia kriitiline ja bibliograafiline aastaülevaade.
I anne 1918. Tartu, 1922.
II anne 1919. Tartu, 1923.
III anne 1920. Tartu, 1926.
IV anne 1921. Tartu, 1934.
V-VI anne 1922-23. Tartu, 1934.
XII anne 1929. Tartu, 1933.
XIII anne 1930. Tartu, 1935.
XIV anne 1931. Tartu, 1938.
12. Bernard Kangro. Eesti raamat vabas maailmas 1944-1970. Lund, 1971.
13. Eesti raamat vööril 1970-1984. [Näituse kataloog]. Toronto, 1984.

14. Väliseesti perioodika 1944-1975= Bibliography of estonian Periodicals Abroad 1944-1975. Rooma, 1976.
15. Anne Valmas. Eestlaste kirjastustegevus välismaal 1944-2000. II osa. Raamatukataloog. Tallinn, 2003.
16. E. Winkelmann. Bibliotheca Livoniae historica. 2. Aufl. Berlin, 1878.
17. E. Blumfeldt, N. Loone. Eesti ajaloo bibliograafia 1877-1917. Tartu, 1933-1939.
18. Baltische Bibliographie. Schrifttum über Estland, Lettland, Litauen. Marburg, 1995-
19. Baltische Monatschrift (Baltische Monatshefte). Register 1859-1939. Zusammengestellt von Renate Wittrarn-Hoffmann. Marburg/Lahn, 1973.
20. J. Beise. Register zum Inland 1836-1863. Dorpat, 1875.
21. M. Friedenthal. Gesamtverzeichnis der in den „Beiträgen zur Kunde Estlands" I-XX, in dem „Archiv für die Geschichte Liv-, Est- und Kurlands" I 1-8, II 1-11, III 1-4 und in den „Mitteilungen der Ehstländischen Literarischen Gesellschaft" I-II erschienenen Aufsätze und Veröffentlichungen. - Beiträge zur Kunde Estlands. Anhang zu Bd. XX. Tallinn, 1937.
22. Õpetatud Eesti Seltsi perioodiliste ja jätkväljaannete koondregistrid. Koost. Hedda Vares. Tartu, 1977.
23. Verzeichnis der Editionen der Naturforscher-Gesellschaft bei der Kaiserlichen Universität Dorpat und General-Namenregister zu den Bänden III (1869) bis XIV (1905) incl. der Sitzungsberichten der Naturforscher-Gesellschaft bei der Universität Dorpat. Dorpat, 1906.
24. Korrespondenzblatt des Naturforscher-Vereins zu Riga. Register zu den Bänden I-LX. Zusammengest. Von A. Meder. Riga, 1932.

Biograafilised teatmeteosed:

1. Eesti biograafiline leksikon. Tartu, 1926.
2. Eesti biograafilise leksikoni täiendusköide. Tartu-Tallinn, 1940.
3. Eesti avalikud tegelased. Toim. R. Kleis. Tartu, 1932.
4. Eesti riigi avaliku- ja kultuurielu tegelased 1918-1938. I. Tallinn, 1939.
5. Välis-Eesti tegelased. Toim. B. Tiido. Tallinn, 1939.
6. Eesti majanduselu leksikon. Eluloolisi andmeid Eestis tööstuslikkudel ja käsitööstuslikkudel aladel tegutsejate kohta. Pärnu, 1939.
7. Eesti majandustegelased. [Tallinn], 1938.
8. Spordibiograafiline leksikon 1937. [Tallinn], 1937.
9. „Postimees" 1857-1907. 50-aastase kestuse mälestuseks. II. „Postimehe" kaastöölised. Tartu, 1909.
10. Eesti tuletõrje leksikon. Toim. E. Tentsmann jt. Tallinn, 1940.
11. Maakondlikud suurmehed: Põhja-Eesti kultuurilugu ja tegelased. Toim. A. Kalda. Tartu, 1937.
12. Lõuna-Eesti tegelaste biograafiad: Eluloolisi andmeid Valga-, Võru-, Petseri- ja Lõuna-Tartumaal elavate ja tegutsevate avalikkude tegelaste kohta. Toimetanud A. Leetmaa ja J. Andreller. Pärnu. 1938.
13. Pärnumaa tegelaste biograafiad / Toim. J. Andreller ja A. Leetmaa. Pärnu, 1937.

14. Sakalamaa elu. Viljandimaa kultuur- ja majanduselu kroonikat. Pärnu, 1936.
15. Eesti talundid. Tartumaa. Tartu, 1939.
16. Eesti talundid. Võrumaa. Tartu, 1940.
17. Eesti saarte sotsiaalolustik ja tegelased. Tartu, 1938.
18. Eesti spordibiograafiline leksikon: Virumaa 1939. Lk., 1939.

Väliseesti:

19. Välis-eesti kunstnikke. Rooma-Toronto, 1980.
20. Eesti teadlased väljaspool kodumaad. Toim. T. Künnapas. Stockholm, 1984.
21. Väliseesti kirjanikke. Tallinn, 1990.

Baltisaksa:

22. J. Brehm. Revalia, Esthoniae Metropolis, Literata. Exhibita Calend. Januar. MDC LXXXXIX. Revaliae, 1699.
23. D. Eberhard. Dorpatum in Livonia Literatum, Anno M.DC.XCVIII. Dorpati, 1698.
24. S. D. Geerkens. Narva literata, sive catalogus eruditorum Narvensium... MDCCIII. Narvae, 1703.
25. G. Sjöberg. Pernavia literata breviter concinnata et in lucem publicam anno 1703 emissa. Riga, 1703.
26. A. Preussmann. Riga in Livonia Metropolis Literata. Anno MDCXVIII. Calendis Julii exhibita. Riga, 1698.
27. F. K. Gadebusch. Livländische Bibliothek. T. 1-3. Riga, 1777.
28. J. F. Recke, K. E. Napiersky. Allgemeines Schriftsteller- und Gelehrten-Lexikon der Provinzen Livland, Esthland und Kurland. Bd. 1-4. Nachträge und Fortsetzungen. Bd. 1-2. Mitau, 1827-1832, 1857-1859.
29. Deutschbaltisches biographisches Lexikon. Köln-Wien, 1970.
30. Baltische Totenschau 1939-1947. Zusammengestellt und hrsg. Von Georg Adelheim. 1. Aufl. Göttingen 1947. Nachtrag. 1952.
31. Deutsch-baltisches Gedenkbuch. Unsere Toten der Jahre 1939-1947. Bearb. von Karin von Borbely. Darmstadt, 1991. Nachtrag 1995. Vollständiges Register.
32. Deutsches biographisches Archiv (DBA I). Eine Kumulation aus 264 der wichtigsten Nachschlagewerke für den deutschen Bereich bis zum Anfang des 19. Jahrhunderts. München, 1982-1985. Mikrofiššväljaanne.
33. Deutsches biographisches Archiv (DBA II). Eine Kumulation aus 284 Lexika... bis zur Mitte des 20. Jahrhunderts mit insgesamt 280000 Personen. München, 1989-1993. Mikrofiššväljaanne.
34. Deutsches biographisches Archiv 1960-1999 (DBA III). Bearb. von Victor Herrero Mediavilla. München, 1999. Mikrofiššväljaanne.
35. Deutsche Biographische Enzyklopädie & Deutscher Biographischer Index. CD-ROM väljaanne. München, 2001.

Aadel:

1. Genealogisches Handbuch der baltischen Ritterschaften. Görlitz, 1929-1939.
Estland. Bd. 1-3
Livland. Bd. 1-2
Kurland. Bd. 1-2
Oesel.
2. Baltische Ahnen- und Stammtafeln. Hannover-Döhren,
3. Baltische Familiengeschichtliche Mitteilungen. Jg. 1-7. Dorpat, 1932-1937.
4. Jahrbuch für Genealogie, Heraldik und Sphragistik. Hrsg. Von der
Kurländischen Gesellschaft für Literatur und Kunst 1893-1914. Mitau, 1895-
1930.
5. Die Baltischen Ritterschaften. Übersicht über die in den Matrikeln der
Ritterschaften von Livland, Estland, Kurland und Oesel verzeichneten
Geschlechter. 2. Aufl. Von Ernst v. Mühlendahl und Hein. v. Hoyningen gen
Huene. Limburg/Lahn, 1973.
6. Wilhelm von Wrangeli, Georg von Krusenstjern. Die Estländische Ritterschaft
ihre Ritterschaftshauptmänner und Landräte. Limburg/Lahn, 1967.
7. Georg von Krusenstjern. Die Landmarschälle und Landräte der Livländischen
und der Öselschen Ritterschaft in Bildnissen. Hamburg, 1963.
8. Kurland und seine Ritterschaft. Hrsg. Von der Kurländischen Ritterschaft im
Verband der Baltischen Ritterschaften e.V. Pfaffenhofen/Ilm, 1971.
9. Ewert von Krusenstjern. Die Familie von Krusenstjern. Geschichte-
Genealogie-Gedenkstätten. Göttingen, 1994.
10. Pontus Möller, Karl Johann Paulsen, Gotthard von Knorring. Äterna
Knorring. Helsingfors, 2000.
11. Carl Arvid Klinspor. Baltisches Wappenbuch. Wappen sämtlicher, den
Ritterschaften von Livland, Estland, Kurland und Oesel zugehöriger
Adelsgeschlechter. Stockholm, 1882.
12. Der Adel der russischen Ostseeprovinzen (Estland. Kurland, Livland, Oesel).
1. Siebmacher's Grosses Wappenbuch. Bd. 25. T. 1. Die Ritterschaft. T.2.
Nichtimmatrikulierter Adel. Neustadt an der Aisch, 1980.
13. Patrick von Glasenapp. Baltisches Wappenbuch. Alling, 1980.

Kodanikud:

1. Tallinna kodanikkuderaamat 1409-1624. Välja and. Otto Greiffenhagen.
Tallinn, 1932 (Tallinna Linnaarhiivi väljaanded,6)
2. Tallinna kodanikkuderaamat 1624-1690 ühes jätkuga kuni 1710-ni. Välja
and. Georg Adelheim. Tallinn, 1933 (Tallinna Linnaarhiivi väljaanded,7)
3. Georg Adelheim. Das Revaler Bürgerbuch 1710-1786. - Beiträge zur Kunde
Estlands. Bd. 19. Reval, 1934.
4. H. Laakmann. Das Bürgerbuch von Pernau. I. 1615-1787. Tartu, 1936.
5. Haapsalu kodanikeraamat 1496-1797= Hapsaler Bürgerbuch 1496-1797.
Koost. Kalev Jaago. Tartu, 1999.
6. F. G. von Bunge. Die Revaler Ratslinie nebst Geschichte der Rathsverfassung
und einem Anhang über Riga und Dorpat. Reval, 1874.
7. Heinrich Laurenty. Die Genealogie der alten Familien Revals. Reval, 1925.

8. Eugen von Nottbeck. Die älteren Rathsfamilien Revals. Reval, 1875.
9. Robert Arthur von Lemm. Dorpater Ratslinie 1319-1889 und das Dorpater Stadtamt 1878-1918. Ratspersonen, Beamte u. Angestellte des Rats u. des Stadtamts von Dorpat von 1319-1918 in chronol. und alphabet. Ordnung. Marburg/Lahn, 1960.

Pastorid:

1. G. Carlblom. Prediger Matricul Ehstlands und der Stadt Reval. Reval, 1794.
2. H. R. Paucker. Ehstlands Geistlichkeit in geordneter Zeit- und Reihfolge. Reval, 1849.
3. E. P. H. Paucker. Ehstlands Kirchen und Prediger seit 1848. Reval, 1885.
4. Die Pastoren des Konsistorialbezirks Estland 1885-1919. Hrsg. Von E. Amburger. - Köln-Wien, 1988.
5. L. Arbusow. Livlands Geistlichkeit vom Ende des 12. Bis ins 16. Jahrhundert. Mitau, 1904.
6. K. E. Napiersky. Beiträge zur Geschichte der Kirchen und Prediger in Livland. H. 1. Livländische Kirchen- und Prediger-Matrikel. H. 2-4. Lebensnachrichten von der livländischen Prediger, mit Litterärischen Nachrichten. T. 1-3. Riga, 1843-1852.
7. A. W. Keussler. Dr. Napiersky's Beiträge zur Geschichte der Kirchen u. Prediger in Livland. Riga, 1877.
8. Die evangelischen Prediger Livlands bis 1918. Hrsg. Von M. Ottow und W. Lenz. Köln-Wien, 1977.
9. Th. Kalimeyer. Die evangelischen Kirchen und Prediger Kurlands, bearb. von Dr. G. Otto. Mitau, 1890.
10. A. von Schmidt. Die Pastoren Oesels seit der Reformation. Tartu, 1939.
11. W. Neander. Lexikon deutschbaltischer Theologen seit 1920. Hannover-Döhren, 1967.
12. Erik Amburger. Die Pastoren der evangelischen Kirchen Russlands vom Ende des 16. Jahrhunderts bis 1937. Lüneburg, 1998.

Arstid ja apteekrid:

1. Isidorus Brennsohn. Die Aerzte Ehstlands. Von Beginn der historischen Zeit bis zur Gegenwart. Ein biographisches Lexikon nebst einer historischen Einleitung über das Medizinalwesen Estlands. Riga, 1922.
2. Isidorus Brennsohn. Die Aerzte Livlands von den ältesten Zeiten bis zur Gegenwart. Ein biographisches Lexikon nebst einer historischen Einleitung über das Medizinalwesen Livlands. Mitau, 1905.
3. Isidorus Brennsohn. Die Aerzte Kurlands. Von Beginn der herzoglichen Zeit bis zur Gegenwart. Ein biographisches Lexikon nebst einer historischen Einleitung über das Medizinalwesen Kurlands. Riga, 1929.
4. E. Seuberlich. Liv- und Estlands älteste Apotheken. Riga, 1912.

Kirjandus. Kunst. Muusika. Ehitus. Sõjandus

1. J. E. Grotthus. Das Baltische Dichterbuch. 2. Aufl. Reval, 1895.

2. May Redlich. Lexikon deutschbaltischer Literatur. Köln, 1989.
3. W. Neumann. Lexikon baltischer Künstler. Riga, 1908.
4. K. Hagen. Lexikon deutschbaltischer bildenden Künstler 20. Jahrhundert. Köln, 1983.
5. M. Rudolph. Rigaer Theater- und Tonkünstler-Lexikon nebst Geschichte des Rigaer Theaters und der Musikalischen Gesellschaft. Riga, 1890.
6. Helmut Scheunchen. Lexikon deutschbaltischer Musik. Neue Wissen, [2002].
7. Paul Campe. Lexikon Liv- und Kurländischer Baumeister, Bauhandwerker und Baugestalter von 1400-1850. Stockholm, 1950.
8. Nikolai Baron v. Budberg. Ritter des kaiserlich-russischen St.-Georg-Ordens und des Georg-Säbels. Balten-Deutsche, Russland-Deutsche und Finnland-Schweden Offiziere der kaiserlich-russischen Garden im Weltkrieg 1914-1917. Limburg/Lahn, 1969.

Kohaleksikonid:

1. P. Johansen. Die Estlandliste Liber Census Daniae. Reval, 1933.
2. Lief- und Ehstländischer Staats- und Adress-Calender auf das Jahr Christi 1785. - Marienwerder, s.a.
3. A. W. Hupel. Topographische Nachrichten von Lief- und Ehstland. Bd. 1-3. Riga, 1774-1782.
4. A. W. Hupel. Die gegenwärtige Verfassung der Rigischen und der Revalschen Statthalterschaft. Riga, 1789.
5. Lief- und Ehstländischer Staats- und Adress-Calender auf das Jahr Christi 1785. Marienwerder, 1784.
6. H. Laakmann. Allgemeines Adress-Buch für das Gouvernement Ehstland. Reval, 1843.
7. K. Budberg. Allgemeines Adress-Buch für das Gouvernement Livland und die provinz Oesel. Riga, 1840.
8. A. W. Kröger. Verkehrs- und Adressbuch der baltischen Provinzen. Bd. II. Livländisches Verkehrs- und Adressbuch für 1892/1893. Riga, 1892. Bd. IV. Ehstländisches Verkehrs- und Adressbuch für 1893/1894. Riga, 1893.
9. A. Richter. Baltische Verkehrs- und Adressbücher. Bd. 1. Livland. Riga, 1909. Bd. 2. Estland. Riga, 1913.
10. Eesti aadressraamatud ja telefoniraamatud 1921 -1939.
11. Baltisches historisches Ortslexikon. Hrsg. Von H. von zur Mühlen. T. I. Estland (einschliesslich Nordlivland). Köln-Wien, 1985. T.2. Lettland (Südlivland und Kurland). Köln-Wien, 1990.
12. Baltische Postorte 1858-1916 in den Sprachen Russisch, Deutsch, estnisch, Lettisch, Litauisch und Polnisch mit Klassifikation der Postanstalten sowie Angabe der Leitämter, Bahnanschlüsse etc. Bearb. Und zugest. ... von Harry v. Hoffmann. 1986.

Koolide albumid

Tartu Ülikool:

1. A. Tering. Album academicum der Universität Dorpat (Tartu) 1632-1710. Tallinn, 1984.

2. Album academicum der Kaiserlichen Universität Dorpat. Bearb. Von A. Hasselblatt u. G. Otto. [1802-1888]. Dorpat, 1889.
3. Tartu Ülikooli üliõpilaskonna teatmik. 1889-1918. I-III. Toim. R. Kleis. Tartu, 1986.
4. Album academicum Universitatis Tartuensis. 1918-1944. I-III. Tartu, 1994.

Riia Polütehnikum:

1. Album academicum des Polytechnikums zu Riga 1862-1912. Riga, 1912. Tallinna gümnaasium
1. A. J. Berting. Lehrer-Album des Revalschen Gouvernements-Gymnasiums 1631-1862. Reval, 1862.
2. H. Hradetzky. Schüler-Verzeichniss des Revalschen Gouvernements-Gymnasiums 1805-1890. Reval, 1931.
3. G. Hansen. Geschichtsblätter des revalschen Gouvernements-Gymnasiums zu dessen 250 jährigen Jubiläum am 6. Juni 1881. Reval, 1881.

Tallinna Linnakool

1. Stefan Hartmann. Zur Geschichte der Revaler Stadtschule 1722-1755. - Reval. Handel und Wandel vom 13. bis zum 20. Jahrhundert. Hrsg. Von Norbert Angermann und Wilhelm Lenz. Lüneburg, 1997.

Tartu Gümnaasium:

1. Schüler-Album des Dorpatschen Gymnasiums von 1804-1879. Dorpat, 1879.

Tallinna Toomkool:

1. J. Kirchner. Album der Ehstländischen Ritter- und Domschule zu Reval vom 2. März 1834 bis 2. März 1859. Reval, 1859.
2. Sie besuchten die Domschule. Hundert Kurzbiographien. S.l., s.a.
3. B. Haller. Album der estländischen Ritter- und Domschule zu Reval vom 12. Januar 1859 bis 18. Juni 1892. Reval, 1893.
4. P. Blossfeld. Geschichte der Domschule zu Reval. 1906-1922. Reval, Leipzig, 1923.

Korporatsioonide albumid:

1. Eesti Üliõpilaste Selts 1870-1905. Koost. H. Lender. New York, 1965.
2. Eesti Üliõpilaste Selts 1906-1918. Koost. H. Lender. Toronto, 1970.
3. Eesti Üliõpilaste Selts 1919-1940. Liikmete nimekiri. Koost. H. Lender. Stockholm, 1974.
4. A. Ammon. Album Livonorum. Dorpat, 1897.
5. Reinhard Ottow. Album Dorpato-Livonorum. Dorpat, 1908.
6. Album Estonorum. 2. Aufl. SPb., 1896.
7. Album Estonorum. 4 Aufl. Tallinn, 1939.
8. Album Curonorum. Hrasg. Von W. Räder und E. Bettac. Dorpat, 1903.
9. Album des Theologischen Vereins zu Dorpat-Jurjew. Dorpat, 1905.
10. Album des Theologischen Abends und der Arminia 1850-1900. Dorpat, 1902.
11. Album der Landsleute der Neobaltia 1879-1904. Jurjew, 1904.

12. Erich Hesse. Album Nevanorum 1847-1908. 2. Aufl. Dorpat, 1909.
13. Album der Landsleute der Fratemitas Rigensis (1823-1898). Hrsg. Von A. v. Berkholz. 2. Aufl. Riga, 1898.
14. Album Fratrum Rigensium (1823-1910). Hrsg. Von Arend v. Berkholz und Wolfgang Gaehtgens. Riga, 1910.
15. Album Concordia Rigensis 1869-1909. Riga, 1909.
16. Album der Landsleute der Fratemitas Baltica 1865-1900. Zusammengest. Von Max Rosenkranz. Riga, 1900.
17. Album der Landsleute der Fratemitas Baltica 1865-1910. 2. Aufl. Hrsg. Von Max Rosenkranz und Dr. Eugen Stieda. Riga, 1910.
18. Album Rubonorum 1875-1910. Zusammengest. Von Herbert Balk. Riga, 1910.
19. Album Academicum der weil drei Corporationen: A. Baltica in Zürich. B. Livonia in Carlsruhe. C. Baltica in Carlsruhe. Zusammengest. Von H. Stavenhagen. Dorpat, 1900.

Mõisaajalugu:

7. Land-Rolle des Herzogthums Ehistland nach der Revision von 1774. Reval, 1775.
8. Land-Rolle des Herzogthums Ehistland nach der Revision von 1775. Reval, 1776.
9. Land-Rolle des Ehstländischen Gouvernements angefertigt im Jahre 1818. Reval, 1818.
10. Land-Rolle des Ehstländischen Gouvernements, oder Verzeichniss der in Ehistland belegenen privaten und publiquen Güter ...1840. Reval, 1841.
11. Land-Rolle von Estland. Reval, 1902.
12. L. v. Stryk. Beiträge zur Geschichte der Rittergüter Livlands. T. 1-2. Dorpat, 1877-1885.
13. Heinrich von Hagemeister. Materialien zu einer Geschichte der Landgüter Livlands. T.1-2. Riga, 1836-1837. Fortsetzung 1-2. Riga, 1843-1851.
14. C. J. Paucker. Ehstlands Landgüter und deren Besitzer zur Zeit der Schweden-Herrschaft. I. Harrien. Reval, 1847. II. Wierland. Reval, 1849.
15. Henning von Wistinghausen. Quellen zur Geschichte der Rittergüter Estlands im 18. und 19. Jahrhundert (1772-1889). Hannover-Döhren, 1975.
16. Eesti ala mõisate nimestik. 2. tr. Tallinn, 1984.
17. Eesti mõisad. Tallinn, 1994.